

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN
NI ST. MATTHEW OT
SĪN AI PI.

The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN NI ST. MATTHEW OT SĪN AI PI.
The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot language of Canada

Public Domain

Language: Siksiká (Blackfoot)

Translation by: Rev. John William Tims

This C. M. S. publication by the British and Foreign Bible Society in 1890 is in the PUBLIC DOMAIN (not copyrighted). Conversion to USFM was courtesy of the Digital Bible Society.

2017-10-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021
0a409c18-61ef-5282-961d-ef2aa587bd17

Contents

ST. MATTHEW 1

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN NI ST. MATTHEW OT SĪN AI PI.

¹ SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuai' Abraham okkuai' un'ix o sĭnaks' oaiëxësts. ² Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiau' Judas ki omu' pappiipix; ³ Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiïmmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram; ⁴ Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon; ⁵ Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiïmmiuaië; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiïmmiuaië; ki Obed ikuyiu' Jesse; ⁶ Ki Jesse ikuyiu' David omüx'nin'a; ki David omüx'ina ikuyiu' Solomon, annök' ake'uök itom'itomiuök Urias man'itotsipokaiïmmiuaië; ⁷ Ki Solomon ikuyiu'. Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa; ⁸ Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias; ⁹ Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias; ¹⁰ Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias; ¹¹ Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toöpikau Babylon; ¹² Ki ot'sitotos au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel; ¹³ Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor; ¹⁴ Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud; ¹⁵ Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob; ¹⁶ Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiïmmiuök Jesus, anĭstau Christ. ¹⁷ David otsĭs'tsits'unoauai Abraham itsipuk' süpokosĭnimotseiiu ke'pitappiiu nĭssekoputtsi; ki ot'sitotosau Babylon omats'ĭstsits'unoauai David mats'itsipuksüpokosĭmmotseiiu, matsĭsse'koputtsi; Christ omats'ĭstsits'unoauai ot'sitotosau Babylon mats'itsipuksüpkosĭmmotseiiu matsĭsse'koputtsi. ¹⁸ Jesus Christ, otsipokai'isĭnni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksĭs'tsi, Joseph otak'okemattösaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsĭm'istaaw. ¹⁹ Joseph om'i moköm'motsitappiu, ki matsitsitau'ats mök'aiitsĭnniköttösaie; osĭme'tsitau möksĭsĭm'ianĭstüpskoösaie. ²⁰ Ki otai'ksĭmstataosaie, Satsit, Ap'ĭstotokiuäoto'tokatatsĭs otsipopök'toakaie ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pinstünnos Mary kök'okemattosi, otse'kosatsok Atsĭm'istaaw. ²¹ Ki ai'aksipokaiïmmiuaië okku'yi, ki kitak'anĭstsĭnniköttau Jesus: tükkä, otsitappim'ix otsauum'itsitappi'isuaueŭsts aiakitaikömotse'piuax. ²² Itün'nitsiuaië mök'itsenüpanĭstösi Ap'ĭstotokiuä otse'poawsĭsts, otsipropheti itotse'poawsĭnësts, ki an'ĭmai, ²³ Satsik, mökök'iake ai'akopitappiiu, ki ai'aksipokaiïmmiuaië okku'yi, ki ak'anĭstsĭnniköttösaiaie Emmanuel, ito'kĭsasattop Ap'ĭstotokiuä ipokai'tappiïmmu. ²⁴ Joseph otsipuawk'si otso'kani, ün'niitsitappiiu Ap'ĭstotokiuä oto'tokatatsĭs otan'ĭpiaie, ki ito'tuyiuaië otokem'an: ²⁵ Ki ototom'okkuyi otsauomai'pokaiïsaie matpoksokamiu'atsaie: kinitsĭn'niköttösaiaie JESUS.

2

¹ JESUS otai'pokaiisi Bethlehem, auösin'ĭm Judæa, annists'ĭsk ksĭstsiku'ĭstsk, Herod otsĭsĭnaiipi, Satsik, mökök'ietappix umut'autstsiipi apinök'kuyi itsipuk'sipuiu Jerusalem, ² An'iau, ün'an'ök manipok'auök Jews otsĭn'aimoaiuaie? Tükkä, annim' apinök'kuyi stai'tappiosi nitsĭno'ünan okökatosim, ki nimut'otopinän nök'itauatsĭmmimmösĭnan. ³ Herod omüx'ina otokh'tsĭsaie, otap'itsi-tanaie, ki Jerusalem ĭstokönai'tappix iköno-nokap'aitsitamiuax. ⁴ Ikönaumoi'piüsax omük'atoiapiekuax ki ai'sĭnakix, süppoöttesattsuax Christ mök'itsipokaiïpiaie.

⁵ Ki an'istsiauaie, Bethlehem, Judæa istauösin'im, ün'nimaie; ün'anistappi prophet osin'aksin; ⁶ Ki ksësto'a Bethlehem, Judæa istauösin'im, kimats'inükstsipuaia, Judah istsin'ax; Nin'auök, ksesto'a ak'itsistauasiu ki osto'i ai'akauökitsimau nitsitappim'ix Israel. ⁷ Herod, simi'nikötüssax mokök'ietappix, sokap'süppoötsesattsiuax otsokap'inökuyisaie kökatosi. ⁸ Ki itüpüt'oköttsiuax Bethlehem; kian'iu, kükko' sokap'apsümmok pokau'ök; ki ikonoainoeniki, itüm'ütskitsinikokik nökö'itsitotosi nökö'it a tsim mim mosi. ⁹ Otokh'tsisau omüxina otan'iipiaie, itsis'tapuiuu; ki satisk, anni'isk kök'atosiisk otsitsinoauaiisk umut'autstsiipi apinök'uyi otsitom'akoiauaie, ki otai'totosi inük'sipokai ot'sitauipiaie itots'iketsipuyiuaie. ¹⁰ Otsinno'össauaie kök'atosi, eks'kamük otse'tametüksuui. ¹¹ Ki otaitsipis'sau nap'ioyis, Mary oksis'tsi ipinnu'yiauaie pokai'isk, ki innissi'iau, ki itatsim'mimmiau: ki otaipasuk'inissauësts otakomütskotuksuauësts, issak'okotsiauaie gold ki frankincense ki myrrh. ¹² Ap'istotokiuä papauökianistcsax mökstaiskito'tosau, noke'tsi moksokui itüp'akaiiau. ¹³ Ki otai'mattosau, satsik, Ap'istotokiuä sto'tokatatscs papauta'atsiauaie Joseph, an'isitouaie, Nipuat', ki mattos'au pokau' ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki stau'pit ki kitak'otümanisto; tük'kä, Herod ai'akapsümmiuaie inük'sipokau möks'enitösaie. ¹⁴ Otai'puawksi, sepiai'akotuyiuax inük'sipokau ki oksis'tsi ki Egypt itüp'itappoiau: ¹⁵ Ki itau'puaie otai'insaie Herod, möksenüp'anistosi Ap'istotokiuä otse'poawsin, otsiprophet i totsi'uaie, Egypt, ün'nimaie nitsit'ütümäu noko'a. ¹⁶ Herod, otai'noösax mokök'ietappix otap'apistotoyisax, eks'kaiistsetükkiu, ki itüp'otoköttsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sök'umappix ikön'ainittsiauax; küttaistoki'stuyimix sök'umappix mat'okönainittsiauax, umut'otksinippi otsokap'süppoötsesattüsax mokök'ietappix. ¹⁷ Itüm'enüpanistomaie Jeremy prophet otse'poawsin otan'ipi, ¹⁸ Epo'awsinni itsik'kitokhtsip Rama, asain'sinni ki aiim'motseisinni ki omükoyesinni, Rachel o'kosix itau'asünü ki matokuikiawpiketükkiu'ats, tük'kä, itsen'iau. ¹⁹ Herod otse'insi, sat'sik, Ap'istotokiuä oto'tokatatsis Joseph otsipapau'takaie, Egypt otsitai'tappiisaie. ²⁰ An'istsiauaie, Nipuat'ki mattos'au inük'sipokau ki oksis'tsi, ki itüp'itappoat Israel istau'ösinim; tük'kä ini'au anniks'isk ap'üsummiiskaie otsipai'tappiisinni. ²¹ Ki itsipuaia ki aiako'tuyiuax pokau'a ki o ksis'tsi, ki Israel istauösin'im ito'to. ²² Ki otokh'tsissi Archelaus otai'atsuaiitsitapai'naiisi un'ni otsin'naiisinni, isstün'imaie mökö'ittapposaie; ki Ap'istotokiuä otsipapauanistosaie, Galilee itanis'tüpitappo: ²³ Ki akapioyis, Nazareth anistau, ito'to kiitoko'yiu; mökenüpanistosaie prophetix otan'iipiax, akanistai'niköttau Nazaren'aikuun.

3

¹ ANNISTS'ISK ksistsiku'istsk John Baptist ito'to Judæa istoksis'tapiksökkui, itüs'ksinimatstokiu, ² Ki an'iu sauai'tsitak, spots'im istsin'naiisinni aststsiu'. ³ Am'auk annök' matap'puiök Isaiah prophet an'iu Nitsitappiuä ksistapitauosinim sokse'puyiu, Süppoatsistotokh'sattoat Nin'a oksokui, oksoku'ists moköm'otstsisests. ⁴ Ki John, Camel oku'yists, itsis'totosiu, ki itsiköp'okui itsep'siu; ki otso'össinests tsikatsix ki namap'iniu. ⁵ Jerusalem istokönai'tappix otokönitota'akax, ki Judæa istokönai'tappix, ki Jordan istauössin'im istokönai'tappix mat'okönitautaaakax. ⁶ Ki nie'tüktai Jordan (an'istop), otsit'üstapinopiax, ki otsauum'itsitappiisuësts aiinüp'anistomiauësts. ⁷ Ki otsinno'össax otas'taaissax akai'tappiiax Pharisees ki Saducees, otsittüp'auauökössax otsitüsta'pünükipi, an'istsiuax, Pitseksinau'kosix, tükka' kitan'ikoau kökanistüpistüpiksatossuai annik' istse'tüksinik astai'tsiik? ⁸ Ai'süksattok matsiin'ists mökö'itanistosi kitsauai'tsitani: ⁹ Pini'tsitsiikasik kitsitsi' tanauësts kok'kitünissuai Kün'un Abrahami; kitan'istopuau Ap'istotokiuä, am'oxim okotokix ikotsistauatomoiaia Abraham pokax. ¹⁰ Kiannok' köts'eksists

kaxa'kin itsipo'toau: kõnai'istsis saïnasissi ak'aikakiaiau ki ak'aututsaiu.
 11 Okke' kimut'situstapinopuau kõkkitsisauai'tsitasuai: apatots'ik annök'
 ai'aksakootoök aiis'skunitapsiu, nimatsikökokotopa'tomoauats matsikists': Ostoi'
 kimutak'istapinoau Atsim'istaaw ki is'tsi: 12 Ose'kotükkiatsis ai'inïmaie,
 kiauþux'ixtoxixi otsit'aisuisuitsipik'iakipi aiaksokapse'maie, osos'tsipikiapioyis
 aiakitsiptipotomests otapaien'insimmanists; ki istotox'ksiists istsi'i matakatsiu'ats
 ai'aketsinsimests. 13 Jesus Galilee itum'aumatto, Jordani nie'tuktai ito'to, John
 mökistsistapiniisaie. 14 Ki John paiu'tsimuaie, ki otan'ikaie, ksësto'a is ta' pin
 o kit, kitaketak'sipuksipat to kökokotsis'tapinnöksi, ki kumauksipuksipaakiks?
 15 Jesus an'istsiuaie pokitse'tsit annok': nöks'istutsisinan mokom'motsitappiisinni.
 Itumipaiok'its etomoyuaie. 16 Ki Jesus aiis'tapinnössi, itopitsissoa'tomaie
 okke': ki, sat'sik, spots'im kau'opiu, ki nan'nuyiuaie Ap'istotokiau otatsim'istaaw
 itutui'supinümaie sisti'i itsinauüni'inai, ki itokhitopi'inai: 17 Ki, satsik, epo'awsinni
 spots'im itunni'u amok'auk nitük'omimokoa, nitsekökh'simau.

4

1 ATSIM'ISTAAW ksïs'tapiksökkui itümitüppip'iuaiie Jesus, sauum'itsitappiua
 mök saksksinnoösaie. 2 Ki nisip'puyi koku'ists, ki nisip'puyi ksistsikuists
 otsit'saioyipists, itsakoo'notsiu. 3 Ki Issaks'ksinimaitappii itoto'yinaie an'iinai,
 Iküm'ümeniki Ap'istotokiau okku'i, am'oxim ok'otokixim sitsip'satsisau
 mökitapaienasau. 4 Ki itünis'tsiuaie, Sinaip Matap'pi matokot'otsipaitappi'iuats
 napaien, Ap'istotokiau maoui umutokönai'poawsists aiakotsepaitappiiu.
 5 Sauum'itsitappiua otsitsitappiok Atsim'akapioyis, ki itokhit'sipotoyeik
 Nato'iapioyis, 6 Ki an'istsiuaie, Iküm'ümeniki Ap'istotokiau okku'i, inis'suiiauünit:
 sin'aip, akanistsiuax oto'tokatatsix ksësto'a: ki otsu'auests kitakitotsiketsi'enokiau,
 koköt'sists kökstai'tüköhsau ok'otoki. 7 Jesus itünis'tsiuaie, mat'sinaip,
 kimataksaksinoau'ats Nin'a, kitap'istotokä. 8 Sauum'itsitappiua spaiistükki
 otsittümmi'piokaie itaiistummüt'tsiikaie kõnauau'ösinists ki itsap'inatsiikiests;
 9 Ki an'istsiuaie, am'ostsim kõnauau'ösinists kitak'okoto, apis'tuksisanopieniki,
 atsim'mimmokeniki. 10 Jesus itüman'istsiuaie, Mïs'taput, Satan: sin'aip, Nina
 Ap'istotokiau kitak'atsimmimmau, ki kitak'aitanistaitoau. 11 Ki Sauum'itsitappiua
 otai'skikaie ki, sat'sik, oto'tokatatsix ito'toyikix ki otpum 'okax. 12 Jesus
 otokht'simsi John een'ösaie itsitap'po Galilee: 13 Ki otünistüpa'atosaie Nazareth,
 Capernaum ito'to ki itoko'yiu, issoots'i omük'sikimi ai'aketskökkui Zebulon
 ki Nephtalim: 14 Isaiah otse'poawsin möksenüpanistos otanipi, 15 Zebulon
 istau'össinni ki Nephtalim istau'össinni o mük'sikimi ista'potsim, Jordan
 ap'ümmotsim, Galilee istok'auaax; 16 Anniks'isk matap'pixk, ski'natsi itau'pixk
 omük'anatsi nan'immiu: ki anniks'isk matap'pixk auössin'ni eïnsin'ni ittsi'ipi ki
 eïniu'tüxissinni ittsi'ipi, itau'pixk, ksistsikui'natsiu otsüs'köpsiu. 17 Annik' Jesus
 aumütüpsokse'puyiu, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' imistokök'itsimani ästtsiu'.
 18 Ki Jesus, auau'ökassi, Galilee istomük'sikimi, itsinnu'yiuax aiis'künnimotseiix,
 Simon, an'istau Peter; ki oskün' an'istau Andrew, isksimmatük'kiomikatsis
 omük'sikimi itai'suiapiximiauie, tük'ka itomik'aitappiisau. 19 Ki itünis'tsiuax,
 noksüppa'akik, ki kitakitaumik'ottaiau matap'pix. 20 Ki atomik'atsuai itskim'miau
 ki itopokiuo'iauaie. 21 O müt'tükkioti matsitsinnuyeuax mat'toskünimotseiix,
 James, Zebedee o ku'yi, ki John oskün', ipit'süpinnyuax ak'iosatsis, Zebedee,
 in'oauaie, aip'simix otomik'atsuaux: ki itsin'niköttsiuax. 22 Ki ipit'skittsiuaie
 un'oauaie ki ak'iosatsis, ki itopokiuo'iauaie. 23 Ki Jesus Galilee istokönau'össinni
 itap'auauökau, otatoiapioko'auests itai'pistsksinimatstokiu ki aisokse'puyiu spots'
 im istsetam'itsiniksinni; ki matap'pix opüs'tsimmesuai ki otok'tokossinuauests

ikõn an'küttutuyiuax. ²⁴ Ki otap'istutüksinni ikõnauanetünistopaie Syria istau'õssinni; ki ikõnai'oktokosix, ki amianistsipüs'tsimisix, ki anniks'isk matap' pixk sauumitsitappiua itsips'tokoyiau, ki mat'tsapsix, ki an'auxenix, ikõnitaustippotoaiax; ki ikõnau'kuttutuyiuax ²⁵ Ki Galilee istokõnai'tappix ikõnaw'pokiuaiaie, ki Decapolis, ki Jeiusalem, ki Judæa, ki Jordan ap'ümmotsim istõkonai'tappix matsekõnaw'pokiuaiaie.

5

¹ Kõ otsinno'ossax akai'tappix ni tum'mo ita'misso: ki otau'pissi otsitappim'ix ototaakax: ² Ki itsipa'kuiakiu ki itüksinim'atsiuax, ki itünü, ³ Anniks'isk matap'pixk oskëttsipõppuauëxk ikikin'etükkiisk, etam'etükkiu: spots'im istin'naiisinni osto'auai otsinan'oaiau. ⁴ Au'yesix etam'etükkiu: aiaksikiawpiksistotoaiau. ⁵ Ikkinap'itappiix etam'etükkiu: ksök'kum otaksinan'oaiau. ⁶ Ino'tättomix mokõm'motsipaitappiisinni ki inäk'attomix mokõm'motsipaitappiisinni etam'etükkiu: ai'akokuyian. ⁷ Kõmap'itappix etam'etükkiu: otak'sikimokiau ⁸ Ksik'us'skëttsipõppix etam'etükkiu: ai'aksinnuyiauaie Ap'istotokuia. ⁹ Inüs'tsetappix etam'etükkiu: akanistainikõttaiau Ap'istotokuia o'kosix. ¹⁰ Anniks'isk matap'pixk itsikim'atsistotoaiau otõkommo'tsitappiuõsoauësts etam'etükkiu; otsinan'oaiau spots' im istin'naiisinni. ¹¹ Oksis'totokoeniki ki maka'pi sitsip'sükoeniki, ki aisimmim'motsenikiau, tükka kitük'omimmokoa kitse'tametüksuai. ¹² So poke'tametükki, spopai'piik; kitakitakai'sakinnosüko spots'im: apatots'ik neto'yik ünninetoksistotoyiuax Ap'istotokuia otsiprophetix. ¹³ Kesto'akauk ksök'kum istisistsixipoku: atstosaie umut'aiawxipi itsix'ipokuyi, tsanistapiu ksök'kum umutaiaksistsixipokuistutsip? Matütokoapi'uats, ki aksis'tapixip, ki akitsitautütsamiai'osi. ¹⁴ Kesto'akauk ksök'kum istün'natsii. Akap'ioyis aitokittokhi netum'moyi matokotsiksistatop'ats. ¹⁵ Matap'pix matotsts'im'axauaie anak'imatsis mökitsitaistakhtotosauaie assuyin'i, itai'süppatomiau itai'süpanakimatsopi, ki matap'pix itsips'taupix napioyis itokõnnauan'akimaiau. ¹⁶ Neto'yik kitan'akimatsis istot'ünnasayit matap'pix mök'itsinniisau kitawx'istutsipists mök'itstsaküttsosauaie kin'a spots'im. ¹⁷ Pinstak nimut'otopi nõkitünnistupipotsisau okõk'itsimani, ki prophet ix otün' issuai: nimatütoto'pa nõkitünnistupipotsisau, nimut'oto mökitsüpanis'tsistutsisau. ¹⁸ Kitau'münistopuau spots'im ki ksök'kum otsauomai'tsinikasi, ki okõk'itsimani otsitsauomsüpanistsiopi tüks'kai sikük'sinaksin okõk'itsimani ittsi'ipi mat'akitsinikauatsaie. ¹⁹ Annõk tukskai am'ostsim inüxe'poawsists kütai'aksistutsimõkaie, ki ai'aksksinimatsokax matap'pix mök'staiistutsisaxaie, ak'anistainikõttau inüks'tsim spots' im; annõk' ai'aksistutsimests ki ai'aksksinimatsokax matap'pix möks'istutsimësts, ak'anistainikõttau omük'sim spots'im. ²⁰ Kit an'istopuau kitokõmotsipaitappiisinni saais'tüpükuiõkhsissi Scribes ki Pharisees ot'okõmotsipaitappiisuësts kimatakitsipipuuuats spots'im istin'naiisinni. ²¹ Kikai'okhtsipuau ükkaiiap'ix otan'ikoaiau, Pinuye'nikik: ki annõk'ai'akoyenikiuõk ai'akesetsimaie okõk'itsimani: ²² Ki kitan'istopuau annõk' ksistapistsim'iuõk ox'okoõ ai'akesetsimaie okõk'itsimani; ki annõk' ak'anistsiuõk ox'okoa Raca, aiakesetsimaie okok'itsimani: ki annõk' ak'anistsiuõk, kitüt'tsapsi, ai'akesetsimaie Gihenni ots'tsiimiaie. ²³ Püksip'potomniki kitak'iksistomütskotüksinni nato'i'apioyis, ki isksinim'iniki kixokoa kitsis'tsimmok, ²⁴ Ün'nim altar istsskit' kitakiksistomütskotüksinni, ki matskot'; matom'ots matsin'nüstseik ksësto'a ki kixokoa, ki tüm'ütsipuksiput ki sakumüts'kotoat kitsiksist'omütskotüksinni. ²⁵ Kipinnüs'tseimis kikakhtum'o, kitsakiokhpokau'pimõssi: kõkstaiistapipiok au'kõkitsimiai, ki au'kõkitsimiai ok'staukotsei eënake'nai, ki kitakitsips'tapixik itai'inükiopi, ²⁶ Kitau' münisto

kitsauomai'ponitatossi kitak'sakookotossi, kimataksuxpa. ²⁷ Kikai'okhtsipuau otanipuauēsts ūkkaiiap'ix, Kimatakauōkotapuaua: ²⁸ Ki nestoa kitan'istopuau, annōk' ūs'sūmmiuōk ake'uōk mōk'sta tossaie, ūkaukhtauauōkautättseuaie u'skēttsipōppi. ²⁹ Kinet'oopspi itsuyisseeniki, sauau'tos ki mīs'tūpapiksīstsīs: ōkh'siu tūks'kūma mōk'saiīnakuaiīssi koōpspi, ōkstaiīs'tūpapiksīs kostūm Gehenna. ³⁰ Kinet'otsīs itsuyisse'eniki kawksīnnīt', ki mīs'tūpapixit: ōkh'siu tuks'kaii kotsīs'i mōk'saiīnakuaiīssi, ōkstaiīs'tūpapiksīs kostūm Gehenna. ³¹ Ūk'auanīstop annōk' aiaksiksiuatsiuōk otokem'ani ūnnianīst'okotsīs iksiuo'isīnaksīn: ³² Ki kitan'istopuau annōk' aiaksiksiuatsiuōk otokem'ani, otsauomauauōkotasi, nokets'īnai otauōkotāts'okaie; ki annōk' aiakokkem'iuōk otai'ksiuatai'isk itauōkatau. ³³ Stsīk'i, kikai'okhtsipuau otan'ipuauēsts ūk'kaiiap'ix, kimataksīstapatauūni'pa, ki, kitakitauanīstau Ap'īstotokiua kitatauūn'īssīnni: ³⁴ Ki kitan'istopuau, Pinūt'auūnik; spots'im pinitūpūtauūnik; tūk'ka Ap'īstotokiua otpiso'pōtsīsaie: ³⁵ Ksōk'kum pini'tūpūtauūnik; itsīssuikau'piu: Jerusalem pini'tūpūtauūnik; tūkka Omūx'ina ot'akapioyimaie. ³⁶ Kimat'akitūpūtauunipa kotokōn', kimatkotsīksixīstutsipats nitu'kuyekai ki kimatokotsixīstutsipats. ³⁷ Ki anik' A, A; Sa, Sa; mato'ketauanieniki, mat'ōkhsiu. ³⁸ Kikai'okhtsipuau, ūk'auanīstop sauau'toainiki moōps'pi, kitak'okōtanīstotoko: ki sauau'tsīmīniki mokhpe'kīnni, kitak'okōtanīstotoko. ³⁹ Ki kitan'istopuau pinstsīmīm'motsemis sauum'itsitappiūā: ki annōk' kitakauaiak'ioōk kītsets'stoksīs matoko'tsīs ki mat'stoksīs'. ⁴⁰ Ki matap'pi makitotsīssīp'puyīssaie au'kōkītsīmai, ki stakhts'isokōsīm mōk'otsīsaie, mat ūn'nīstotsīs kisau'tūtsīsokōsīm. ⁴¹ Ki annōk' kītsitappa'atsokōk tuks'ka ūskskak'sīnni, pokom'īs na'toki iskskaksīnni. ⁴² Annōk' kitau'kōmōnikōk, ko'tsīs, ki annōk' kitai'akūkkumatūkōk, pino'tūkaatsīs. ⁴³ Kikai'okhtsipuau ūk'auanīstop kitak'ūkomīmīmau kitopokau 'pimokā ki kitak'aukīmaukikakhtum'o. ⁴⁴ Ki kitan'istopuau ūkomīm'mīsau kikakhtum'ix, Atsīm'mīmīmsau annīks'īsk matap'pixk kitai'pakosīnikokoauaxk ōkhs'īstutosau annīks'īsk matap'pixk kitau'kīmokoauaxk, ki auatsīmōiikatomosau annīks'īsk matap'pixk kitse'ksīstotokoauaxk, ki kitai'kīmātsīstotokoauaxk; ⁴⁵ Kokaukosīmī'īssuai Kīn'ouau spots'im: tūk'ka ikkūnats'iuāie natos'i sauum'itsitappix ki ōkh'sitappix, ki soio'tūmstuyiuax mokōm'otsitappix ki sau'okōmotsitappix. ⁴⁶ Ukomīm'mainoainikīau annīks'īsk matap'pixk kitūk'omīmīmokoauixk, tsaak'anīstappiūats kīsa'kīnosuai? Kūttomūnīstauūkomīmīmotsein'axau publicanix? ⁴⁷ Ki namīksematsīm'ainoainikīau kīxokoax, tsanīstapiu'ats kumutaumotsapiu stsīk'ix? Kūttomūnīstaiksematsīmīmotseiu'axau publicanix? ⁴⁸ Ki sūp-puiap'sīk manīst'sūppuiapspi kīn'ouau spots'im.

6

¹ ISKSKATS'ĪK kōkstau'kōmmotsitappiūsai matap'pix kōkainu'yīssi; ikūmits'tsiki kīn'ouau spots'im kimataksakīnosūkoauats. ² Mak'aumūtskotūkkieniki pinik'it manīstsīk'ipi aīksīstapokōmotsitappīkasix itai'puyīssax natoī'apioyīsts ki moksoku'īsts, matappix mōksīnnu'yīssax. Kitau'mūnīstopuau sakīno'sattaiau. ³ Ki aumūts'kotūkkieniki pinsksīnīs' i'aksīssautsīs kinet'otsīsī otai'īstutsipi; ⁴ Mōksīsīmīs'si kitaumūts'kotūksīnni; ki Kīn'a, aīsīmīūs'sūppiuōk, kitaksīnnoam'sakīnosūk. ⁵ Ki atsīmōi'ikainoeniki pinet'omanīstsīk aīksīstap'okōmotsitappīkasix: otūk'ometsīmānoaiū mōkauatsīmōiikasau otsitai'puyīsau natoī'apioyīsts ki moksoku'īsts itsi'kokeīsts, matap'pix mōksīnnu'yīssau. Kitau'mūnīstopuau, sakīno'sattaiau. ⁶ Ki Ksēsto'a, a'tsīmōiikainiki, īstsipi koko'ai, okīm'īniki, a'tsīmōiikamīs kīn'a aī'sīmīapsiūā; ki kīn'a, aīsīmīūs'sūppiuōk, kitaksīnnoam'sakīnosūk. ⁷ Ki atsīmōi'ikainoeniki pinīksīstape'puawtsīs, manīstaīksīstapepoattopīauāie saie'tūkkix: tūk'ka

ũs'taiiau ak'aiokhtokiau otakai'puyißsau. ⁸ Pinet'omanistsik, tũkka Kin'oau
 įksnįm'ests kitsipu'įnakitsipists kitsauomauan'įstopi. ⁹ Ūn'anįstũtsįmoikak:
 Nįn'an spots' im kitsitau'pipi, ũnanįstatsįm'metsįs kitsįn'įkõsim: ¹⁰ Ūnanįsto'tos
 Kitotũmap'sįnni: spots'im Kitsitsi'tan kanįs'tutsipi, annom' ksũk'kum
 nokũt'anįstutsit: ¹¹ Annok' ksįstsiku'įk nokkok'įnan aau'õssįn: ¹² Ki
 ũnnįksksįnįt'au nitsauum'įtsitappiisįnanęsts, manįstũs'ksįnoawpi annįks'įsk
 matap'pixk nitsauum'įtsįstotokįnanįk: ¹³ Ki pinįstskįm'ũkįnan, ki nok-
 įsikõmotse'piõkįnan Sauum'įtsitappiuā; kitũsk'sainaniau nįn'naiisįnni, ki
 otũnmap'sįnni, ki įtsapįna'sįnni. Amen. ¹⁴ Ūnnįksksįnno'ainoeniki matap'pix
 otsauum'įtsitappiisauuęsts, Kin'oau spots' im kitak'okskįsnokoau. ¹⁵ Ki sauok-
 sksįno'ainoemki matap'pix otsauum'įtsitappiisauuęsts, Kįn'oau Spots'im kimatakok-
 sksįnokoau'ats. ¹⁶ Kũttaioyienoeniki pinomũs'sũppik manįst'omũssũppįpiiau
 ksįstapokõmotsitappikasix: tũkka įksįstuts'įmiau ostokso'auęsts, matap'pix
 mõks'ksįnoõsax kũttaau'yiau. Kitau'mũnįstopuauũk'otsįmiau saiakinosattopiau.
¹⁷ Ki ksęsto'a, kũttaiau'yeniki pu'įkįniit, ki įssįs'kiosit; ¹⁸ Matap'pix
 kõkstai'įksįnokiau kikũtauyi, kõksksįnnu'yįssi Kįn'a aisįmmiũssũppiuā: ki Kįn'a
 aisįmmiũs'sũppiuā kitaksįnnoam'sakinosũk. ¹⁹ Pinaumoi'potosik akau'tsapsįnni
 annom' ksõk kum, apũn'įx ki apįssu'yei otsįts'oyipi, ki kõm os'įepįtsix otsipįs'sax
 ki otsikõmos'sax: ²⁰ Ki aumoi'potosik akau'tsapsįnni spots'im, apũn'įx ki
 apįssu'yei otsįtsau'oyipiau, ki kõmosiępįtsix otsįtsauaisisũppokatũn'akiipiau ki
 otsįtsauai'kõmospiiau: ²¹ Ittsi'piiau kitsįnan'įsts, ũn'nįmauk ku'skęttsipõppi.
²² Mostũm'i įsta'natsii moõps'piina; nituks'kũssi koopspi, kostũm' ak'otuįtsiu
 anat'sii: ²³ Ki koõps'pi minįx'įssi, kostũm'i ak'otuįtsiu ski'natsii. Anat'sii annik'
 i tsįspsts'tsiik kostũm'i ski'natsįssi maum'aumũko ski'natsįnni! ²⁴ Tukskũm
 matap'pi matokotsapotomoyiuatsax na'tokũmix nįn'ax: aksikũmokkįmiu tukskum
 ki aks'įkũmũkomįmmiu stsįk'i; akikũme'eniu tuks'kũm ki aksikũm'įstsįmmįmmiu
 stsįk'i. Kimatokotapotomouaxau Ap'įstotokiuā ki sauum'įtsitappiuā. ²⁵ Ūnnikaie
 kitan'įstopuau pinap'įtsitatoat kitsįpai'tappiisįnni kitaks'oattoppi ki kitak'sįmattoppi:
 ki pinap'įtsitatoat kostũm'i kitai'aksũpskawsattoppi. Tse'ka įsskįts'tau
 opai'tappiisįnni ki aau'õssįn, mostũm'i ki įstotos'įsts? ²⁶ Sũm'mokau paiu'tax:
 mat'omaiįsįmmauaxau ki matomaipokiakiuaxau, ki matomaumoipotũkkiii'axau
 įnsįm'apioyįsts; ki Kįn'oau spots'im ai'įssoyiuax. Tũkka' įsskįts'tau, ksęsto'a
 ki osto'auai? ²⁷ Ūs'tainoeniki kõk'spitappiisuai, tsįksįm a' ak'aatspitappiiu?
²⁸ Kumauk'apaitsitatoppuaisksįstsaii įstotos'įsts? Sat'sįkau anat'suiopokists
 įtai'sũskįiiu; matapotũkkiu'atsau, matapįs tutũkkiu 'ąsts'au įstotos'įsts.
²⁹ Ki kitan'įstopuau Solomon ottsap'įstotossi mat skįt stom'atsęsts annįsts'įsk
 suio'pokistsk. ³⁰ Įstotosatstopięsts saiũs'kiįsts manįstįs'totosatstoppięsts
 annįsts'įsk annok' ksįstsikuik na'paitappiįsk ki apinõk'wis apittũp'apįxipiau
 įtsi'i: kikũttomaiakstaiįsttũpįstotosatskokoauats, kitsenũk'aumaitũkkipuau.
³¹ Ūn'nikaie pinapai'tsitatoak kõk'anįssuai Tse'a nõks'auattopįnan? Ki, Tse'a
 nõk'sįmattopįnan; ki; Tse'a nõks'įstotosattopįnan? ³² (Tũk'ka annįsts'įsk, Gentiles
 ap'ũssatsįmęsts:) Kįn'oau spots'im įksnįm'ąie kitsįm'mũkitatosęsts. ³³ Ki
 Matom'apsatsįk Ap'įstotokiuā otsįn'naiisįnni ki otokõmotsitappiisįnni ki annįsts'įsk
 kitak'ũtokõnokokęsts. ³⁴ Ūn'nikaie pin ap'įtsitatok apinok'wis; api'nok'wis
 ak'apįtsitasiu. Tuks'kai ksįstsikui, maka'pi sup'anįstsiu.

7

¹ PINOKÕK'ITSIMAK ki kimatakokõkitsįmũk o'a ² Kanįstau'kõkitsįmapuai
 kitakanįstaukõkitsįmũkosuai; ki kanįstau'kotawpi kitakanįstau'kuyįssi.

3 Ki kumauk'satsiks kėškün' osüppa'kömosinni, ki kimatstatopats kitomüksüppa'kömosinni? 4 Ki kiküttaukot'anistau kėškün' nõk'sauautsissi kitsüppa'kömosinni; ki sat'sit, omük'o kitauütsüppa'kömosinni? 5 Kitsiksistapo'komotsitappiansi, Matom'-sauautsit kitomük'süppakömosinni, ki kitakotümsokapsatsip köksauautsissi kėškün' o süppa'kömosinni. 6 Annists'isk natoap'istsk piniko'tokau imitax, ki pearls pinitüp'istüpapixikau ak'sinix, öksikkümitauau'ökaiiau ki akotümotükau'auyiau ki kitak'otümsixipok. 7 Anik: ki kitak'okoko; apsatsik, ki kitak'okonip; istok'iakik, ki kitaksikauai'pixik. 8 Anniks'isk matap'pixk au'kömönixk au'kuyiiau; ki annök' ap'satsimök, au'konimaie: annök istok'iakiuök, otak'sikauaipixikaie. 9 Tükka' nın'naua, auköm'önistüssi okku'i napaiën, aiakokotsiuaie okotoki? 10 Ki auköm'önistüssi mammi', aiakikotsiuaie pıtse'ksına? 11 Ksėsto'au, kitsaum'itsitappiipuu, isksinim'enoainiki kök'okotosuai ko'kosoauax ökh'sists, Kın'oau spots'im küttoiakokotsiu'atsax ökh'sists anniks'isk matap'pixk otau'kömönixk? 12 Kanist'sitsitatopnai matap'pix kökünistsitsitaiissuau, kitak'ünistsitsitattaiau: ünnianistap'piu okök'itsimani ki prophetix otse'puawsuai. 13 Apüt'okitsimi pi'ik; sokokıt'simi apük'oksokui itüp'itsiiau akotap'sinni, ki akai'tappii itsipim'ix: 14 Annik' kitsim'ik, ki annik' moksoku'ik itüp'itsiikiau opai'tappiisinni, aput'siiau; ki unna'tsittappii ikon'imix. 15 Stim'nokau ksis'tapatoiapiekuax kit'sitotaakixk emük'ikınaistotosixk, ki o'pıstokını itapis'onotsiau. 16 Kit-aks'ksınoaiiau otsın'asoauęsts. Matap'pix küttoiakokotsiu'atsauax ksis'si'ix mın'ists, ki ksis'tapsüskiists küttoiakokotsiu'atsau figs? 17 Neto'i kõnai'ökhsistsix ai'ökhsınasiau: ki makap'istsix makap'inasiau. 18 Ökhsistsis matokotokapinasiau'ats, ki makap'istsis matokot'ökhsınasiau'ats. 19 Kõnai'istsix küttoiakokotsiix kakiok'au, ki is'tsi itsis'tüpapiksistaiau. 20 Ün'nikaie kitaks'ksınoaiiau otsın'asoauęsts. 21 Kõnai'tappixk nitan'ikixk, Nin'a, Nin'a, matakokõnitaipim'axau spots'im ist'sin'naiisinni: annök' ap'istutsimök Nin'a spots'im otsitsi'taniaie, ai'akitsipim. 22 Annik' ksistsiku'ik akai'tappii nitak'anikiau, Nin'a, Nin'a, niküttoiakokotsiipsinanats kitsin'ikösım? Ki niküttoiakokotsiipsinanats kitsin'ikösım? Niküttoiakokotsiipsinanats kitsin'ikösım? 23 Ki nitakotümanistaiau, kimats'ksınopu aua; Mıstüpa'akik, ksėsto'au kitsaum'itsistutsipuu. 24 Annök' aiokh'tsimiuök annists'isk nitse'poawsistsk aks'istutsiu mokökiiin'ai annök itokhit'okoiskauük ok'otoki: 25 Ki ai'sotau, ki ai'sauksikımskau, ki ai'sopu, ki annik' napioyıs itot'süppu; ki matsistokhopiu'ats; tük'ka, itokhit'okoiskau ok'otoki. 26 Ki annök' aiokh'tsimiuök annists'isk nitse'poawsistsk, ki matsistutsim'atsęsts aks'istutsiu mattsapsın'ai, annök' itokhit'okoiskauük spöts' ikui: 27 Ki ai'sotau, ki ai'sauksikımskau, ki ai'sopu, ki annik' nap'ioyıs itot'süppu; ki istokhopi'u; ki omük'o otsis'tokhopiisinni. 28 Ki ün'nitsiu, Jesus otaiksiste'poattosęsts annists'isk epo'awsistsk, matap'pix skaie'tükkiau otksınımats'tüksinni; 29 Ototümap'sinni itüs'ksınımatsiuax, ki sınak'ix manıstüs'ksınımatsawpiax, matüksınımatsiu'atsax.

8

1 OTSİN'NİSAATOSSI nitum'mo akai'tappiii itopokiuo'iauaie 2 Ki, satsik, nınuau leper otsittotaakaie ki otsit'atsimmimmokaie, Id otsit'anikaie, Nin'a, atsi'tatomıniki kitokotsiksıxistotok. 3 Ki Jesus itsau'ksikınstsiakiau, ki itsıxen'iauaie, ki an'iu, nitak'anıstutsip; ksıksıt'. Ki soksiksık'siuaie. 4 Ki Jesus anıstsiuaie, Sat'sit, pinaiitsinikos matap'pi; mıs'taput, annıs'tsınnosattsıs natoı'apiekuün, ki anıiik' otan'ipik Moses issa'kumütskotoat möks'ksıniısau. 5 Ki Jesus otsito'taiipiıssi Capernaum, eën'aken'ai otsitto'taakaie, ki otau'kömönikaie, 6 Ki otan'ikaie Nin'a, anrök' nitapotomokök noko'ai itsıs'tokhaitsiu, ai'papuyiu, eks'kaaipuınüm. 7 Ki

Jesus an'istsiauae, nitak'ittappo nitak'okuttutoau. ⁸ Eēnaken'ai an'istsiauae, Nin'a, nimat'sipumapspa kōk'itsipissi noko'ai: kakse'puyit, ki annōk' nitapotomokōk ak'okuttutoau. ⁹ Nēsto'a nitap'otomoki, ki eēn'akex nitap'otomokiau; ki nitan'istau am'ok mīs'taput, ki ai'istapu; ki nitan'istau stsik'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annōk' nitap'otomokōk nitan'istau, am'oi ūnnianis'tutsit, ki au'anistutsimaie. ¹⁰ Jesus otokh'tsimsaie, skai'etūkkiu, ki an'istsiuax anniks'isk matap'pixk ipokiuo'ixk, Kitau'mūnistopuau manist'omūkopi otaumai'tūksinni nimatūnistokonip'ats Israel istauōsīn'im. ¹¹ Ki kitan'istopuau akai'tappii umutautstsiipi apinōk'kuyi ki otsit'tistūkkōpi ak'ūtotoiau, ki akopokau'pimiuax Abraham ki Isaac ki Jacob spots'im istis'naiisinni. ¹² Ki nīn'naiisinni istokos'ix ak'satūpiksistsiauaax ski'natsii; annim asain'sinni ki satse'kīnan ak'itstsiian. ¹³ Jesus an'istsiauae eēnaken'ai mīs'taput, kanist'aumaitūkkipi kitakūnisttutoko ki annōk' otap'otomokōk itsok'okuttutoau. ¹⁴ Ki Jesus otsitsipissaie Peter oko'iaie, nannuyiaue otokem'ani o'ksistsiaie itsis'tokhaitsiinaie, ai'okhtokim pūs'tsimesinni. ¹⁵ Ki kaien'īmaie otsissi, ki pūs'tsimesinni itskīmaie: ki itsipuu', ki ito'yiaax, ¹⁶ Autūkkus'si ito'tsipotuyiauae akai'tappiiu sauum'itsistaawx pakh'tokīnattsiiakiaax: ki otse'poawsinni itsa'tūpiksistsiauaax staawx, ki ikut'tutuyiaax ikōnai'okhtokosix: ¹⁷ Mōks'enūpanistosi otan'ipiaie Esias prophet, ki an'iu, Osto'i mat'simēsts kitsauūt' tsikotsapsinunists, ki ipa'tomēsts kitokh'tokosinunists. ¹⁸ Jesus otsinno'ōssax akai'tappiix oto'tūksipuyimokax, ikōk'itsīmau mōk'opūmmosau. ¹⁹ Ki tukskūmini aisīnaki'īna itoto'yīnaie ki an'istsiauae, Nin'a kitak'ittappopi nitak'opokiuo. ²⁰ Jesus an'istsiauae, ota'tuyix au'ōttsimaniau, ki paiu'tax au'yīia; ki Nīn'nau okku'yi matsistokhotom'atsaie otokōn'. ²¹ Ki stsik'i otūksinimats'aie an'istsiauae Nin'a, nōk'otomitappo nōk'akitsōsi nīn'a. ²² Ki Jesus an'istsiauae, sūppa'kit; ki enix ūnanistak'itsōsauax enix. ²³ Ki otsūppopīs'si akh'iosatsis, otūs'ksinimatsax ipokitsūppo'piiāx. ²⁴ Ki satsit iek'opaikīmskau, ki ai'sikopaikīmskau akh'iosatsis; ki ai'okau. ²⁵ Ki otūs'ksinimatsax otsit'totaakikax ki otsitsiksekenokikax, ki an'istsiikīuaie, Nin'a kōmotse'piokīnan: nitaks'īnetspīnan. ²⁶ Ki an'istsiuax kumauk'sikopupuauaisks kitsenūkumaitūkkipuan? Itūmit'sipuu, ki ai'sitsipsattomēsts sopu'ists ki pai'kīmskaiists; ki ikōnau' maitsiēsts. ²⁷ Ki nīn'ax skai'etūkkīau, ki an'iau, Tsōkhtanistap'īnanōkhtauts, sopu'ists ki omūk' sikīmi manistse'tokēsts? ²⁸ Ki otopūmmo'si Gergesenes istauōsīn'im ito'tatsemiauae natsitappii sauumitsistaawx pakh'tokīnattsiiakiax, aken'imanists itsūx'iax, eks'kainixiikiax, matap'pi matokottotsitsko'pats. ²⁹ Ki satsit, aisokse'puyiau, ki an'iau, Tsaakanistappikitsimattopīnan, ksēsto'ā ki nēstūnan, Jesus, Ap'istotokuia okku'yi? Kikūt'tautotopa kōkk'itsikimatsistotoksīnan otsauomo'tosi itaiksistsikumioopi kōk'kitsikimatsistotoksīnan? ³⁰ Ki Pīstsiksi'pio akaiēm ak'sīnix itau'yiau. ³¹ Ki sauum'itsistaawx au'kōmōnistsiauae ki an'istsiauae, saiai'pixikīnaniki, nōk'itsipisīnaniau ak'sīnix. ³² Ki an'istsiuax kūkku'. Ki otsūksax, ak'sīnix itsipim'iax: ki, satsit, kōnak'sīnix itsīn'aukskasiau inno'tsistūppakui, ki omūk'sikīmi suioks'kasattomiau, ki inets'iau. ³³ Ki anniks'isk matap'pixk ūsks'kūmiiskax itsis'tūpaukskasiau, ki akap'ioyīs itsipim'iau ki ai'itsīnikōttsiauaax, ki anniks'isk matap'pixk pakhtokkīnattsix sauum'itsistaawx mats'itsinnikōttsiauaax. ³⁴ Ki, sat'sit, Kōnai'tappix ikōnai'sūxkitsīmiau akap'ioyīs mōkittotatsemōsau Jesus: ki otsinno'ōssauaie, au'kōmōnistsiauae mōks'istapusaie otau'ōssuai.

9

¹ KI itsūppo'piu akh'iosatsis, ki ito'pūmmo ki otauūtakup'ioyim ito'to. ² Ki, sat'sit, itotsip'iauae nīn'nau, ai'pakhpuyiu, istokhai'tsiu ūksīn': Ki Jesus otsinīs'saie otaumai'tūksuaiax an'istsiauae ai'pakhpuyiā, Noko'a, ōkh'sitūkkīt;

kitsauum'itsitappiisists isksinip'iau. ³ Ki, sat'sit, stsik'ix ai'sinakix istai'au am'o (nin'nau) makapie'puyiu. ⁴ Ki Jesus isksinim'ests otus'tapuauests ki an'iu, kumauk'itsitatopuauaisks maka'pi ku'skettsipoppuauests? ⁵ Tsim'a ksistspa'pi, kok'ansi, kit sauum' itsitappiisistsisksinip'iau; ki kok'anisi, Nipuat' ki auokat'? ⁶ Ki koks'ksiniisuai Nin'a okku'yi ikots'ksinimests sauum'itsitappiisists annom' ksokkum (itum'anistsiuaiie aipakhpuyii) Nipuat', matsit' kituk'sin, koko'ai is'taput. ⁷ Ki itsipuu' ki oko'ai itsitap'po. ⁸ Ki akai'tappiii otsinis'sax, skai'etukkiau, ki a'tsimmimmiauaie Ap'istotokiaua annok' ikotsiu'ok matap'pix otumap'sinni. ⁹ Ki Jesus otaumatto'si, nannuyiuaiie nin'nau, an'istau Matthew, itaupii'inau itai'ponitopiaie, ki an'istsiuaiie Sappa'kit. Ki itsipuu' ki pokio'attsuuaie. ¹⁰ Ki un'niitsiu Jesus otsitsips'taupissi nap'ioyis, otau'yissi, sat'sit akai'tappiiu publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otus'ksinimatsax. ¹¹ Ki Pharisees otsinno'ossax, itunis'tsiauax otusksinimats'axaie. Kitsin'aimoau maukopoks'oyimiaux publicanix ki sauum'itsitappix? ¹² Jesus otokh'tsisaie, an'istsiuax, anniks'isk matap'pixk ikut'totoaxk matsimmuki tappi'uaxau assokinakki, anniks'isk matap'pixk ai'okhtokosixk kimuk'ittappiiu. ¹³ Is'tapuk, us'ksinik manistap'ipi, nitokh'sitsip kim'apiisinni, ki nimatokhsitsipats ikit'stuksinni: tuk'ka nimat'utotopa nok'ainikottosau mokom'otsitappix moks'isauaitsitasau, sauum'itsitappix nimut'oto. ¹⁴ John otus'ksinimatsax otsitum'ittotaakax, ki an'iau, Tsanistapiu'ats nimutsauau'yipinan nestun'an ki Pharisees, ki kitusksinimatsax kuttasauauyiu'axau? ¹⁵ Ki Jesus anistsiuax kuttaukotau'yesiuaxau man'okkemiuok oko'ai istokos'ix, itsa'kiitawpissi man'okkemiuok? Ki annists'isk ksistsiku'ists ak'otoiau man'okkemiuok otai'akitotoawpistskaie, ki akotumsauau'yiau. ¹⁶ Kimatanipsospuau makap'isokosists; annik' psak'sinik aksoksipinikau ki saku'apinikan aksistupaipinikau. ¹⁷ Matap'pix matomaisuppasuyinimests mani'ists min'iokkeists ukautokeissuyinists, oks'kakumipinikau uk'autokeissuyinists, ki min'iokke ak'saikimsskau, ki aks'iksistsuyinasiau: Manin'iokkeists itsuppa'suyinimiau man'otokeissuyinists ki ai'aketokhsiau. ¹⁸ Otsakiaisitsip'sattosax annists'isk epo'awsists, tukskum'ini eenakin'ai itoto'iinai ki a'tsimmimmiauaie, ki an'iu, Nitun'na uk'ainiu; puk'siput ki kotsis'i tsixen'is, ki aks'ipui tappiiu. ¹⁹ Ki Jesus itsipuu', ki itopokom'iuaiie, ki otusksinimatsax mat'opokomiauaie. ²⁰ Ki sat'sit ake'ua, au'atunika uksaumawksaikimskau otok'tokossinni na'tsikoputtuyi stuyi'ists, itsup'paatsiuaiie, ki itsix'enimaie opekakun'imanaie: ²¹ Tuk'ka, is'tau, ksen'imniki opekakun'iman, nitak'okuttotoko. ²² Ki Jesus ito'tukkau; ki otsinno'ossaie, ituni'u, Nitun'na, okh'situkkit, kitaumai'tuksinni kumut'okuttotoko. Ki ake'ua annik' itokut'totou. ²³ Ki Jesus otsitto'tapiisi eenakin'ai oko'ai, ki otsinno'ossax au'yex ki matap'pix eis'tsekinau, ²⁴ An'istsiuax, anis'tapauk, ake'kuun matseniu'ats, ai'okau. Ki itai'imiauaie. ²⁵ Ki otsis'tupskoosax matap'pix, itsipim, ki ito'tsimaie, otsis'aie, ki ake'kuun itsipuu. ²⁶ Ki otap'istutsipi, annik' auosin'ik, motus'ksinipaie. ²⁷ Ki Jesus otsistupaumatta'atossi, na'tokumi naps' tsix nin'ax ipokiuo'iax, ki aisokse'puyiax ki an'iau, David okkui', Kim'okinan. ²⁸ Ki otsitsipis'si nap'ioyis, naps'tsix itoto'yiauaie: ki Jesus an'istsiuax kikutau'maitsipuan nok'okotunistutsis? An'istsiuaie A, Nin'a. ²⁹ Itum'itsixeniuax oops'puuax, ki ituni'u, kanisto'maitsipuai, unnianistsis'. ³⁰ Ki itsikau'opiii oops'puuax: ki Jesus saiemiuax mokstanis'tosax matap'pix. ³¹ Ki osto'auai, otsis'tapusau ikonai'tsinnikoyiauaax matap'pix annik'auosin'ik. ³² Ki otsuksax, sat'sit ito'tsipiauaie kuttai'ai'puyiu sauum'itsistaaw pakto'kinattsuuaie. ³³ Ki sannm'itsistaaw otsai'piksistossaie, kuttai'ai'puyina itse'puyiu: ki konaitappix skai'etukkiau, ki an'iau, matsikainip'ats Israel istauosin'im. ³⁴ Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx otsin'aimoauai itai'saipiksistsiuax sauum'itsistaawx. ³⁵ Ki Jesus

itap'auauõkau kõnau'akapioyists, ki inük'akapioyists, ki itüs'ksinimatstoki
 ota'toiapioyimoauests, ki ai'semokiu nin'naiisinni istõkhs'itsiniksinni, ki
 õk'kuttutsimests matap'pix otokõnai'oktokosuauests ki otokõnau'atunikauests.
³⁶ Ki otsinno'õssaie otappiisina, kaiim'iuaiie, tükka üs'tsimsiu, aneto'
 manistau'anetopix emük'ikinax saiits'tsissi üsks'kümküüä. ³⁷ Itüman'istsiuax
 otüsksinimatsax, akauo'yi insin'manists, ki ap'otükkix unna'tosimiau;
³⁸ Atsim'oiküttok insin'manists itsin'nau mök'itüpskoõsax otinsimmanists
 apotükkix.

10

¹ OTSIPUK'SÜPINNIKÖTÜSAX na'tsikoputtsiau otüsksinimatsax, ikotsiu'ax
 otüma'sinni mök'saipiksistosauax sauum'itsistaax, ki mok'õkuttutsisax
 amian'istokhtokosists ki amian'istatunikests. ² Na'tsikoputtsixk itokõt'tsiuax
 otsin'ikõsoauests am'ostsiaukiests; Matom'itappiu, Simon, mat'anistau Peter,
 ki Andrew oskün: James, Zebedee okku'i ki John oskün'; ³ Philip, ki
 Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i.
 Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus; ⁴ Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot
 annök' aien'üpanistsiuõkaie. ⁵ Anniks'isk natsikoputtsixk Jesus itokõt'tsiuax
 ki saiem'iuax ki an'istsiuax, Gentiles oksoku'auests pinitap'pok, ki Samaritans
 otakap'ioyimoauests pinüt'sitsipik: ⁶ Ki Israel oko'au otomük'ikinax mix ats'ax
 is'tapuk. ⁷ Ki auau'õkainoniki sem'okik, ki anik', spots'im itsin'naiisinni
 aststsiu'. ⁸ Ai'oktokosix kut'tutokau, leperix issin'nomokau, enix' nipua'atsokau,
 sauum'itsistaawx sai'aipiksistokau; Kitsiksist'okoko, ksistoko'tükkik. ⁹ Gold ki
 silver ki brass pinitsüp'pitükkik kitsitai'süpopumatsopuauests, ¹⁰ Assuia'tsiman
 pinots'ik aumatto'ainoiniki, pinots'ikau na'tokaists spiks'isokõsists, ki a'tsikists,
 ki otoats'ists; ap'otükküä ak'otsimaie otso'õsin. ¹¹ Annik' akap'ioyisk
 kitai'akitsipipika süppo'õttsetsatsik annok' oks'apsiuok; ki annim' stau'pik
 kitsauomai'sükskitsissuai. ¹² Ki pim'innoainiki nap'ioyis, ksematsim'attok.
¹³ Ki õkhs'issi nap'ioyis ünnianistsito'tos kitsin'nüstseisuauests; ki sauõkhs'issi
 ünnianistsska'atok kitsin'nüstseisuauests. ¹⁴ Ki annök' kiküt'tautokõk, ki
 küt'tauotsimikõk kitse'poawsis, sükskitsim'innoainiki annik' akap'ioyisk
 sostsik'asattok. ¹⁵ Kitau'münistopuau akõk'itsimaiksistsikuik Sodom
 ki Gomorra ak'skitstom annik' akap'ioyisk. ¹⁶ Sat'sik emük'ikinax
 mis'tüpskoawkiapis'ix neto'yik kanistsis'tüpskopuau: mokõk'ik manistsokõkipi
 pitse'ksinax, ki ikkinaps'ik manistik'kinapspi kükku'ix, ¹⁷ Ki üsks'kümkõkau
 matap'pix; kitakaumüts'kaukoau akõk'itsimani, ki otatoi'apioyimoauests
 kitakitaipstüsistsipis'okoau; ¹⁸ Kinin'ax ki omüx'inax kitakittüp'p'iokoai,
 nesto'a kumut'aiakaitüpipiokoai, kõkkite'nüpanistosau ki Gentiles. ¹⁹ Ki
 aumüts'kaukuinnoainiki pinstak kõkünistse'puyisuai; annik' kitak'okokoau
 kitai'akanipuai. ²⁰ Kimats'epuyipuu, Kün'oua osta'aw ksësto'au itsipstai'puyiu. ²¹ Ki
 umu'pappiipi akumüts'kaiuaie umu'pappiipi möks'einsi, ki nin' a akumüts'kaiuaie
 okku'i; ki pokax aksenüpanistaiu un'ouuax ki oksis'toauuax möks'enitõsauuax.
²² Ki kõnai' tappix kumut'akaukimokoaiu nesto'i; ki annök' eikak'imauõk
 umuts'ipaitappiiaspi akitsikõmotse'piauuaie. ²³ Kim'atsistototsenoainiki tuks'kai
 akap'ioyis, mis'tüpokskasik stsik'i: kitau'münistopuau kimatakõnitotopuau
 Israel istokõnau'akapioyists otsauomai'akotosi Nin'au okku'i. ²⁴ Üsksinimats'au
 matskitsimiu'ats otüsksinimats'tokiua, ki apotük'kiua matskitsimiu'ats otsin'aim.
²⁵ Õkh'siu üsksinimats'au möketüm'anistsau otüsksinimats'tokiua, ki apotük'kiua
 möketüm'anistsau otsin'aim. Anistsin'nikõttüsauuaie nap'ioyis otsin'aim Beelzebub,
 ak'staianistsinnikõttaiau itsipstapix oko'ai? ²⁶ Pin stün'nokau; matsekipats

akstaisaiipasokinnis; matsitsiksispats ak'staisaiisksinis. ²⁷ Kitse'itsinikopuai ski'natsii matai'itsinikok ksistsiku'inatsii: ki kitai'okhtsipuai kotokhis'suai, sem'ik spots' im nap'ioyists. ²⁸ Ki pinstun'nokau anniks'isk akenitomixk mostum', ki sta'aw matokotsenitsiau'ats: stun'nok annok' i kots'enits iuokax mostum' ki staaw stakhtsim. ²⁹ Natokumix sistsix kuttomutaiponitau'atsax nitsipun'asaini? Ki tuks'kum matakittotstsiu'ats ksok'kum sauus'ksinoussi Kin'oau. ³⁰ Kitoku'yikinsists ikonuks'topiau. ³¹ Piniko'puk; kitots'itskukaiixkimimipuu akaiem'ix sistsix'. ³² Annok'aie'nupanistsiuok matap'ii nesto'i, osto'i nitaks'enupanistau nin'a spots'im. ³³ Annok' nit'saietokok matap'piuok, osto'i nitak'saietoau nin'a spots'im. ³⁴ Pinstak nimut'oto innust'sinni nokitsit'apixisi ksok'kum: nimat'otopa nokitsit'apixisi innust'sinni, innu'stoan nimut'oto (nokitsit'apiksistos ksok'kum). ³⁵ Nimut'oto nin'au ki un'ni mok'itsipotsistsimotseisau, ki otun'ni ki oksis'tsi, ki aum'si ki maawks'i mokitsipotsistsimotseisau. ³⁶ Ki nin'au aks'ikatummimiuax otopokau'pimix anniks'isk matap'pix oko'ai itsipsts' taupixk. ³⁷ Annok' aais'tupukomimmiuok un'ni nesto'i nimatokotsinanuk'ats: ki annok' aistupukomimmiuok oku'yi ki otun'ni nesto'i nimatokotsinanuk'ats. ³⁸ Ki annok' sauots'issi otaiinan'i sauopokiu'osi nesto'a, nimatokotsinanuk'ats. ³⁹ Annok' ikon'imok opai'tappiisinni, ak'atstomaie; annok' at'stomok opai'tappiisinni, nesto'i itat'stomaie, ai'akokonimaie. ⁴⁰ Annok' kito'tokok nito'tok; ki annok' nito'tokok ito'toyeuai annok' nitse'tokukok. ⁴¹ Annok' ito'toyeuok prophet otsiprophetisaie otak'okuyissi prophet osa'kinosinniaie; ki annok' ito'toyeuok mokom'otsitappiuä oto'komotsitappiisaie, otak'okuyissi mokom'otsitappiuä osa'kinosinniaie. ⁴² Ki annok' ai'akutukuyiuok sto'kimi tuks'kumi anniks'isk inuks'tsimixk otus'ksinimatsossaie, kitau'munistopuu matakattom'ats osa'kinosinniaie.

11

¹ KI un'niniitsiu otai'ksistanistossax na'tsikoputsix otusksinimats'ax itsistupa'atomaie mokusksinimatstoksi ki mokatsim'semoksi ot'akapioyimoauests. ² Annok' John itsipsts'taupissi itai'okiakiopi otokht'sisessts Christ oiapistutsipists'aie, itokot'tsiuax na'tokumix otusksinimats'ax, ³ Ki an'istsiuaiie, kikutamipa annok' aiakoto'ok, ki nok'apsummosinan noke'tsimi? ⁴ Jesus an'istsiuax, mis'tapuk, matan'istsinnomok John annists'isk kitokht'sipuuuests ki kitus'satsipuuuests: ⁵ Naps' tsix us'supiau, us'tsekaiix ikom'otauauokaiiau, leperix issin'aiiau, kuttai'ai'okhtsimix ai'okhtsimiau, enix' aipuu'iau ki kim'atapsix atsımsem'aiiau okhs'itsiniksinni. ⁶ Ki atsım'siu annok' kuttai'itstskımskukıuok nesto'i. ⁷ Ki otsis'tapusax, Jesus otaumutupaiitsinnikoosauaie akai'tappix John, Tsanistappiuä kumutsitappopuai ksis'tapsksokkum kok'satsipuai? Kuttaitstsip'a apai' sopu'yi itau'utopapokaiiu? ⁸ Ki tsan'istappiu kumut'sitappopuai kok'satsipuai? Kuttaitstsip'a nin'naii ikikn'istotosiu? Anniks'isk ikikn'istotosixk itot'okoyiau Omux'inax oko'auests. ⁹ Ki tsan'istappiuä kumut'sitappopuai kok'satsipuai? Kuttaitstsip'a prophet? A, kitan'istopuu skıtsım'ıuaie prophet. ¹⁰ Annok' sinau', sat'sit, nitse'tomotokuttau nito'tokatatsısau kostoksis', ki ake'tomsokapapistutsımaie koksoku'i. ¹¹ Kitau'munistopuu anniks'isk itsipokai'ımmokıx akex, mats'itsıpa ok'skıtsımaıe John Baptist: ki annok' inuks'tsımok spots' im ıtsın'naiısınnı ai'skıtsımaıaıe. ¹² John Baptist ıtsıksıs'tsıkuısts, puk'supıksıstsıkuısts spots'im ıtsın'naiısınnı itusk'o tıtsıpiop, ki uskotui'tsıpımıx itusk'otıtsıpımıaıu. ¹³ Konai'prophetıx ki okok'ıtsımanı aıe'nıpanıstomıaıests otsauomoto'sı John. ¹⁴ Ki mak'otsımenoainıki, am'auk Elias annok' ai'akotook. ¹⁵ Annok' itokh'ıuok mok'okhtsımsı unanıststokht'sıs. ¹⁶ Tsa nitai'akanıpa annok' o'tappıısınok manıstsın'naiıpuaiıu? Netoinıtsı'au pokax annım' itawk'pumauawpım itau'pıx ki ai'sıtsıpsattsıaı otuk'auauax, ¹⁷ Ki an'ıtsıaıuax, kıtsık'ıttomopınan ki

kimat'spiipuu; kitau'yimopinan ki kimau'kaiisuuuēsts kimatakipuuuēstsau. ¹⁸ John oto'tosi matauyiu'ats ki mataisimiu'ats, ki an'ioip pakh'tokinatsiu sauum'itsistaaw. ¹⁹ Nīn'au okku'i oto'tosi, au'yiū ki ai'simiu, ki an'ioip, sūm'mīs, aistoks'oyiu ki aistok'simiu, publicanix ki sauum'itsitappix otūk'auuax. Ki mokōk'sinni o'kosix oto'kōmotsistutokaie. ²⁰ Itau'mūtūpsitsipsattomēsts akap'ioyists annim'otsit'apistutsipists ot'apistutūksists otsauomai'sauaitsitūsax. ²¹ Kitak'oksīnip maka'pi, Chorazin! Kitak'oksīnip maka'pi Bethsaida! Nitsit' tsipstapistutsipists kitakap'ioyimoauēsts nitsittsipstapistutūkkitopiau Tyre ki Sidon istak'apioyists is'taisūmmisauaitsitauopiau isksim'matūkkiaipistsists ki makh'skitsists, ²² Ki kitan'istopuu Okōk'itsimani itsiksīs'tsikui manistaksists'papsipi ksēsto'a, aks'isiksistspapiau Tyre ki Sidon. ²³ Ki ksēsto'a Capernaum, kitspīn'noko spots'im, hades kitaks'innissimoko; omūk'apotūksists kitakap'ioyim itap'istutsipiau ittsipstapistutūkkitopiau Sodom, is'taisakiaitaitsiopi. ²⁴ Ki kitan'istopuu, Okōk'itsimani itsiksīs'tsikui manistaksists'papsipi ksēsto'au, aks'isiksistspapiu Sodom. ²⁵ Annik' Jesus an'iu, nitōkh'sitūkki nīn'a, spots'im ki ksōk'kum itsin'aimi, kitai'ksisattokiauests annists'isk mokok'ietappix ki kitaipaso'kinomoaiu inūk'sipokax. ²⁶ Ūnnianists'it Nin'a; manistōkh'sipi kitsitsi'tan. ²⁷ Nin'a otokōnai'nanists nitokok: ki matsitstipa isksīnnu'yiuaiē okku'iaie Nin'a nits'ksīnnuyiuaiē; matsitstipa isksīnnu'yiuaiē Un'ni, okku'i nits'ksīnnuyiuaiē, ki annōk isksīnimats'stokōttseuōk Un'ni. ²⁸ Puksipa'akik kōnai'ikapotūkkix ki ikōnūs'soksistsix, ki kitak'okotopuu issik'sistsikosīnni. ²⁹ Nokhkīn'ni kīn'attok, ki isksīno'kik; nitsik'kīnapsi nimat'omūkimuspa; ki kitak'okonipuu ku'skēttsipōppuuuēsts itsik'sistsikosīnni. ³⁰ Nokhkīn'ni ksists'papiu, ki nitopa'tūksīn sōk'otsiu.

12

¹ AN NIK' Jesus Issik'opiiksistsikui itsisūp-poka'atomēsts napaiēnīnsimmanists; ki otūksīnimats'ax au'notsiāx, ki aiin'asists aumūtūp'otsīmiāx ki itaumūtūp'ioattomiāx. ² Ki Pharisees otsīnno'ōssauax, anīstsiāuāie, sūm'mīsau kitūksīnimatsax mat'ōkhsiu otap'istutsipuuuēsts annok' issik'opiiksistsikuik. ³ Ki anīs'tsiuax kikūttanīstoppuu'ats David otap'istutsipi otau'notssi ki otopokom'ix; ⁴ Manist'sipipi Ap'istotokuā oko'ai, manīstau'atopiau otsitau'pipi itske'tani annik' kūt'taōkhsiik mōks'auattosi ki otopokom'ix mōks'auattosaxaie, ki kak'ōkhsiu natoī'apiekuax mōksauattosauāie? ⁵ Ki kikūtanīstoppuu'ats okōk'itsimani natoī'apiekuax manīstap'otūkkipiau issik'opiiksistsikui otsitsips'taupisau omūk'atoīapioyīs kimatsikiu'ats. ⁶ Ki kitan'istoppuu annom' ittsiu' tuks'kūm ki skīt'stom omūk'atoīapioyīs. ⁷ Ki kitsksīni'topi manīstap'ipi nitak'ōkh-sitsip kīm'apiisīnni, ki nimatakōkhsitsipats ikīt'stūksīnni, kīs'taisauotui'mauopiau kūt-tautuītiāixk. ⁸ Nin'a okku'i itsīn'auattomīnāai issik'opiiksistsikīiii. ⁹ Ota'atsīstapusi, otatoī'apioyimoai itsipim; ¹⁰ Ki sat'sit, nīn'au itsips'taupīīnai, ki otsīs'i ipo'kōttsiāuāie. Ki aisūppo'ōtsesattsiāuāie, Kūtai'ōkhsiuats issk'opiiksistsikuīsts ok'okuttotoōsi? Mōks'enūpanīstūssauāie. ¹¹ Ki an'istsiūax, Ūn'nats nīn'au kitopokittappi'immoau maksinan'si tuks'kūmi emūk'ikīna, itsūp'popiīssaie atūn'iaksīn issik'opiiksistsikui, Kūttomai'akstaisautuyiuatsaie? ¹² Nīn'au kūttomai'skītsimiuats emūk'ikīna? Ūn'nikaie itōkh'siu mōk'ōkhsapīstutūksi issik'opiiksistsikuīsts. ¹³ Itūman'istsiāuāie nīn'au, Sauksikīns'tsiakit. Ki itsauksikīns'tsiakīu; ki ikūt'tutsipaie netoī'nitsiāuāie otat'otsīsi. ¹⁴ I tūmit'sūksīu Pharisees, ki ikōnau'kōk-itsīmattsiāuāie manīstaks'enitawpīāuāie. ¹⁵ Ki Jesus otsksīnīssaie, itsīstapu': ki akai'tappix ipokīuo'īāuāie, ki ikōnau'kuttutuyiūax; ¹⁶ Ki sokap'anīstsiūax mōkstaiitsīnnikoōsax'aie: ¹⁷ Mōks'enūpanīstosi Esias

otan'ipi, ki an'iu, ¹⁸ Süm'mok, nitap'otomok, annök' nitse'niniwattauök; nitük'omimmau, nu'skëttsipöppi nimut'ökhsimmau: nitakitsipotoai'inai nitsista'awi ki akanis'tsinmomoyiuax Gentiles okök'itsimani. ¹⁹ Mataketskau'ats mataksoxipüppisüm'ats; mat'akitstsiapa matap'pi mök'okhtsisaie otse'poawsists moksoku'ists. ²⁰ Apai' otük'itsissi matakšinükiu'ats: flax setsis'si matakütsim'atsaie otsauomai'tüpskisaie okök'itsimani mök'itsskitsstani. ²¹ Ki otsin'ikösim Gentiles ak'aumaitsimiau. ²² Tüks'küm ito'tsipotoau pakhts'istümattseu Sauum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki mataipuyiu'ats: ki ikut'tutuyiuäie, ki naps'tsiuä it'süppiu ki küttaipuyiuä itse'puyiu. ²³ Ki kõnai'tappix it'skaietükkiau ki aniau kütamiu'ats David okkiu? ²⁴ Pharisees otokh'tsimsau, an'iau, Am'o nän'au, matomaisaipiksistsiu'atsax Sauum'itsiStaawx, Beelzebub Sauum'itsistaawx otsin'aimoai, umutai'saipiksistopiäx ²⁵ Ki Jesus isksinnu'yiuax otüs'tapiäx ki an'itsiuax, Nin'naiisinni ai'aketotoki ak'eitsinikau; ki akap'ioyis ki nap'ioyis aiaketotokiau matakspuitsiuats: ²⁶ Sauum'itsitappiuä satüp'iksistussi Sauum'itsitappiuä, aiaketsistotosiu; ki otsin'naiisinni küttomaksipuitsiu'atsaie? ²⁷ Satüp'iksistainikiau Sauum'itsiStaawx, Beelzebub nimut'satüpiksistaiau, Tükka'ko'kosix itsatüpiksistsiu'atsax? Ün'nikaie osto'auai kitak'okökitsimükoau. ²⁸ Ki Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx Ap'istotokuä otsista'awmi nimut'satüpiksistaiau Apistotokuä otsin'aiisinni kito'taakoai'ini. ²⁹ Misköpin'ai oko'ai Tsa'akanistokotsitsipim'atsaie, mök'itauksistutsisaie ope'kanistsaie, sauotüm'isksipistüsaie misköpin'ai? Ki ak'otümoksistutsimaie oko'ai. ³⁰ Annök' niküt'taispiimmokök, niköttum'a: annök' niküttaupokomoawk'iakimauök auanit'apiksistükkiu. ³¹ Ün'nikaie kitan'istopuau, amian'istsauumitsitappiisinni ki amian'istitüpsauokömotse'poawsists Ap'istotokuä akitsksinoaiu matap'pi; ki annök' akitüpsauo'kömotsepuyiuök Atsim'istaaw matakitsksinoau'ats. ³² Annök' itüp'sauokömotsepuyiuök Nin'au Okku'i ak'itsksinoau, ki annök' itüpsauokömotsepuyiuök Atsim'iStaaw mat'akitsksinoau'ats annom' ksök'kum ki aie'nissi otsis'tüpipuitappiisinni, mat'akitsksinoauats. ³³ Ökhs'ap'istutos mistis', mök'ökhsinasiii: ki makap'istutos mistis' mök'okapinasi: mistis' isksino'au otsin'assinni. ³⁴ Pitse'ksinaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki Tsa'a kitakokotünistse'poattopuau'atsaii ökh'sists? Manista'kauoopi u'skëttsipöppi, maoi' itai'puyiu. ³⁵ Ökhsin'auä manista'kauoopi ökh'si u'skëttsipöppi sau'otsimësts ökh'siists: Sauumitsin'nauä manista'kauoopi maka'pi u'skëttsipöppi sau'otsimësts makap'ists. ³⁶ Ki Kitan'istopuau Kõnai'ksistapitse'poawsists otakse'puyisau matap'pix aksenüp'anistomiauësts Okök'itsimani itsiksist'itsikui: ³⁷ Kitse'poawsists kitakokömotsitappiets'okoaiu ki kitse'poawsists kitak'saietokoaiu. ³⁸ Stsik ix Sinak'ix ki Pharisees noküt'anistsiauaie ki an'iau, Nin'a nökökapipinan itots'tsipi ksësto'a. ³⁹ Ki noküt'anistsiuax osauum'itsitappiisinna ki otau'ökotaitappiisinna itok'apsatsimiau; ki mat'akitstsiapa ak'okotawpiau. Tuks'kai ak'okotapiau Jonas prophet. ⁴⁰ Manists'itaupisaie Jonas mammi' o'koanniaie nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ists; ünniak'anistsitaupiuäie Nin'au Okku'i ksök'kum u'skëttsipöppi nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ists. ⁴¹ Nineveh itsin'ax, akopoksipapomiauax o'tappiisinna istots'tsissi Okök'itsimani ki akitsautütsepuyiopiau; aisauai'tsitaiau otatsim'semössax Jonas; ki sat'sit, annök' skitsim'iuök Jonas annom' itau'piu. ⁴² Amskap'iksökkuu istsin'nauake akopoksipapomiauaie o'tappiisinna istots'tsissi okök'itsimani, ki akitsauotütsepoyiopiau: umuk'itsipi ksök'kui ito'to mökitokhtsissi Solomon otokök'siniaie; ki annök' skitsim'iuök Solomon annom' itau'piu. ⁴³ Sauum'itsistaaw otsai'piksistüssi nin'au, ikitksök'kuyim itap'auauökau issik'opissinni itap'satsim ki matokonim'atsaie. ⁴⁴ Itümau'anuu nitak'ätsko noko'ai numut'süx; ki oto'si

ikon'ım nam'itaitsiu, namokh'ipaie, ki a'natsıstutsipaie. ⁴⁵ Ki itüm'itappo ki mat'tuyiuax ikıt'sikümi ax sta'awx, itsıs'tüpokapsiax, ki itsipim'inx ki itoko'attomiax: ki otsako'itappiisinni eikıs'tüpokapiuaie ototom'itappiisinni. Neto'i ak'anıstsiuaie ot'okapıtappiisınna. ⁴⁶ Otsa'kiaıtsıpsattosax matap'pix, Sat'sıt, Oksıs'tsi, ki omu'pappiıpix säuauts'im itai'puyiax, ai'puınümiau mök'sıtsıpsattösauaie. ⁴⁷ Tuks'küm an'ıstsiuaie, Sat'sıt, Kiksıs'ta ki kumu'pappiıpix sauauts'im itai'puyiau, ki ai'puınümiau köksiıpsaiisau. ⁴⁸ Ki anni'ısk otan'ıkısk, an'ıstsiuaie, Tükka' niksıs'ta? Tükka' numu'pappiıpix? ⁴⁹ Ki itas'kotuyiuax otsıs' otüs'ksınımatsax ki an'iu Süm'mokau niksıs'tsi ki numu'pappiıpix! ⁵⁰ Annök' ai'aksıstutsımöknıni Spots'im otsıtsı'tani aie, osto'i numu'pappiıpa, neskün', nit'akem, ki niksıs'ta.

13

¹ ETO'IK ksıstsiiku'ik Jesus it süks' ki tsım nap'ıoyıs, ki omük'sikımi ıssoots'i itakau' piu. ² Isto'tuitappiıx oto'taakax, ki akh'iosasıs itsıtsüppo'piu, ki itakau'piu; ki isto'tuitap-piıx ikön'itüssuıpuıyiau ıssoots'i. ³ Ki an'ıstsiuax akauo'iau parables ki an'iu, Sat'sıt, aisüppıpum'auä itui'süppıpummau: ⁴ Ki otai'süppıpummössi, moksoku'yi stsik'ısts itsın'nıssięsts, ki pau'tax itotoıax'ęsts ki itau'attomiaxęsts. ⁵ Stsik'ısts okotoksskui itsın'nıssięsts otsıts'inüxksökkuaspi; ki otsai'spixksökkuaspi itsik'kümsüskiıau: ⁶ Oto'tümısköpsi natos'i, itse'tsınıtsiau; ki otsau'okötseksau itopo'köttsiau. ⁷ Stsik'ısts itsın'nıssiıau ksıssi'ix: ki ksıssi'ix itsüskiıau ki ito'satsiıauax: ⁸ Stsik'ısts ökhs'ksökkuı itsın'nıssiau, kiıtsın'asiau, stsik'ısts kepıp'pui, stsik'ısts nai'ıppui stsik'ısts niıp'pui. ⁹ Annök' ito'kiuök, ünaniıstokh'tsıms. ¹⁰ Ki; üksınımats'ax ito'toyıauaie, ki an'ıstsiuaie, Kumauk'sıtsıpsattaiıksıxıau parables? ¹¹ Noküt'anıstsiuax, kitokokoau kök'ıtsksıniısuai spots'im itsın'naiıssıni itse'kipi, ki osto'auai matokotau'axau. ¹² Annök' nan'naniuök, ak'okotauaie, ki akakai'naniu: annök küttainan'ııuök, otsinanattopi ak'otsipaie. ¹³ Ün'nikaie numut'ünıstsiıpsattaiıau parables, ısşıppı's'au möksta'apsau; okh'tsımsau mökstau'okhtsımsau, mökstai'ıskınnıssıau. ¹⁴ Aien'üpanıstom'ęsts Esaias, otan'ipi, okh'tsimeniki kitak'okhtsim, ki kimat'akoksınıpa; ki süppi'niki kitaküts'api, ki kimat'aksınıpa: ¹⁵ Am'o o'tappiıssınna u'skęttsıpöppısts mı'ęsts, ki okhtok'oauęsts matomaıpumokhtsımiu'axau, ki oöps'puauax naps'tsiıax; möksta'apsax moöps'pix, möksta'okhtsımsęsts mokhtok'ısts, mökstau'okhtsımsęsts mu' skęttsıpöppısts, mökstaisauai'tsıtasaı, nok'staukuttutuawsau. ¹⁶ Atsım'sıau kööps'puauax, aiıpiıau; ki kokhtok'ısts, ai'okhtsımiıau. ¹⁷ Kit au'münıstopuau, akaiēm'ix prophetıx ki mököm'otsıtappıx ai'puınümiau mök'satsısaıuęsts annısts'ısk kitai'nıpuauıstsk ki matsıınım'axauęsts; ki mök'okhtsısaıuęsts annısts'ısk kitai'okhtsıpuauıstsk, ki matokhtsım'axauęsts. ¹⁸ Okhtok ai'süppıpummauä parable. ¹⁹ Ma tap' pi okhtsıs'si nın'naiıssıni itse'poawsın, ki sauo'kömotokhtsıssi, itüm'ıpuksıpu Sauum'ıtsıtappıuä ki ito'kasattomaie annik' itsüp'ıpumattopik u'skęttsıpöppi. Annök'auk mat'sımaie ıstsüppıpum'ani moksoku'i. ²⁰ Annök' mat'sımök ıstsüppıpum'ani ok'otokskui, ai'okhtsımiu epo'awsınu, ki otse'tametüksınnı mat'sımaie; ²¹ Mat'auıtsıtstsiıpa kök'seksi, ki matakısümsu'ats; ikikın'etüksınnı ki ükksıstutük'sınnı otos'au, atsım'epoawsınnı ün'nikaie ito'toıau, ısts'kımskükiu. ²² Annök' mat'sımök ıstsüppıpum'ani ksıssi'ix, ai'okhtsımiu atsım'epoawsın; ki annok' pai'tappiıssınnı ıstap'ıtsıtani, ki spükıs'sısts ito'satstomiaıuaie atsım'epoawsınnı, ki matsınasıu'ats. ²³ Annök' mat'sımök ıstsüppıpum'ani ökhs'ksökkuı, ai'okhtsımiu Atsım'epoawsınnı, ki mököm'otokhtsımaie; ki itsın'asiu, stsikıx, kepıp'puyi, stsik'ix nai'ıppuyi, stsik'ix niıp'puyi. ²⁴ Stsik'i parable an'ıstsiuax, ki an'iu, Spots'ım'ıstsinınaiıssınnı netum'anıstsiu Nın'au, annök' ai'süppıpumauök ök'h'sıssüppıpum'ani otsın'sımman;

25 otai'okasax otap'automokix, okatum'i ito'toyiuai, ki ökh'sisüpipumani ipa'soksüp'pipumau makap'süpipumani, ki itsis'tapu. 26 Ki otsüs'kissi mattuyis, ki otsin'assi, itüm'n'akuo makap'süpipumani. 27 Ki Nin'au otapautomokix otsito'taakax ki an'istsiauaie, Nin'a, Kiküt'taiinsimattop'a ökh'sisüpipumani kitsinsimman? Tsema ito'to makap'süpipumani? 28 An'istsiuax, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix otan'ikax kiküt'ökhsitükkipa nö'ittotosinan nö'sauotsisnianiau? 29 Ki an'iu, Sa; sauau'tsimnoainikiau, makap'süpipumani, kökskaküm'sanotsipnaini ökh'sisüpipumani. 30 Unnianist'süskisan mök'itotosi pokiak'sinni: Ki pokiak'sinni oto'si, nitak'otümanistaiu ai'pokiakix, matom'omoipotokan makap'süpipumani, ki is'ksipikan kök'ksietsinsissuau; ki istüp'omoipotokan napaien'insimman nitapaien'iokoai. 31 Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsin'naiisinni netüm'anistsiu mustard istsin'simman, annik' mat'simök ninau, ki ai'süpipumau otsin'simman; 32 Itsis'tüpskaiinükotsiaie könai'insimmanists; ki süs'kiissi, itsis'tüpomükkuiau insim'mansts, ki itsis'tsisasiu, ki paiu'tax itotoiau ki itoko'attomiax isto'küniksists. 33 Stsik'i parable an'istsiuax; Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsin itai'kopütstaupi, annik' mat'simök ake'u, ki kaias'attom niuks' kümi omük'okosix, napaien itui'tsiau, ki ikönai'kopütstopiau. 34 Am'ostsk Jesus ikönai'sitsipsattsiauests matap'pix parables itai'sitsipsattsiau; ki sauomai'sitsipsissi parable matomaisitsipsattsiausax: 35 Möksenüp'anistossi Prophet otanipi, ki an'iu, nimutaksipa'kuiaiki parables; nitakse'poattopiau annists'isk kai'sattop'istks kök'kumä sauomap'ästotoawsi. 36 Ki Jesus aiis'tüpskuyiuax matap'pix, ki itsit'sipim nap'ioyis: ki otüksinimats ax otsitota'akax, ki an'iau nokksinim'atsokinan parable makap'itaisüppipumaupi insim'man. 37 Noküt'anistsiuax, Annök' itai'süpipumauök ökh'si insimmani Nin'au okku'yi am'ini; 38 Insim'man konai'tappiua; ökh'si insimmani, nin'naiisinni isto'kos'ix; ki makap'iinsimmani, Sauum'itsitappiua o'kosix; 39 Katum'a annök' ai'süppipumattomests, Sauum'itsitappiua itamiu; pokiak'sinni kökkum aiksiuo'si; ki aipo'kiakix, atsim'otokatatsisau, 40 Manists'aumoipitükkipiau makap'insimmanists ki manistse'tsinitspiu; ak'üniststsiu aiksiuo'si annom' kök'kum. 41 Nin'au okku'i aks'istüpskuyiuax otatsim'otokatatsix, ki ak'omoipotsimiauests ikönau'kapiists ki anniks'isk matap'pixk, sauum'itsitappiua ak'omoipotoyiuax; 42 Ki akitsipst'apiksistsiauaux omüx'tsi; annim' ak'itstsiu a sain'sinni, ki satse'kinani. 43 Moköm'otsitappix akotümik'künasuyeiua, manistsik'künasuyipi nato' si, un'oauai otsin'naiisinni, akotsik' künasuyiauaie. Annök' itokh'iuök ünaniestokh'tsims. 44 Stsiki, Spots'im istsin'naiisinni nitüm'anistsiu treasure kaias'attomaie insim'man; kon'issi nin'au, mat'aiksatattomaie, ki otsetam'etüksinni itsis'tapu ki ipum'atopiests otokönai'nanists, ki ipum'attomaie annik' insim'manik. 45 Stsik'i, Spotsim istsin'naiisinni nitüm'anistsiu awkh'pumapiekuün otap'sümmössi ökh'six pearls: 46 Kon'issi tuks'kümi pearl akai'ixkimasiu, itsis'tapu, ki ipum'atopiests otokönai'nanists ki ipum'attau. 47 Stsik'i, spots' im istsin'naiisinni nitüm'aniststsiu itau'mikaupi, annök itsuia'püximökaie omük'sikimi, ki itomian'istomoipitükkiau: 48 Itui'tsissaie, itopits'üssköpattomiauaie issoots'i, ki ito'piiua, ki ökh'six itaisüppitsi'iau iskix; ki makaps'ix istsis'tapiksistsiiau. 49 Ak'otümanistsiu aiksiuos'i kök'kum: atsim'otokatatsix ak'sipuksüpsüxiau, ki akai'aketaipiksistsiiau Sauum'itsitappix ki moköm'otsitappix; 50 Ki akitsipst'apiksistsiiau (sauum'itsitappix) omüx'tsii; annim' ak'itstsiu a sain'sinni ki satse'kinani. 51 Jesus an'istsiuax kikai'okhsimipuaustsau annists'isk? An'istsiauaie, A, nin'an. 52 Itüm'anistsiuax Annök' ai'sinakiuök üksinimats'au spots'im istsin'naiisinni, nitüm'aniststsiu nin'au, iko'yiüök, sauautsimests treasure manists' ki ük'aisists. 53 Ki itünists'tsiu, Jesus otaiksiu'attosests annists'isk parables, itsistüpa'atomaie.

54 Ki otsito'tosi otau'ūtauōšini otat'oiapioyimoai itsipst'ūsksinimatsiuax, ki ek'skaietūkkiau, ki, an'iau, Tse'ma itotsim'atsēsts am'ok mokōk'sinik, ki am'ostsk ot'omūkapistutūksists? 55 Kūttomai'sauamiu'ats ai'satsakiuā okku'i? Kūttomaisauainikōttsiu'ats Oksistsi, Mary? Ki omu'pappiipix kūttomaisauainikōttsiu'atsax James, ki Joses, ki Simon, ki Judas? 56 Ki ot'akemix okūttomaisaiiokōnopokomok'atsax? Am'o Nin'au, Tse'ma itotsim'atsēsts annists'isk? 57 Ki it'stsskimskūkiax osto'i. Ki Jesus an'istsiuax, prophet itūs'tsakōttau, sauomai'tapposiešts otau'ōšini ki otauūt'okoai. 58 Otsauomai'tuksuai ūn'nikaie itsauomapistutūkkiu annim' akatio'yiēsts ūkkūk'umapotūksists.

14

1 ANNIK' Herod tetrarch okhtsim'attomēsts Jesus otap'istutsipists, 2 Ki an'istsiuax otap'otomokix am'omauk John Baptist; enio'sinni mat'sipuu; ūn'nikaie ūkkūk'umapotūksists itap'itutsimēsts. 3 Herod ūkai'eēniauie John, ki aiis'ksipistsiuaiie, ki itsok'iuaiie osto'iaie Herodias, us Philip otokeman'inaai. 4 Tūk'ka John an'istsiuaiie matōkhsiu'ats kōk'otoōssi. 5 Ki otai'aksenitossaie, stun'nuyiuax matap' pix, tūk'ka isksinnu'yiuaxauaie prophet. 6 Ki otai'totstsissi Herod otsit'sipokaipi, Herodias otūn'ni itūt'sikipiu, ki itsūp'istutuyiuaiie Herod. 7 Itsiksīs'toatsiuaiie atoūn'issinni mōk'ittokotossaie otan'istopiaie. 8 Ki oksīs'tsi otsīs'tok, ki an'iu, John Baptist otokōn' itsūp'potoat omūk'okos ki annom' istoko'kit. 9 Ki omūx'ina itsik'oketūkkiu: ki otūtoanis'si ki otopokau'yemix, ūn'nikaie itani'u mōk'okotōsaie. 10 Ki itūp'skōkiu, ki itsi'kawkokitsiuaiie John itsipsts'okiawpiaie. 11 Ki otokōn'itsipuk'sipīppotopaie, omūk'okos itsūp'potopaie, ki ikotauai'e ake'kuūn: ki ito'tsīppotuyiuaiie oksīs'tsi. 12 Ki otūs'ksinimatsax itoto'iau ki mat'simiau mostūm' i, ki ai'akotomiau, ki it'apppoiu ki itūnīs'tsiiau Jesus. 13 Jesus otokh'tsimsi, itsīs'tūpaatomaie akli'iosatsīs itsui'akhiosiu, ki ksīs'tapsksōkkum itūpanistappo'aie: ki matap'pix otokh'tsīsau itsiksiuopokiuo'iauaie, otakap'ioyimoauēsts sūx'iau. 14 Ki Jesus itopītsīssa'atomaie, ki nan'nuyiuax akai'tappix, ki kaiim'iuax, ki ikut'tutuyiuax otai'oktokosimoauax. 15 Ki otai'istūkkōpsi, otūs'ksinimatsax otsitota'akax, ki an'istsiuaiie, annom' ksīs'tapsksōkkumasiu, ki au'mūtūputūkkū; o'tappiisīnna ūnnistūps'skos, mōk'ittapposi akap'ioyists, mōk'opumattosi aau'ōšin. 16 Ki Jesus an'istsiuax, matokuiistapu'iauats; kotok' mōks'auattopiau. 17 Ki an'istsiuaiie, annom' nitsinan'anists nisittu'yi ke'tanists ki na'tokūmi mammix'. 18 An'iu, puk'sipīppotokikau. 19 Ki an'istsiuax kōnai'tappix mōk'opasax mattu'yikui; ki mat'simēsts nisittu'yists ke'tanists ki na'tokūmi mam mix', ki, otpisūp'si itatsim'etsimēsts, ki itau'minotsimēsts; ki ikotsiu'ax otūs'ksinimatsax ke'tanists, ki otūs'ksinimatsax ikotsiu'āsts o'tappiisīnna. 20 Ki ikōnau'yiau, ki itoku'yiau: ki mat'simēsts iau pi'nikēsts ittsi'ists na'tsikoputtuyi isksimmatūk'iissokaiists. 21 Ki aiiniks'isk au'yixk nisitsi' omūk'sikepīppix nīn'ax, ki akex, ki pokax'. 22 Ki Jesus eikak'imatsiuax otūs'ksinīnatsax mōkīt'sūppopīsax akh'iosatsīs, mōkotom'apūmmosax, otsakiaiīs'tūpskoōsaie tappiisīn'na. 23 Ki otsīs'tūpskoōsax otappiisīn'nā, itsitamīsso' nitum'mo mōkatsimoiikasi; ki otau'tūkkussi itsittau'piu. 24 Ki akli'iosatsīs ai'itūtsikioo, ki ipawkh'paikimskawp: tūk'ka, umut'totsūppopi. 25 Ki nīssoo'yi iskska'tūksinni koku'yi Jesus itsitappo'ax, omūk'sikimi itokh'itauauōkau. 26 Ki otūs'ksinimatsax otsīnno'ossauaie umuttokhitauau'okani omūk'sikimi, ap'aitsitaiu, ki an'iau, Sta'awina; ki oko'pusuai itokum'iau. 27 Ki Jesus kaiīp'sitsīpsatsiuax, ki an'iu, Ōkh'sitūkkik; nitam'i; Piniko'puk. 28 Ki Peter nokūt'anistsiuaiie, Nin'a kūm'āmieniki ani'kit ksēsto'a nōk'itotosi nōk'itsitūpauauōkasi omūk'sikimi. 29 Ki an'iu, Puk'siput. Ki Peter otīnnīsa'atossi

akh'iosatsis, itokh'itauauõkau omük'sikimi mõk'ittapposi Jesus. ³⁰ Ki otsinõs'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutüp'süppopiisi omük'sikimi ita'sainiepuuiu, ki au'aniu Nin'a, Kõmotse'piokit. ³¹ Ki Jesus itüp'sauksikõns'tsakiuaie ki itsen'iauaie, ki an'istsiuaie, ksësto'a enükaumai'tükkiua, kumauk'saietükkiks? ³² Otsito'tosau akh'iosatsis, itsiksist'sopu. ³³ Anniks'isk itsüp'popixk akh'iosatsis itoto'iauaie ki atsimmim'miauaie ki an'iaiu, E'mümi kitam'i Ap'istotok'iuä okku'i. ³⁴ Ki otau'pümmossau, itoto'iau Gennesaret istau'õssini. ³⁵ Ki annim' istõsin'ax, ots'ksõnuoõssau, itüp'skükiua kõnõs'ksõkkum sa'akapotsi, ki itotsip'iauaie ikõnai'oktokosix: ³⁶ Ki au'kõmõnõstsiuaie (Jesus) mõkskaks'ixenõsax oso'kõsim itsõsain'ikaists: ki manõsts'eipi kaien'imix ün'nineetsimi sokap'okuttotoax.

15

¹ AI'SINAKIX ki Pharisees, Jerusalem itsitappimix otsit'totaakax Jesus, ki an'iau, ² Tõanõstapiuats umut'ünõstüpaipixipiau ükaitappix otün'issuaiauõsts? Oyõs'sax ke'tan, matõstsõmiu'ax. ³ Noküt'anõstsiuax ku'maukanõstüpaipixipuaiõskõ Ap'istotokiuä otse'poawsõnni kõk'satsõsaa kiksõs'tapünõssuai? ⁴ Ap'istotokiuä an'iu, atsimmim'mõsau kõn'a ki kiksõs'ta; ki, annõk' ai'pakosõnikuyiuõk un'ni ki oksõs'tsi, unnianõstse'õnsä. ⁵ Ki kitan'ipuau annõk' an'õstsiuõk un'ni ki oksõs'tsi, kotük'sõnaie, kitak'ototokuinanipi nõsto'a, ⁶ Ki küt'atsimmimmiuax un'ni ki oksõs'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauõsts kumut'saiepumapõstõsipaie Ap'istotokiuä otse'poawsõn. ⁷ Kitsiksõs'tapokõmmotsitappiansuai! Esaias prophet kit'sokapenõpanikoau, ki an'iu, ⁸ Am' ox matap'pix nimut'astokokiau maau'õsts, ki nimut'atsimmimmiokiau oto'ünüuauõsts: ki u'skõttõsipõppuanõsts nõtõp'piokokiõsts. ⁹ Nõtõksõs'tapatsimmimmiokiau, õk'aumaitõpõsts ät'suaiõksõnimats'iauaax nõn'ax otan'ipuauõsts. ¹⁰ Ki nan'nikõttõsiuax o'tappiõsõnna ki an'õstsiuax, Okh'tok, ki sokap'okhtok; ¹¹ Annik' itsüp'popiik maõi'i matokapõstotok'atsaie nõn'aii; annik' sük'siik maõi'i itokapõstõtuyiu'iu'aie nõn'aii. ¹² Ki otõksõnimats'ax otsõtota'akax ki otan'ikax kiküt'õksõnõpa Pharisees õtsõs'küksau otokh'tõsõsau annik' epo'awsõnik? ¹³ Ki noküt'õniu, kõnai'süpipumanõsts Nin'a spots'im oküt'taisüpipumattõpõstõsõ ak'süsõkõpattõpiõsts. ¹⁴ Amau'patokau; naps'tõiotüppõnnükiau naps'tõsõ. Ki naps'tõsõ ätõppõn'nõssi naptsõi'i, atün'iaksõnni akai'akitsüppõpiuau. ¹⁵ Peter itõman'õstsiuaie, nokõksõnim'atsokõnan am'om parable. ¹⁶ Ki Jesus an'iu, kikütõtaisakõiasauaiokhtõsimõpiuaua? ¹⁷ Kikütõtaisauaiokhtõsimõpiuaua, annik' itsüp'opiik maõi'i, itüp'süppõpiu mo'koanni ki ipsai'põsõp? ¹⁸ Ki annõsts'õsk itsõks'õsk maõi'i u'skõttõsipõppi itsõks'iax; ki itokap'õstõtuyiauaie nõn'aii. ¹⁹ U'skõttõsipõppi itsõks'õsts sauum'itsõsitanõsts, inõk'sõsts, auõk'otanõsts kõmos'õsts, istõp'saiepõstõnni, atauün'õssõsts; ²⁰ Am'ostõsk itokap'õstõtuyiauaie nõn'ai'i; ki maks'õyõssi õtsauomõs'tõsõmõssi matokapõstõtuyiuats nõn'aii. ²¹ Jesus itõmõstõpa'atomaie, ki Tyre ki Sidon õstõsoots'õsts itsõtõp'põ. ²² Ki sat' sit, Canaan ista'ke itsux'iu annõsts'õsk õssoots'õstõsk, ki itasaine'poattõsuaie, ki an'iu, Kõm'õkit Nin'a, David okku'i! Nõtõn'na eiko'ksõstõtõtoau maka'põstõaw. ²³ Ki matsõsõsõsõpõstõsõsõsõ. Ki otõksõnimatsõsõ õsitõta'akax ki otau'kõmõnikax ki an'iax Ünnõstõp'skõs; nitõksõsõsõsõsõsõpõkõnan. ²⁴ Ki noküt'anõstsiuax, nikak'itõpõskõko Israeli istat'stanõx emük'ikõnaiõx. ²⁵ Otsõtõmitõta'akaie ki otõstõm'mõmmõkaie, ki an'iu, Nin'a Spum'mõkit! ²⁶ Ki noküt'anõstsiuaie, matõkhsõu'ats mõk'õstõssi pokax õtsau'õsõnoaii mõkitõp'apõxõsõsts imõtõx'. ²⁷ Ki (ake'uä) an'iu, E'mõniu, Nin'a; ki imõtõx' au'attõmõiu pinõkõsts inõssõi'õsts õstõn'aimõauai õsitõau'yõpiaie. ²⁸ Jesus itõmõk'anõstsiuaie, Ake', omük'o kõtõumai'tõksõnni: Ünnõnõstõsõsõsõsõsõ kitsõtsõi'tatõpi. Ki otõn'ni ikuttõtõtoai'õnai annik' itai'ksõstõsikumõpiõk. ²⁹ Ki Jesus õtsõs'tõpõatõmaie annim', ki itast'tõto Galilee istõmük'sikõmi; ki ita'mõsõsõ

nitum'mo ki itau'piu annim'. ³⁰ Ki akai'tappix otsito'taakax, ki ipokom'iauaux ūs'tsekaiix, naps'tsix, küttaiai'puyix, iko'müksix, ki akaiēm'ix stsik'ix ki Jesus okt'sists itsin'apiksistsiauaux; ki ikut'tutuyiuax: ³¹ Ki kõnai'tappix ek'skaietükkiau, otsinno'össauax küttaiai'puyix otse'puyissax, ki iko'müksix otokut'totoösax, ki ūs'tsekaiix otatau'ökäsax, ki naps'tsix otsaps'ax: ki ūs'tsaköttsiau Israel istap'istotokii. ³² Jesus itümīn'niköttsiuax otūsksinimats'ax, ki an'iu, nitai'kimaiau o'tappiisinna nioks'kai ksistsiku'ists nitopokau'pimokiau, ki matokoyiu'axau: ki nimat'aksistüpskoauaxau otau'notssau ökskakūmitseni'au moksoku'i. ³³ Ki otūsksinimatsax an'istsiauaie Tse'ma nökitotsipinan'a ke'tani manisto'mükopiau mök'otkuisests o'tappiisinna? ³⁴ Ki Jesus anistsiuax, Tsanetso'a ke'tanists kitsinan'oauests? Ki an'iau, Ikit'sikaiiau, ki unna'tosimi inük'umix. ³⁵ Ki an'istsiuax o'tappiisinna, ksök'kum mökittopasax'ax. ³⁶ Ki mat'simēsts ikit'sikaiēsts ke'tanists ki mammix', ki a'tsimoiikau, ki a'mīnotsimēsts, ki ikotsiuax otūsksinimats'ax, ki ūksinimats'ax ikotsiu'ax o'tappiisinna. ³⁷ Ki ikōnau'yiau, ki ikuyi'au; ki mat'simiau pinikēsts itskim'iauests ikit'sikaii isksimmatük'isokaiists itui' tsists. ³⁸ Anniks'isk au'yixk nissoyīm'i omük'sikepippix nin'ax, ki akex, ki pokai. ³⁹ Ki itsis'tüpskuyiu o'tappiisinn'a, ki itsit'süppopiu akh'iosatsis, ki ito'to Magdala istssootsists'i.

16

¹ PHARISEES ki Saducees ipok'itotoiau ki as'saksksinnuyiauaie, ai'puinūmiau mökanis'tsinnomoösax spots'im istap'stosinni. ² Noküt'anistsiuax, autükkus' si, kitan'ipuan ak'etameksistsi ku; amawk'issoksistsikuists. ³ Ki ksiskünna'tünnissi, ak'akapiksistsiku annok' ksistsikui, amawk'issoksistsikuists ki ikikīn'inatsiu. Kitsiksīs'tapokāmotsitappiansuai! Kitokot'ainipuu assoksīs'tsikuists ostokso'auēsts; ki kimatokot'ainipuu annists'isk ksistsiku'istsk istap'stosists. ⁴ Otsauum'itsitappiisinn'a ki otau'ökotaitappiisinn'a ap'satsimiau apsto'sinni; ki matakokotau'axau apsto'sinni; prophet Jonas otap'stosinni akokotauaie'. Ki skitsiu'ax ki itsis'tapu. ⁵ Ki otūs'ksinimatsax otau'pūmmosau pakht'sesaiisksinimiau mök'atüksau ke'tani. ⁶ Jesus itüm'anistsiuax Mokök'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees istsi'kopütsetatsisau. ⁷ Ki ai'sitsipsattseiau, ki an'iau, nimatotsipinan'a ke'tani, ⁸ Jesus otsinno'ösax, an'istsiuax, Inük'aumaitükkix, kumauk'sitsipsattseipuuaisks, kitsauo'tüksuai ke'tani? ⁹ Kiküt'taisakiasauokhtsimipuuau, kiküttaisauūsksinipuuau nisito'müksikepippix matap'pix istsisittu'ists ke'tanists, ki tsanetso'ä kitots'ipuuuēsts isksimmatük'isokaiists? ¹⁰ Nistoyīm'i omük'sikepippix matap'pix istokitsikaists ke'tanists ki tsanetso'ä kitots'ipuuuēsts isksimmatük'isokaiists? ¹¹ Kumauk'staiokhtsimipuuauaisks kimat'sitsipsattopuuau'ats ke'tani, kök'iskskatsissuai Pharisees ki Saducees istsi'kopütsetatsisau? ¹² Itüm'isksinimiau matsemiu'atsax möksiskatsisaie ke'tani istsi'kopütsetatsis, ki ai'semiuaxmöks'iskatsisaie Pharisees ki Saducees ots'ksinimats'tüksuaiax. ¹³ Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'süppoötsesattsiuax otūsksinimats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nin'au okku'i nökö'ümsi? ¹⁴ Ki an'iau, stsik'ix John Baptist: stsik'ix, Elias: ki stsik'ix, Jeremias, ki stsik'ä prophet. ¹⁵ An'istsiuax Tsa kitak'anipuu nökö'üm-si? ¹⁶ Ki Simon Peter noküt'anistsiauaie ksēsto'ākauk Christ, Ap'istotokuia ipai'tappiiuük okku'i. ¹⁷ Jesus noküt'anistsiauaie kitatsim'si, Simon Bar Jonas. İk'sisakuyi ki aa'pūni kimat'ūsksinimatsok'astsau: nin'a spots'im kitusksinimats'ok. ¹⁸ Ki kita'atanisto, ksēsto'ākauk Peter, ki am'om ok'otokūm nitak'ittokhitokoiska church; ki Hades istokh'sepistanists matakatsiu'atsaie. ¹⁹ Ki kitai'akokoto spots'im istsin'naiisinni itotai'kauaipixixtūkiopi; ksök'kum kitai'akomianistomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksök' kum kitai'akomianistapotsippi spots'im

ak'itapotsip. ²⁰ Itüm'anistsiuax otüsksinimats'ax mökstaitšinnikoösax'aie osto'i otüm'si Jesus Christ. ²¹ Annik' Jesus itaumütüp'anistsinomoyiuax otüsksinimats'ax manistakittappopi Jerusalem, manistaks'ipuinaistoto'awpianaie omüx'imix ki omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki manistaks'enitawpiauaie, manistaks'ipuauistotoawpiauaie nioks'kai ksistsikui. ²² Peter itümo'toyiuai, ki aumütüp'sitsipsattsiauaie, ki an'iu, Nin'a kökünistsip'piokosi; matakittotstsiu'ats ksęsto'a. ²³ Ki itapotükau'aie, ki an'istsiauaie Peter apüt'tokokit, Satan; kök'kitstsskimšküki; kimatsskümau'ats Ap'istotokiüä kitsksska'tüksists annom' ksökkum. ²⁴ Itümanistsiuax otüsksinimats'ax Isttsi'ki matap'pi makopokiuo'össi nęsto'a, ünnianist'auütsikimatsistotos, ki ünnianistto'tsis otawai'staksinni, ki ünnianistopokiuos nęsto'a. ²⁵ Annök'aiakitsikömotsepiosiuok opai'tappiisinni, akatstomaie': ki annök' itai'akatstomök opai'tappiisinni, nęstoi umutak'atstomaie, ai'akokonimaie. ²⁶ Tsanetso'ä matap'pi ak'okuüstüpasokuiim'ats minan'attüssi könüs'ksökkum, ki atsto'si otsipai'tappiisinni? Awx'a otai'akokotawpiaie opai'tappiisinni? ²⁷ Nin'au okku'i akototo'yinaie Un'ni ots'tsapinasinni ki oto'tokatatsix akopokiuo'iax, ki könai'tappix manistsi'pięsts otap'otüksuauęsts ak'ünistokotsiuax. ²⁸ Kit au'münistopuau stsik'ix annom' itai'puyiau, matakattotsim'axau eino'sinni otsauomai'noösau nın'au okku'i otsın'aipuksipusi möks'inaiisi.

17

¹ OTAIXIUO'ĘSTS nauyi ksistsikuists Jesus mat'toyiuax. Peter, James, ki John oskün', ki itünistüp'ip'iuax spi'tummo. ² Ki otsakiainoösauaie it'oketsistümüinai; ki ostoksıs'i ikkün'natsiauaie manist'ikkünnasuyipi nato'si, ki otsistotos'ists ksix'inatsięsts manisti'ksixinatspi ksistsikui. ³ Ki sat'sit, itsina'kuaięmıau Moses ki Elias, ki ai'sitsipsattsiauaie. ⁴ Peter itüm'anistsiauaie Jesus, Nin'ä, ökh'siu annom' nök'ittaupisınan: ökh'sitükkeniki, nökapıstutsısınan annom' nioks'kai api' manists; tuks'käii köksinan'attosi, ki tüks'kaii Moses möksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mök sinanattosi. ⁵ Otsakiai'puyıssi, sat'sit ikkün'aisoksıstsikuyi ituyi'künakoaiıau: ki sat'sit, epo'awsinni itots'tsiu assoksıs' tsikui, ki an'iu, Am'o nitük'omımokos nitsekökh'sımmau; okh'tok. ⁶ Ki üksınımats'ax otokh'tsısauaie itopi'ıau ostokso'auęsts, ki eks'kaikopumıau. ⁷ Ki Jesus ito'to, ki i tsıxen'ıuax, ki an'iu, Nıpuauk', ki piniko'puk. ⁸ Ki ot'süpsau matsınnuyıau'axau matappix, kaks'ınnuyıau Jesus. ⁹ Ki nituin'moyi otsınıssat'tosau, Jesus itsem'ıuax, ki an'iu, Pınanıstok matap'pi kitsınıp'ıuauęsts, Nın'au okku'i otsauomät'sıpuausı eınšın'ni. ¹⁰ Ki otüs'ksınımatsax aisüppoöttsesat tsıauaie, ki an'ıau, mauk'auanıüksıxıau ai'sınakıx ak'otomoto Elias? ¹¹ Ki Jesus noküt'anistsiuax, E'münü, Elias ak'otomoto, ki akokönu'kömototom. ¹² Ki kitan'ıstopuau, Elias ük'auto, ki matsksınnuyıu'axauaie ki nıtsıs'tutuyıauaie manıstüp'stapıau. Neto'yi akünıstai'puınatıtsıauaie Nın'au okku'i. ¹³ Itüm'ıksınımıau üksınımats'ax umutai'sıtsıpsı John Baptist. ¹⁴ Otsıto'tosau o'tappıısın'na, nın'aii otsıto'taakaie itsıto'topıstüksısano'pıınaie, ki an'ıu, ¹⁵ Nin'a kım'ıs noko'a; au'atusınau ki eks'ıpuınüm: ai'kapıtsıuopıu ıtsıı ki ai'kapıtsıuopıu okke'. ¹⁶ Ki nıtsıtoıtsıp'ıaıauaie kıtüksınımats'ax ki matokotokuttotu yıuaxauaie. ¹⁷ Jesus itüm'anıu, o'sauomaitükkesınna ki otapok'apıtappısınna! Tsanetso'a kitakopokau'pımopa? Tsanetso'a kitak'ıtsıtıtopu aua? Pıksıpıp'potokık. ¹⁸ Ki Jesus seıtsıp'sattsıuaie sauum'ıtsıstaaw; ki itsüksıınai; ki annik' pokau' ikut'totoau. ¹⁹ Üksınınats'ax itüm'ıtotoıauaie Jesus ki an'ıau, numauk'sauokotsatüppıksıstünan? ²⁰ Ki Jesus an'ıtsıuax, Kıtıauomai'tüksınnı: kıtıau'münıstopuau, kemük'enükotsıssi kıtıaumai'tüksınnı, manıst'omükopi mustard itotai'süpipumauopi kitakokot'anıstop am'om netum'moyi ök'ümıstüpotosi

omim', ki ak'itüpitsiu; ki matakitsipa kiküt'taakokotsistutsipuaii. ²¹ Am'oi ũnanistap'pi matomai'süxiuats saiits'tsisiau a'tsimoiikani ki sauau'yisinni. ²² Ki otsa'kiitapissau Galilee, Jesus an'istsiuax, Nin'au okku'i ak'okotau matap'piix: ²³ Ki aks'inittsiauae, ki nioks'kasi ksistsiku'ists, akütsitsipua'atsau. Ki eks'kaikikinetükkiau. ²⁴ Ki otsitto'tosau Capernaum, anniks'isk au'tujixk mix'kim, itoto'iau Peter, ki an'iau, küttoimisauaiponitau'atskitsin'aim? ²⁵ An'iu, A, ki otsipis'si nap'ioyis Jesus i'tomsitsipsattsiauae, ki an'iu Tsa kitsta'pa, Simon? Tükka' au'tuyiua mix'kim ksökkum istsin'ax? Otauüt'okosix, ki pie'tappix? ²⁶ Peter an'istsiauae. Pie'tappix. Jesus an'istsiauae, o'kosoauax matakotümaiponitau'atsax. ²⁷ Ki, nõkstaissau'kosatsösau is'tüpak omük'sikimi, ki suia'piksistsis amik'atsis, ki mammi kitotom'omikani mattos'; ki pakuiin'ainiki kitak'okonoau mix'kim: annök' mattos', ki ko'tsissau, kitak'siponitanuni.

18

¹ AN NIK' otüksinimats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tükka' mästüpomüksim'a spots' im istsin'naiisinni? ² Ki Jesus itsin'iköttsiauae inük'sipoka ki itüt'sikipotoyiuax. ³ Ki an'iu, kitau'münistopuau saissau'aitsinoeniki, ki saie'tumanistsinoeniki inük'sipokax, kimataksipi'puaua spots'im istsin'naiisinni. ⁴ Annök' aks'inüksipokaistutosiuök manist'inükstsimipi am'o pokai'i, itsis'tüpomüksim spots'im istsinnaiisinni. ⁵ Ki annök' ak'autuyiuök tuks'kai inük'sipokaiistotosiisk, nęsto'i nitau'tok. ⁶ Ki annök'istsskim'skükiats'iuök tuks'kümi anniks'isk inük'sipokaxk nitau'maitokixk, ökh'siu pikiak'iokotoki kin'attossaie, ki inets'issi omük'sikimi. ⁷ Istsskim'sküksinni it'okapiu ksökkum, Istsskim'sküksists ak'itotoiau; ki annök' nin'auök paiuk'sipippotomök istsskim'sküksinni, aks'ksinimaie maka'pi! ⁸ ũn'nikaie kotsis' ki koköt'si istsskim'skükiats'otsenikiau, köksinit'au, ki mis'tüpapiksistaiu: itökh'siu kök'kitsipissi opai' tappiisinni köks'istsekaiisi ki kök'opoköksi, kökstaitüp'apixikösi küttaiaiapunstsiuasi ki kitai'akokötsists ki kitai'akötsists. ⁹ Ki koöps'pi istsskim'skükiatsotseniki, sauau'tos, ki mis'tüpapiksistsis: itökh'siu kök'kitsipissi opai'tappiisinni tuks'kümi moöps'pa; kökstaitüp'apixikösi küt'taiaiapunstsiuasii, ki kitaiakoöpsix. ¹⁰ Mokök'ik kök'stauksistotoawsi tuks'kümi am'oksk inüks'tsimix: kitan'istopuau spots'im oto'tokatatsuauax üks'skatsimiau Nin'a ostoksis'aie spotsim otsitau'pipi ¹¹ Nin'au okkui ito'to mökitsikömotse'piösaie annök' at'stauök. ¹² Tsa kitüs'tapuau? Nin'an minan'attüssi kepip'pi emük'ikinax ki tuks'kümi itünis'tapu, küttoimisauüsskitsimiu'axau piksip'pi piksi'koputsi, ki küttoimisauaitappo'ats netum'moists, ki küttoimisauapsümmiuats annök' nittüppu'ök? ¹³ Ki iküm'okonoössaie, kitau'münistopuau manistse'tametükkiapiax piksip'pi piksi'koputsi otsaiis'tapusax itsis'tüpskaietametükkiu annök' ikon'imauök. ¹⁴ Neto'i omat'sitsitanats Kin'ä spots'im tuks'kümi anniks'isk inüx'tsimixk mök'saiinakuaiissau. ¹⁵ Stsik'i, kumu'pappiipi sauokömotstototseniki, matan'istsis otsauokömotstappiisinni, ksęsto'a ki osto'i namis tsitappiik; okh'totseniki kitse'motsau kumu'pappiipi. ¹⁶ Ki saiokh'totseniki, tuks'kümi tsöktau na'tokumix pokitappomisau, könai'poawsists möks'eikosau, otokh'tsisau natsitappix, tsoktau nioks'kaitappix. ¹⁷ Ki sauokli'tousax, anistsis'church: ki sauök'h'tsissi church, ũnnianists'is sai'etükkiuä ki publican. ¹⁸ Kitau'münistopuau, kitsit'aiipipi ksök'kümi, akitaiipip spots'im: ki kitsitapotsippi ksökkum, akütsitapotsip spots'im. ¹⁹ Kimat'anistopuau, netum'anistsitsitainoainiki kitak'aukömönisuai, Nin'a spots'im aks'istutomoyiuaxaie. ²⁰ Natokümi tsoktau nioks'kümi nitsin'ikösim itsitomo'oaupi nit'sitaitütsikiaupi. ²¹ Peter itümitotoaie, ki an'istsiauae, Tsanetso'awtau numu'pappiipa nõksauumistsistu-tuyissi, ki

nöks'ksinnoõssi? Akokitsikaiasts? ²² Jesus an'istsiuaiie, Kimatanistopa ikit'sikaiēsts, ikitsikippuiēsts ikit'sikaiēsts. ²³ Spots'im istsin'naiisinni nitum'anistsiu omūx'ina annök' ak'okökitsimaiauök otsitappim'ix. ²⁴ Ki otai'mütüpükstükkiisi tuks'küm ot'sittotsipptokaie, ke'pi omük'sikepippoyi mix'kimix otai'akokotopixaie. ²⁵ Otsai'itstsissi mökokotōsai'e, Otsin'aim an'iinaie mök'apikosaie, ki otokem'an ki o'kosix ki otokōnai'nanists, ki mökotoku'yisax mīx'kimix. ²⁶ Otsitappimi itopistuksisano'piinaie ki atsimmimmi'inaie ki an'iinaie Nin'a, pinane'tükkit ki kitaksūpanis'tsokoto. ²⁷ Ki annök' matap'piuök otsin'aim kaiim'iuaiie ki paio'toyiuaiie ki ūnnim iks'ksinnuyiuaiie. ²⁸ Ki neto'ök matap'piuök sūx'iu, ki tuksküm'i otopok'apotükkimix ikon'oyiuaiie otai'akokok'isk kep'p'pii a'pūnasainix; ki een'iuaiie, ki paiu'tšiniuaiie ki an'iu, Ponitat' kitai'akokokipix. ²⁹ Ki otopokapotükkim'i itoipistuksisanopiinaie, ki aukōm'ōnistsiuaiie, ki an'iu, pinane'tükkit ki kitaksūpanistsokoto. ³⁰ Ki matōkhsitükkiu'ats; ki itappo' ki itsipsts'tapiksistsiuaiie itai'okiakiopi, otsauomaisūpanistsiponitasaie mökstaisūksaie. ³¹ Otopok'apotükkimix otsinis'sax eks'kaikikinētükkiu, ki ito'toiau, ki otsin'aimoauai aiitsinikuyiauēsts. ³² Ki otsin'aim otsin'nikōttossaie, an'istsiuaiie, Sauum'itapotükkiuā, kitai'akokokipix kitsin'omokitan'ikipi: ³³ Kanis'tsikimopi kumauk'sauanistsikimaisks kitopokap'otükkimokā? ³⁴ Ki otsin'aim ists'e'tükki'inai, ki itsitūpumūts'kaiuaiie pu'inaitappix otsauomai'sūppiponitassaie. ³⁵ Neto'i Nin'a spots'im kitak'anistotokoau saisin'iminoainiki ku'sskētsipōpuauēsts kumut'aukīmaupuai kumu'pappiipix.

19

¹ KI Jesus annists'isk epo'awsists otaiksiu'attosēsts Galilee itsistūpa'atomaie. Ki Judæa istssoots'ists, Jordan mīs'taputsim, itoto': ² Ki akai'tappix ipokiuo'iauaie; ki annim' ikut'totoyiuax. ³ Pharisees itoto'iauaie, ki as'saksksinnuyiuaiie ki an'istsiuaiie, ōkhsiu'ats nin'au kōnai' nūkūnistapists mök'anistūpskoōsaie otokem'an? ⁴ Ki nokūt'anistsiuax kikūtanistop'ats sinak'sin, annök istsit-sap'istutuyiuōkax ap'istutuyiuax nin'au ki ake'u. ⁵ Ūn'nikaie nin'au itai'akskitsiu ax un'ni ki oksis'tsi, ki ai'akūkomimmiu otokem'an: ki akitum'anistoksisakumiau. ⁶ Ūn'nikaie matsistokūm'axau, itse'tumanistoksisakumiau. Ap'istotokiua otsipo'totopists, pinits'tsis matap'pi mökai'aketotosēsts. ⁷ An'istsiuaiie, ni auk'anii Moses ōk'okotōsi sinak'sin, ki ōk'ūnistūpskoawsī? ⁸ An'istsiuax Moses, kumut'sipotomokoau kitse'usskētsipōppisuai, kōkotūnistūp'skoōssuai kotokem'anoauax; ki istsitsi'i matūtūnistsiu'ats. ⁹ Ki kitanistopuau annök' akūnistūp'skuyiuōk otokem'an, sauauōkotasaie, ki otai'kaokemaitaii stsik'i itau'ōkotau: ki annök' ikem'attauōk itūp'skoauōk, itau'ōkotau. ¹⁰ Otūs ksīnimatsax anistsiuaiie Ūnnianists'issau nin'au ki otokem'an, matōkhsiu'ats mök'okemsi. ¹¹ Ki an'istsiuax kōnai'tappix matokot'otsimaxaie annik' epo'awsinik, anniks'isk iko'taxk nittsīmiauaie. ¹² Ittsi'i iuai'itax itsipo'kaiiau; ki stsik'ix matappix iuai'itsiauax, ki stsik'ix iuai'itastotosiau, Spots' im istsinnaisinni umut'uaiitastotospiau. Annök' ikot'totsimōk ūnnianistots'isaie. ¹³ Inūk'sipokax itotsipotoaii mökittokhitsikīns'tsaksax, ki mökitatsimoiikasi: ki ūksinimats'ax an'istsiuax unnai'e. ¹⁴ Ki Jesus an'iu, Pokitsim'mokau inūk'sipokax ki pinanis'tokau nōkstai'puksipaaiisau. Ūn'nianistaps'iau spots' im istsin'naiisinni. ¹⁵ Ki itokhitsikīns'tsakiuax, ki itsis'tūpaatomaie. ¹⁶ Ki, sūppit, tuks'kūmi itsitotoiinaie ki an'iu, Ōkhsin'ai, tsanistap'ia nōk'ōkhsistutsipi, nōkkuinan'si ūsk'sipaitappiisinni? ¹⁷ Ki an'istsiuaiie, Kumauk'ainikūk'iks ōkh'si? Matūtsitstsiapa ōkhsi, nitūks'kūm, Ap'istotokiua, itōkh'siu: makitsipim'eniki opai'tappiisinni, sat'sitēsts ōkōk'itsimanists. ¹⁸ An'istsiuaiie Tsistsimā? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa,

kimatakau'ökotapa, kimataksikömos'pa, kimatakitüp'saiepitspa. ¹⁹ Ūkomīm'mīsau kīn'a ki kiksīs'ta; ki, kitak'anīstūkomīm̄mau kitopokau'pimau kanīstūk'omīm̄mospi. ²⁰ Man'ikōppi an'īstīsiaie. Nītokōnūs' satsīpiau am'ostsk nitsōk'umapiisi. Tsanīstap'īua nikūt'tomūssatsipi? ²¹ Jesus an'īstīsiaie maksūpanīs'tsīmīnīki matap'ikōttoat kitsinan'īpi ki ko'tsīsau kīm'atapsix, ki kitak'okuinani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' nēsto'a. ²² Ki man'ikōppi otokh'tsīm'si annik' epo'awsīnik, itsīkikīn'īistapu: tūk'ka ek'akauoi otsinan'īsts. ²³ Jesus itūm'anīstīsiax otūsksīnīmats'ax, kitau'mūnīstopuau, ako'tsapsiua ak'skotoitsipim spots'im īstsīn'naiisīnni. ²⁴ Ki kimat'anīstopuau aks'īstūpīksīstspapiu'camel mōkotsisūppoksūx atūnau'ksis īstakūn'īkai, ki mataksīksīstspapiu'ats ako'tsapsiua mōk'itsipīssi spots'im īstsīn'naiisīnni. ²⁵ Otūsksīnīmatsax otokh'tsīmsax ek'skaietūkkīau, ki an'īau, Tūkka' akokotsikōmotse'piau? ²⁶ Ki Jesus ūs'sūmmīuax, ki an'īstīsiax matap'pix matokotsīstutsīm'axau; Ap'īstotokīua ikotokōn'apīstutsīmēsts. ²⁷ Peter itūm'anīstīsiaie, sat' sīt, nitokōnūsskipīnan ki nitopokīuo'pīnan ksēstu'a. Tsa nitakanīstokuinan'īpīnan? ²⁸ Ki Jesus an'īstīsiax, kitau'mūnīstopuau, ksēsto'au kitopokīuo'puau nēsto'a, Nīn'au okkui otak'ittokhittaupīssi ots'tsapīnaiso'pōtsīs, ksēsto'au kitak'ittokh ittau pipuau na'tsikoputtuyīsts asso'pōtsīsts kōkitokōk'itsīmattosau Israel īstsīstīkoputsix matap'pix. ²⁹ Ki annīks'īsk skīm'īx oko'auēsts, ki annīks'īsk skīts' īx umu'pappīpuauax ki ot'akemoauax ki un'oauax, ki oksīst'oauax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsīn'sīmmanoauax, nēsto'ī itskīm' īauēsts, kepīp'pi ak'okuyīau, ki akokuinan'attomīau ūsk'sīpaitappīisīnni. ³⁰ Ki akai'tappīx matom'six ak'sakoīssīau, ki sako'īssix ak'otomsīau.

20

¹ SPOTS' IM īstsīn'naiisīnni netoi'nīsiu nīn'au, nap'īoyīs īstsīn'aim, annōk kōk'kōnisuxīuōk mōk'anīstosi ap'autūkkīx, mōkapotomoyīsax otsīn'sīmman. ² Ki ōkh'situkkīsax mōkokuyīsax tuks'kai ksīstīkui tūks'kūmī apūn'asaini itūp'skuyūīax otsīn'sīmmani. ³ Ki nioks'kai itai'ksīstīkumīopi mat'suxīu, ki stīk'īx nan'nuyīuax nam'ītaipuyīax itau'pumopi, ⁴ Ki an'īstīsiax nokōt'sitappoak īnsīm'man, ki mokōm'otsīssi kitak'okotopuau, ki itappo'īau, ⁵ Nau'yi itai'ksīstīkumīopi, ki piksu'yi itai'ksīstīkumīopi, mat'sūxīu, ki netoi' mat'anīstīsiu. ⁶ Ki nītsīko'puttuyī itai'ksīstīkumīopi, itsūx'īu ki ikon'oyīuax stīk'īx nam'ītaipuyīx, ki an'īstīsiax konai'ksīstīkuyī kumaukai'amītaipūīsksnom'? ⁷ An'īstīsiaie mats'ītstīpa matap'pi nōk' anīkīnan. An'īstīsiax, Nokōt'sitappoak īnsīm'man; ki mokōm'otsīssi kitak'okuinanīpuau. ⁸ Ki autūkkus'sī, īnsīm'man īstsīn'aim an'īstīsiaie otap'otomoki, nīnikōt'sīsau ap'autūkkīx, ki ko'tsīsau saiak'īnosattaupīau, matom'okotsīsau sako'īssix, ki tūm'okotsīsau matom'six. ⁹ Ki īstoto'sau nītsīko'puttuyī itai'ksīstīkumīopi itaumūtūp'apotūkkīx, kōnai'īnax ikōno'kuyīau apūn'asaini. ¹⁰ Ki matom'six īsto'sau, ūs'taiu mōkoku'yīsauaie stīk'ī; ki ikōno'kuyīau apūn'asaini. ¹¹ Ki otoku'yīsauaie, itūpaukape'poawtsīauaie nap'īoyīs īstōkhsīn'ai, ¹² Ki an' īau, annīks'īsk sako'īsīx nituk'skau itai'ksīstīkumīopi itapotūkkīau, ki kanīstokotaiu kanīst'okokīpīnan ki ksīstīku'ī īstīksīs'tutsīssīnni nitap'autūkkīpīnan. ¹³ Ki an'īstīsiaie tuks'kūmī, Napī'a, kimat'omaīkīmatsīstotopa: kīkūt'tomāīōkhsītūkkīpa tuks'kūmī apūn'asaini? ¹⁴ Matsīt' kitsinan' ki mīs'taput; nītak'anīstokotau am'o sako'īssīu kanīst'okotopi. ¹⁵ Kūtūtomōkhsīuats nītsīnan' nanīstīstīstīpī nōk'anīstūtsīssi? Kūtaukapiu'ats koōps'pi, mōk'ōkhsīssi nītsīnan'? ¹⁶ Ki sako'īssix akotom'sīau, ki matom'six ak'sakoīssīau; tūkka akaiēm'īx nī'nikōttaīau, ki un'natosīmīx mat'toaiu. ¹⁷ Ki Jesus otsītūpamīssosi Jerusalem, na'tsikoputtsīx otūs'ksīnīmatsax itūnīstūpīp'īīkax,

ki an'istsiuax, ¹⁸ Sat' sit aitūpamissau'op Jerusalem, ki nīn'au okku'i akitūpomūts'kau omūk'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki akūnistokōkitsimūt'tsiiauaie mōks'eīnsaie. ¹⁹ Ki akūsitūp'omūtskau Gentiles mōkitapapīstotoōssauaie, ki mōkitstipīs'ossauaie, ki mōkauai'stōsuaie; otsoks'kaiksīstsikusi ak'ūtsipuu. ²⁰ Zebedee oku'ix oksīs'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki atsimmīm'miauaie, ki au'kōmōnīstsiuaie tuks'kaii. ²¹ Ki an'istsiuaie, Tsa kanīstsitsitapa? An'istsiu aie. Anit am'ox nitai'akokosīx mōkittaupīsau kitsīn'naiisīnni, tuks'kūma netots'i, ki tuks'kūma e'aksīsauotsi. ²² Jesus an'iu, kimatsksīnip'uaua kitau'kōmōnikipuai, Kikūtaiakokotsīmipuu annōk' kos'ōk nimutai'aksīmipūk? Kikūtaiakokotūstapīnūkipuu ūsta'pīnūksīnni nimutai'akūstapīnūkipi? An'istsiuaie, nitokot'ūnīstspīnan. ²³ An'istsiuax kitak'ūtsīmipuu no'kosā, ki kitak'ūstapīnūkipuu ūsta'pīnūksīnni nimut'akūstapīnūkiipi; ki nimatsinanēstsau kōkokotosuai kōkittaupīsui netots'i ki e'aksīsauotsi nesto'a, ki anniks'isk matap'pixk Nin'a ūk'aisūppūtsīstotomoyiuax, otaksinan'oaiau. ²⁴ Ke' pix otokh'tsīmsau īstimmīm'miauaax na'tsitappix ipapīimmotseiix. ²⁵ Ki Jesus ninikōt'siuax, ki an'istsiuax, kits'ksīnipuu Gentiles otsīn'aimoauax otain'aiīskotokoaiuaax ki anniks'isk omūx'inaxk nokōtai'naiīskotokoaiuaax. ²⁶ Ki mataketūmanistsiu'ā ksēsto'au: annōk' ak'omūksīmōk, ūnanīstap'otūksi; ²⁷ Ki annōk' kitaks'īnnauūkōk ūnanīstap'otūksi: ²⁸ Nin'au okku'i matūtoto'ats mōk'apotomoōsaie, mōk'apotomoōsi umut'oto, ki mōk'itatsuaumūtskotosi akaitappix opai'tappiisīnni. ²⁹ Ki otsīstūpaatosau Jericho, akai'tappix ipokiuo'iauaie. ³⁰ Ki satsit, natsitappix naps'tsix pitsiko'-otsim i tau' pix otokh'tsīsau Jesus umutak'itsskosaie awk'umiau, ki an'iau, kīm'okinan, Nin'a David okku'i. ³¹ Ki o' tappiisīn'na ai'semiauax mōkstaie'puyīsax: ki matsīstawk'umiau ki an'iau kīm'okinan, Nin'a, David okku'i. ³² Ki Jesus itsipu'yiu, ki nan'nikōttsiuax, ki an'iu, Tsa kōk'anīstutopuu? ³³ An'istsiuaie, Nin'a mōksikauopiisaii noōps'pīnanix. ³⁴ Ki Jesus kaiīm'iuax, ki itsīksen'iuax oōps'puauax, ki oōps'puauax kau'opiau, ki itopokiuo'iauaie.

21

¹ OTSITASTOTOSAU Jerusalem otsitotosau Bethphage, itum'uasuaie Olives an'īstop Jesus itūp'skuyiuax na'tsitappix otūksīnīmats'ax, ² Ki an'istsiuax, akap'ioyīs astsi'īm īstsiipi'ik, kikitakstūmkonau ūsk'omūkstokiua aks'īksipīstau, ki o'kosepokai ak'opokitaipuyimiu: apo'tokau ki puk'sipīppotokīkau. ³ Ki sītsīpsatsenoainiki matap'pi, kitak'anīstaiiu Nin'a au'anīstsiuax; ki ak'otūmūtsitūpskuyiuax. ⁴ I kōnan'īstutsip mōks'enūpanīstosi otan'iipiaie prophet ki an'iu, ⁵ An'īstok Sion otūn'ni, Sūm'mīs kitsīn'aimau kitsipuksipa'ak, ikīnīs'siu, ki ūskomūk'stoki itokhitopiu, ki o'kosepokai ūskomūk'stoki o'kosaie. ⁶ Ki ūksīnīmats'ax itappo'iau, ki Jesus itūn'īstutsimīax manistanīstopiax. ⁷ Ki itsipuksipīp'pīauaie ūskomūk'stoki ki okose'pokai, ki itokh'itstomiau otsīstotos'ouaēsts ki itsittokhitstī'iauaie osto'i, ⁸ Ki ek'akaitappix saie'kuyīiauaie otsīstotos'suauēsts moksokui; ki stsīk'ix kaiak'īmīau okūn'īksīsts ki moksoku'i itōkh'tūmīauēsts. ⁹ Ki anniks'isk matap'pixk itomaumattoyīxk ki itopokiuo'ixk, awk'umiau, ki an'iau, Hosanna ūnnianīstsitūp'itsīs David okkui: Atsīm'siu annōk' aipuksipu'ōk nin'a otsīn'īkōsīm; Hosanna mīs'tūpspiu. ¹⁰ Otsīstipīs'si Jerusalem, konai'akapioyīs ap'aitsitaiau, ki an'iau, Tūkka'ats? ¹¹ Ki akai'tappix an'iau annōk'auk Jesus Nazareth itsiprophet, Galilee īstauōsīm'im. ¹² Ki Jesus itsipim Ap'īstotokiua otatoi'apioyīs ki anniks'isk itsipst'anmūtskotūkīxk, ki itsipstawk'pumaxk natoī'apioyīs, itsai'tūpīksīstsiuax, ki au'ōtsuautuyīxk otsit'aisīnakipuuēsts ima'pīxīmēsts, ki au'mūtskotūkīxk kūkku'ix otsasso'pōtsuauēsts ima'pīxīmēsts. ¹³ Ki an'istsiuax, Sīn'aip, Noko'ai ak'anīstop a'tsīmōiīkapioyīs, ki ksēsto'au kanīs'tutsipuu kōmos'iepītsix oko'auai. ¹⁴ Ki

naps'tsix ki ũs'tsekaiix itsipstotoyiauaie Natoi'apioyis; ki ikuttotoyiuax. ¹⁵ Ki omŭk'atoiapiekuax ki aisinakix, otinis'ests skai'pissitapists otap'istutsipists, ki pokax otsitsipst'awkkumsau natoi'apioyis, otan'issau Hosanna ũnnianistsitŭp'itsis David okku'i, eks'kaaisauoĥhsitŭkkiau. ¹⁶ Ki anistsiauaie, kikŭttaiaioĥhsip'a otan'iipiau am'oxi? Ki Jesus an'istsiuax, A; kikŭttomisauanistopa sinaksin, pokax ki ũs'stax maau'auests kumut'totssŭpanistsistutsip itsak'sin? ¹⁷ Ki itskit'siuax ki akap'ioyis ittŭp'sŭxkitsimaie Bethany; ki annim' itsok'au. ¹⁸ Ki ksiskŭna'tŭnni mat'skitapposi akap'ioyis, itun'otsiu. ¹⁹ Ki otsitsinno'oſi moksoku'i omŭx'iniistsisi, itoto'aie ki matsitokonimau'atsaie, nam'itaitsii suo'pokists, ki anistsiauaie, ũnnianist'sauŭksaiin as it ksęsto'a. Ki omŭx'inistsis sotŭm'ikŭnipisuiu. ²⁰ Ki ũksŭnŭmatsax otsinis'au, skai'etŭkkiau, ki an'iau, Mau'maikipikŭnipisuiu! ²¹ Jesus an'istsiuax, kitau'mŭnistopuau Aumaitŭkkienoainiki, saietŭkkienoeniki itsistuts'ipi omŭx'inistsisi kimataksikaksistutsipa, ki nokŭt'anistominoainiki am'o nitum'moi, ũnistŭp'itsit, ki ũnistŭp'apiksistŭkit omŭk'sikimi; ak'ũnistutsip. ²² Kitak'omianistau'kŭmŭnipuai a'tsimoiikainoeniki aumai'tŭkkienoeniki, kitak'okoksui. ²³ Ki otsitsipis'si natoi'apioyis, omŭkatoiapiekuax ki matappix ot'omŭximoauax otŭs'ksinimatstŭksi ito'toiauaie, ki an'iau, Tŭnanistapotŭmappsin'na kumut'anistutsipiau am'ostsk? Tŭkka' kit'okokaii am'ok otŭmappsinnik? ²⁴ Ki Jesus an'istsiuax kitak'oksŭppoŭtsesattopuau tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'otanistopuau otŭmap'sinni numut'auanistutsipi am'ostsk. ²⁵ John ŭtŭs'tapinŭksinni, Tŭsema itotstsiu'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki ai'sitsipsattŭseiau, ki an'iau, mak'aninaniki spots' im; nitak'anikinan, kumauk'stauaumaitoauaiisksix? ²⁶ Ki mak'aninaniki ma tap' pi, nitstŭnnauŭnaniau matap'pix; tŭk'ka ikŭn'auaniau John mŭkoprophetsi. ²⁷ Ki anistsiauaie Jesus, ki an'iau, Nimatokot'anipinan. Ki an'istsiuax, kimatokot'anistopuau otŭmap'sinni nimut'auanistutsipiau am'ostsk. ²⁸ Ki Tŭsa kit'stapuau? Tuks'kŭmi matap'pi, na'tokŭm o'kosix; Ki matom'sii itoto'aie, ki an'iu, noko'a, matap'otŭk kit annok' ksistsiku'i nitsin'simman. ²⁹ An'iu Nimat'akittappopa: ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po. ³⁰ Ki matstŭk'i itoto'aie ki mat'anistsiauaie. Ki an'iu nitak'ittappo, nin'a; ki matsitappo'atsaie. ³¹ Tŭma' amoxi ũs'satsima un'ni otsitsi'taniaie? An'istsiauaie, Matom'siu'a. Jesus an'istsiuax, kitau'mŭnistopuau kitsauomai'pisuai Apistotokiŭa itsin'naiisinni publicanix ki mats'akex ai'aksipimiau. ³² Tŭk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisinni istokh'sokui, ki kimataumaitoauau'ats: ki publicanix ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksęsto'au kitsinis'uai kimatsakoisauaitsitapuaua kŭkaumai'toausuai. ³³ Okh'tsik stŭk'i parable, itstsiu' tuks'kŭmi nin'au, nap'ioyis itsin'aim, itsŭppipumattomaie insim'man min'istsix, ki itsistse'piskŭnattomaie, ki itatun'iakiu itsin'ioĥkeimskaupi, ki spiap'ioyis itap'istutsimaie, ki itŭk'kumatokuyiuax ai'insimax ki itsi'pio: ³⁴ Ki otas'tsissi mŭn'ists otai'akitsetspiests itŭp'skuyiuax otap'otomokix aiinsimax mŭk'okuyissi itsin'ists. ³⁵ Ki ai'insimax mat'tuyiuax otap'otomokix, ki tuks'kŭmi, itauaiak'iauaie, ki stŭk'i initsi'auaie, ki stŭk'i okotokix itau'aiakiauaie. ³⁶ Ki mats'itŭpskuyiuax stŭk'ix otapotomokix: ki netoi' an'istutuyiauaax. ³⁷ Ki sako'okhsim, itŭp'skuyiu okku'i, ki aniu, ak'atsimmimimiau noko'a, ³⁸ Ki ai'insimax otsinno'oſsau okku'i an'istŭseiau Am'o otak'sinan; ki, ŭks'enitai, ki nŭksinan'attopinaniau otsinan. ³⁹ Ki een'iauaie, ki itsai'tŭpiksistsiauaie insim'man, ki initsi'auaie. ⁴⁰ Oto'si insim'man itsin'aim, Tŭsa' akanistutuyia'atsax anniks'isk ai'insimaxk? ⁴¹ Anistsiauaie, ak'saiinaknaiatsistutuyiuax anniks'isk sauum'itsitappixk, ki ai'akŭkkumatuyiuax otsin'simman stŭk'ix ai'insimax, anniks'isk aiakokotsiauaie itsin'ists aits'isau. ⁴² Jesus an'istsiuax, kikŭttomaisauanistopuaiisksix natoi'sinaksists, Ok'otoki, annŭk itsis'tŭpapiksistauŭk aiokotoksapiokoiskaiau, netoi'nitsiu koke'i istotom'okotok;

am'ok Nin'a ot'apīstutūksīnni ki skaie'tsip noōps'pīnanīsts? ⁴³ Ūn'nikaie kumut'anīstopuau Spots'im istsīn'naiisīnni ak'otsip ksēsto'au ki ak'okotau noke'tappix, anniks'isk aks'inasiīxk. ⁴⁴ Ki annōk' ai'akittutūtsīnnīssiuūk annōk' ok'otoki, aksi'ksīsiu, ki annōk' matap'iuōk ai'akittutūtsīnīssiuūk okotoki aksipin'iau. ⁴⁵ Ki omūk'atoiapiekuax ki Pharisees otokh'tsīmsau parables, īsksinīm'iau osto'auai umutai'puyisaie. ⁴⁶ Ki otap'sūmmōsax mōk'sixenōsax, ūs'stūnnuyiauax akai'tappix, tūk'ka ū, 'taiau mōk'siprophetsi.

22

¹ KI Jesus mat'anīstsiuax parables, ki an'iu, ² Spots'im istsīn'naiisīnni netoi'nitsiu tuks'kūmi omūx'inau, okuyi otokem'si. ³ Ki itūp'skuyiuax otap'otomokix moksīnikōttosaxax anniks'isk otūm'axk: ki matūskak'sipuksipuax. ⁴ Ki mats'itūpskuyiuax stsīk'ix otap'otomokix, ki an'īstsiuax anīstok'au anniks'isk ūm'axk, Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'ōssīn: nitap'otskīnamix ki nitunīstakhtsimix ūkainitaiiau ūk'okōnaiksīstsiiau: Puksipa'atok okem'sīnni. ⁵ Ki ap'etsīmiauaie, ki oksoku'oauēsts itappoiau, tuks'kūmi otsīn'simman, stsīk'i otsit'aumūtskotūkkipi: ⁶ Ki stsīk'ix mat'tuyiuax otap'otomokix, ki au'ksīstutuyiuax, ki initsiu'ax. ⁷ Ki omūx'ina otokh'tsīmsi, itsīst'tsetūkkiu: ki itūp'skuyiuax otseēn'akemix, ki itsaiīnakuaiīstutuyiuax anniks'isk inīk'ixk, ki itsīn'sīmaie otakap'ioyimoauaie. ⁸ Itūm'anīstsiuax otap'otomokix, ūk'aiksīstsiu mak'okemsīnni, ki anniks'isk ūm'axk matsipumapsiu'ax, ⁹ Itap'poak moksoku'īsts ki kīt'okōnaukonoax ūm'mokau mak'okemsīnni. ¹⁰ Ki anniks'isk apotūkkixk itsitap'poiau moksoku'īsts, ki ikōnau'moipiauax ot'okōnokonoauax makap'six ki ōkh'six: ki itsūpanīs'tsīmiau ūm'max. ¹¹ Ki omūx'ina otsipīs'si mōks'īnnoōssax ūmmax, nan'nuyiuaiie nīn'aii ikem'sīnni istsiso'kōsīmi, mat'sūpskōsattomaie; ¹² Ki an'īstsiuaie, Napi'a, Tsa kanīs'tsipipa kitsauomai'sūpskōsattosi ikem'sīnni istsiso'kōsīmi? Ki matsepuyiu'ats. ¹³ Omūx'ina itūm'anīstsiuax otap'otomokix īs'ksipīstok otsīsts' ki okōt'sīsts, ki īs'tūppīppis, ki satūp'īksīstsis ski'natsi; ak'itstsiu asain'sīnni, ki papūx'ekīnikani. ¹⁴ Akai'tappix nanikōttaiau: un'natosīmix mat'toaiiau. ¹⁵ Itūmīs'tapuiiau Pharisees, ki itauūt'ūnīstsiiau mōkītokonīmōsuaie ote'poawsīstsaie. ¹⁶ Ki ipokitūp'skuyiauax otūsksinīmatsauauax ki Herodians, ki an'īstsiuaie, Nin'a, nīts'ksīnipīnan kitau'mūni ki kitau'mūnīsksinīmatstūkki Ap'īstotokiuā oksoku'i, ki kimatsūmman'ax matap'pix: tūk'ka, kimatsatsipats manistūp'apitappiipiau. ¹⁷ Anik'īnan, Tsa kit'stapa? Ōkh'siuats mōk'otsiponitasi Cæsar, tsōktau mat'ōksiuats? ¹⁸ Ki Jesus nan'īmaie otsau'okōmotsitappiisuai, ki an'iu kumauk'saksksīnokipuauiists kitsīksīs'tapokōmotsitappiansuai? ¹⁹ Ūnīs'tsīnūmmokīk mixkīm, kumut'siponitapi. Ki ito'tsīpotuyiauie nītai'pūnasaiiini. ²⁰ Ki an'īstsiuax, tūkka' am'o ostoksīs'ā, ki tūkka' osīnaksīn'ats? ²¹ An'īstsiuaie, Cæsar otsinan'. Itūm'anīstsiuax kotok' Cæsar otsinan'īsts, ki Ap'īstotokiuā kotok' otsinan'īsts. ²² Otokh'tsīmsau annīsts'isk epo'awsīstsk itskai'etūkkiau, ki itskīt'sīuaie, ki oksoku'auai itappo'iau. ²³ Neto'ik ksīstsiiku'ik, Saducees, anniks'isk an'īisk matsitstipats matsipuu'osīnni itoto'iauaie, ki ai'sūppoōtsesattsīuaie, ²⁴ Ki an'iau, Nin'a, Moses itūni'u enīs'si nīn'au, ki saūtstsiīsi pokax, oskūn' akokem'attsī'īnāi otokem'an, ki ak'ksīstauūttomuyiuaiie us'i pōkax'. ²⁵ Annok' ikit'sikūmiau umu'pappiipix; ki matom'si otokem'attosi, its en'iu, ki otsai'itstsiīsi o'kosix itskīt'sīuaie otokem'an oskūn' mōk'okemattosaie: ²⁶ Neto'initsiu oskūni enīs'aie, ki omat'oskūni ki ikit'sikūmiau ikōnen'iau. ²⁷ Ki itsako'ieniu ake'u. ²⁸ Matsipuu'osīnni tūkka' otakokeman'atsaie, ikīt'sikūmīx? Tūk'ka ikōnau'tuyiauie. ²⁹ Jesus an'īstsiuax. Kitai'patsīststsiipuu kimatsksīnipuuēsts natoī'sīnaksīsts ki ototūmap'sīnni Apīstotokiuā. ³⁰ Matsipuu'sax matokemiu'axau matapikau'axau. Netoi'nitsiau

Ap'istotokiuä otatsim'otokatatsix Spots'im. ³¹ Annik' matsipuu'awsinnik kikuttomisauanistop'ats annik' kitan'iipik Ap'istotokiuä. ³² Nesto'akauk Abraham otsinan Ap'istotokiuä ki Isaac otsinan' Ap'istotokiuä, ki Jacob otsinan' Ap'istotokiuä Ap'istotokiuä enix' matsinan'ouuats, sa'kaiatappiix otsinan'ouuax Ap'istotokiuä. ³³ Ki akai'tappiix otokh'tsimsau skai'etsimiau otüksinimats'tüksinni. ³⁴ Ki Pharisees otokh'tsimsau ot'omaupütsössax Saducees, itauütomoi'piotseiau. ³⁵ Ki tuks'kümi, lawyer, ai'süppoöttsesattsuaie, ki as'aksksinnuyuaie, ki an'iu, ³⁶ Nia'a, tse'a omük'o okök'itsimani istse'poawsists? ³⁷ Jesus an'istsuaie, Kitak'ükomimmau, Nin'a Ap'istotokiuä kitokönai'uskëttsipöppi, kitokönai'staaw, ki kitokönai'tsitani. ³⁸ Am'oi matom'iu ki omük'o epo'awsinni. ³⁹ Ki pok'iotomi netoi'nitsiu, Kitak'ünistükomimmau kïtopokau'pimok kanistük'omimmospi. ⁴⁰ Annists'isk na'tokaistsk epo'awsists, ikönaukökitsimanists ki prophetix otan'ipists ikön'itaitsiiests. ⁴¹ Otsakiaumoi'piotseisau Pharisees, Jesus süppo'öttsesattsuax, ⁴² Ki an'iu, Tsa kitstatau'ats Christ? Tükka' oko'atsaie? An'istsuaie David okoai'e. ⁴³ An'istsuax, David umut'ainistainiköttaupiaie Nin'ä, otanipi, ⁴⁴ Ap'istotokiuä an'istsuaie nin'a, netots'i tüpo'piit, nökö'ünistutoösau kikatun'ix kitsitautütsekau'pipi? ⁴⁵ David niniköt'tüssi Nin'a, Tsa otak'anistoko'atsaie? ⁴⁶ Ki matap'pi matsitstipa mökö'okotsitsipsättosi tuks'kai epo'awsinni, ki annik' ksistsiku'ik matap'pi matokot'sakosüppoöttsesattau.

23

¹ JESUS itüm'sitsipsuax akai'tappix ki otüksinimats'ax, ² Ki an'iu, Ai'sinakix ki Pharisees, Moses otsiso'pötsisaie itau'piau: ³ Ünnikaie kitomian'istanipuai sat'sik ki nistutsik'. Ki manistsis'tutsipiau, pinan is'tutsik: tük'ka itan'iau, ki matsistutükkiu'axau. ⁴ Issoksis'tsists itau'monimiauests soku'ests mököpa'tosau ki matap'pix otsistsoauests itotom'iauests; ki osto'auai matakotsistüpakiotsim'axauests tuks'kümi okit'suauax. ⁵ Otokönap'otüksuauests itsistuts'imiauests möksinnu'yisau matap'pix: itopüx'istutsimiauests phylacteries, ki itomüx'istutsimests otsaieno'tüksuauests, ⁶ Ki ükome'tsimiauests oye'tanists istotom'iapioyists, ki natoi'apioyists istotom'isopötsists. ⁷ Ki otsitau'pisau itau'pumaupi aiksemattsini'otseisinni, ki möks'iniköttosau, Rabbi, Rabbi. ⁸ Pinis'tsinikükik Rabbi: tuks'küma kitsin'aimoauä, Christ: ki ksësto'au kitokönaix'okoauax. ⁹ Ki Pini'niköttok matap'pi, annom' ksök'kum, kin'a; tuks'küma kin'oaua annök' spots'im itau'piuök. ¹⁰ Ki pinitsin'ikükik Nin'ax: tuks'küma kitsin'aimoaua, Christ. ¹¹ Annök' omüx'imök ksësto'au, kitak'apotomokoau. ¹² Annök' ak'omuxistutosiuök, aks'inüxistutoau; ki annök' aksinüx'istutosiuök, ak'omüxistutoau. ¹³ Kitaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Kitsitaiok'iauaiau matap'pix Spots'im istsin'naiisinni: ksësto'au kimatsitaipuu'ats, ki aiaksipimix kimats'epokkitsetomauaxau mökö'itsipisau. ¹⁴ Kitaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Nam'akex oko'auests kitau'atopuaiau, ki kitaisümiksistapatsimoiikapuu: mis'tüpkapii kitakoku'yisuai. ¹⁵ Kitaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai kitotka'atau ksök'kum ki omük'sikimi kök'itokonoösi tuks'küma matap'iuä mökitanis'tsitsitasi kanistsitsi'tawpi kitau-maitu'yissi, kanistüm'ipuai ksësto'au Hell oku'yix kitak'anistsistokiaiistutoauau. ¹⁶ Kitaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au kitsaps'tsiotüpünükipuu, kitan'ipuu annök' akitup'ütäuünüök omük'atoiapioyis matsikiu'ats, ki annök' akitup'ütäuünüök omük'atoiapioyis isto'tokuüxkim, aks'istutsimaie! ¹⁷ Kitüt'tsapspuu, kitsaps'tsiipuu: Tsima' omük'o. Otoku'üxkim, ki omük'atoiapioyis annik'

itatsim'mimmiik otoku'iixkim. ¹⁸ Ki annök' akitüp'ütäuñiuök altar, matsikiu'ats; ki annök' akitüp'ütäuñiuök kotük'sinni altar itokhits'tsiipi, ai'aksistutsimaie. ¹⁹ Kitüt'tsapspuau, kitsaps'tsiapuau Tsima' omük'o, kotük'sinni, ki altar annök' itatsim'etsimök kotük'sinni? ²⁰ Annök' aiakitüp'ütäuñiuök altar, itüp'ütäuñiu altar ki mian'isttokhitstsi. ²¹ Ki annök' aiakitüp'ütäuñiuök omük'atoiapioyis, itüp'ütäuñiu omük'atoiapioyis ki annök' iko'attomök. ²² Ki annök' aiakitüp'ütäuñiuök spots' im, itüp'ütäuñiu Ap'istotokuia otsipiso'pötsis ki annök' itokhittaupiuök. ²³ Kitaks'ksinipuau makapi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Kitai'ponitasuai mint ki anise ki cummin, ki issoku'ists kimatsatsipuauëstsau, okök'itsimanists, kim'apiisinni ki aumai'tüksinni: am'osts ökh'si kök'satsösuaiau; ki mat'ökhsiuats kök staitstutsissuai stsik'ists. ²⁴ Kits' apstsiotüp'ünükipuau, kitai'soautsauau inüx'soïksissi, ki kitait'ssttimauau camel: ²⁵ Kitaks'ksinipuau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Kös'ä ki saiëtso'kosi sauauts'i kitüs'siipuaiau, ki pistots'im itui'tsiau minik'otüksinni ki auüt'tseisinni. ²⁶ Kitsaps'tsii Pharisee, matom'siitau pistots'im kos'ä ki saiëtso'kosa mök'ütsitsiksixissi sauauts'i, ²⁷ Kitsaks'ksinipuau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisee kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Ksikoken'imanists kine'tümanistspuau ai'ökhsinipiau sauauts'istsi, ki pistots' im itui'tsiau enix' okin'ouaësts ki makap'ists. ²⁸ Netoi'nitsiii ksësto'au kito'kömotsitappiinipuau matap'pi, ki pistots'im kitotuitskitsipuai ksis'tapokömotsitappiisinni ki sauum'itsitappiisinni. ²⁹ Kitaks'ksinipuau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokömotsitappiansuai! Kitap'istutsipuaiau prophetix otoken'imanoauests, ki kita'nütsistutsipuaiau moköm'otsitappix otoken'imanoauests, ³⁰ Ki kitanipuau nitsa'kiaitappiipinanopi nin'anix otsa'kiaitappiisau nis'tasauopoksistokemaumünanopiau prophetix otsa'apünoauests. ³¹ Ün'nikaie kit'auütanipuau, ksësto'auükauk anniks'isk matap'pixk initsixk' prophetsix o'kosoauax. ³² Tu'itok kin'ouaax otsauum'itsitappiisuauests. ³³ Pitseksinax, opix'exinasinna, Tsa'a kitakanistupis'tapixsattopats Hell istokök'itsimani? ³⁴ Ün'nikaie, sat'sik kitakittüp'skoiiau ksësto'au prophetix, ki mokök'ietappix ki ai'sinakix: ki stsik'ix kitax'enitauaiau ki kitiikau'aistauaiau; ki stsik'ix kitakitsipstütsipis'auaiau kitatoi'apioyimoauests, ki kitak'auksistutuauaiau amian'istakap'ioyists ota'akitsipisau: ³⁵ Mökittokh'ittaitssissi ksësto'au kõnau'kömotsitappiaapüni ksök'kum itsai'kimskaai. Abel moköm'otsitappiua otsa'apün itüpots'tsiuaie Zacharias, Barachias okku'i otsa'apüniaie annök', kitsitsenitauauök itüt'sikatsi omük'atoiapioyis ki altar. ³⁶ Kitau'münistopuau kõnai'sistkä aunok' o'tappiisinna akitotu'iësts. ³⁷ Jerusalem, Jerusalem ksësto'auä kitai'nitauaie prophetix, ki anniks'isk itüp'skuaxk ksësto'auä ok'otokix kumutauauaiak'iauaiau, nõkstanistsikapumoi'piauopi ko'kosoauax nipuau'ä manistau'moipiopi o'kosix ki kimat'ökhsitsipuau'ats! ³⁸ Sat'sik, Koko'auai nam'itaitsiu kit'skitomoko. ³⁹ Kitan'istopuau, issoots'i kimatakainokipuaua sauanenoainiki Atsim'siu annök' paiuksipu'ök Ap'istotokuia otsin'ikösim.

24

¹ KI Jesus itsüx'iu ki itsis'tüpaatomaie omük'atoiapioyis ki otüsksinimatsax itoto'iauaie mökanis'tsinnomoösauaie omük'atoiapioyis istap'istutüksinni. ² Ki Jesus an'istsiuax kiküttaisauainipuauastsau kõnai'istsk? Kitau'münistopuau, matakkit'aua okotoki mökstaiina'piksistosi. ³ Otsit'tokhitaupissi nitum'moyi Olives, üsksinimats'ax isimitoto'iauaie, ki an'iau, Anik'inan Tsanistsis' akanistsiu'astsau? Ki tsa akanistsiu'a kitsipuksipusinni, ki punksök'kuasisi? ⁴ Ki

Jesus an'istsiuax Iskskats'ik kökstaipistsiksistutu'yisuai. ⁵ Akai'tappix ak'ütsitotoiau nitsin'ikösim ki ak'aniau Christ nësto'akauk; ki ak'sipistsiksistutuyiaua akai'tappix. ⁶ Ki kitakokhtsimattopuau auakaw'tseisists ki mak'auakawtseisists: Sats'sik kökstai'apaititasuai; konai'istsk ak'itstsiu; ki umut'aketsinikawpi matomoto'ats. ⁷ Aiok'auaua aksipua'tseiau aiokauai'i ki nin'naiisinni aksipua'atomiau nin'naiisinni; ki ak'unnatosiu aau'össinni, ki ak'itstsiu okh'tokosists, ki ksök'kumä otaks'ikauopiisists, ki akokönau'toitstsiu. ⁸ Am'osts Istokönau'mütüpipuinauwkuyii' sists. ⁹ Kitakaumüts'kakipuau kökitapauksistutoksi, ki kitaks'enikoaiu: ki könai'okauaua kumutaks'tsimimmokoau nitsin'ikösim. ¹⁰ Ki akai'tappix akistskimskükiau ki akaumüts'katseiau, ki akau'kimotseiau. ¹¹ Ki akaiëm'ix ksïs'tapsix prophetix aksipuauiu ki aksipisksis'tutuyiaua. ¹² Ki sauo'kömotsitappiisinni otakau'osi, akai'tappix otükome'tüksuui akstuyiaue. ¹³ Ki annök' eikak'ïmauök umuk'itsipi aksikömotse'piau. ¹⁴ Ki am'ok nin'naiisinni istökh'sitsiniksinni ak'anistop könüs'ksökkum, könai'okoaua möks'ksiniisauaie; ki umuk'itsipi ak'otümitoto. ¹⁵ Ninim'innoainiki üs'tsimetsipi Daniel otan'istopi atsım'apii istai'puyissi (annök' an'istomök ünnists'ksinissi:) ¹⁶ Anniks'isk Judæa itau'pixk ünnianistitüpoks'kasau nitum'moists: ¹⁷ Annok' itokh'itaupiuök oko'ai pinünists'inissaatos mök'sauautsissi itsipsts'tsii oko'ai: ¹⁸ Annök' insimman itau'piuök pinüt'ünistsskos mök'otsissi otsistotos'ists. ¹⁹ Anniks'isk ipitap'piix ki üs'takataxk aksksinimiau makapi annists'ists ksistsiku'ists! ²⁰ Atsımoikak kök'stautsimutasuai stuyissi, ki issik'opiiksistsikui. ²¹ Annik' omüx'ipuinasinni ak'itstsiu, itsitsis'si ksök'küm, ki annok' manists'ipuinaupsi, aksis'tüpünistsipuinaupsiu, ki is'sotsk matakotümanistsipuinaupsiu'ats. ²² Ki annists'ists ksistsiku'ists sauun'natsistutsisests mat'akitstsiu matap'pi itsikömotse'piaiau; aumai'tükkixk, osto'auai itunnats'istutsimests annists'ists ksistsiku'ists. ²³ Kümits'tsiki matap'pi kitai'akaniki Süm'mis, am'auk Christ, ki om'auk; pinau'maitos. ²⁴ Ksïs'tapsix Christix akitsipuauiu ki ksïs'tapsix prophetix, ki akanis'tsinnükiau omük'apstosists ki pisats'kasists; ki iküm'itstsiiki aks'ipistsiksistutuyiaua aumai'tükkixk. ²⁵ Sat'sik, kikau'anistopuau. ²⁶ Küm'anistsenikiau sat'sit ksïs'tapsksökkuyi ün'amauk; pini'tappoat; Sa'sit, simiap'ioyists ün'amauk; pinaumai'tükkik. ²⁷ Ksistsikum' manisttotsipuksipupi umut'autstsiu apinök'kuyi, ki manistsitüpikünatspi ame'totsi; netoi' ak'üniststsiu nin'au okku'i otos'aie. ²⁸ Mıksinii otsits'tsiu, ün'nim pi'tax akomooi'iau. ²⁹ Annists'ists ksistsiku'istsk itsipui'inasists otaiksiuos'au, nato'si akski'ınüm, ki kokum'ikesüm matakanakımauats, ki kök'atosix akotots'inissiau, ki spots'im otsis'köpsinni akauüt'apixip: ³⁰ Ki Nin'auä okku'i otap'stosinni akitsinakoai spots'im: ki ksök'kum istokönai'tappix ak'otümauyesiau, ki aks'innoyeiau Nin'au okku'i spots'im itsissöksis'tsikuists itsipsts'otosi, otümap'sinni ki omüxik'kunnasinni akopoto. ³¹ Ki ak'itüpskuyiaua otatsim'otokatatsix ak'soksikkiak, ki aumai'tükkixk akitotomoi'piiuaux, nissoo'ists sopu'ists ki spots'im umuk'itsipi: ³² Annok', isksinik parable omüx'inistsis; okün'iksi otsa'kiükkinissis, ki otsuio'pokassi, kitsksinipuaui nepu'yi itasts'tsiu; ³³ Neto'i maks'inimenoainiki annists'isk, isksinik, mökaststsissi, ito'to okh'sepistanists. ³⁴ Kitau'münistopuau am'oi o'tappiisınaii matakstapu'ats otsauomaisüpanis'tsiosau annists'isk. ³⁵ Spots'im ki ksök'kum ak'eitsinikau, ki nitse'poawsists mataketsinikau'estsau. ³⁶ Annik' ksistsiku'ik ki annik' itai'ksistsikumiofik matsksinim'ats matap'pi, Spots'im istso'tokatatsix matsksinim'axauaie, Nin'a nits'ksinimaie. ³⁷ Noe otsisks'istikumists manists'ipiests, netoi' ak'anisttsiiests Nin'au okku'i otos'aie ³⁸ Otsauomo'könaiokkeuasi ksökkum manistau'yipiau ki manistai'simipiau, manistok'kemipiau manista'piköttükkipiau, itüp'itsiu annik' ksistsikuik, Noe

otsit'süppopïssi akh'iosatsis. ³⁹ Ki matsksinim'axau otsauomo'kõnaiokkeuasi ki itsau'inakuaiistutuaiau; netoi' ak'anistsiu Nin'au okku'i oto'saie. ⁴⁰ Natsitappiix akotūmitau'piiāu insim'man: nituks'kūmi ak'otoau, ki stsik'i ak'skitau. ⁴¹ Natsitappiix akex' akītaipik'iakiau; nituks'kūmi ak'otoau, ki stsik'i ak'skitau. ⁴² Ūn'nikaie mokōkik: kimats'ksinipuau annik' itai'ksistsikumiopik kitsin'aimoau otai'akitotopik. ⁴³ Am'okā isksinik', Napioyis istōkhsin'auā otsksinim'opi annik' itai'ksistsikumiopik otai'akitotosi kōmos'iepitsiūā is'taiūskskūmiuopi, istai'saiepukitsetsimopi oko'ai istokitsim'i mōkopokse'isaie. ⁴⁴ Ūn'nikaie ūk'aisüppuiapistotosik; kitsit'sisauaitsitatopuai, Nin'au okku'i ak'itoto. ⁴⁵ Tūkka' aumai'tūkki ap'otūkkiūā, ki mokōk'i apotūkkiūā annōk' otsin'aim otīnaiāts'okōk oko'ai istsitappim'ix, mōk'okōmotokotōsax otso'ōsinoauēsts? ⁴⁶ Atsim'siu annōk ap'otūkkiūōk, otsin'aim oto'saie otak'okonokaie netoi' it'ūnistsistutsimaie. ⁴⁷ Kitau'mūnistopuau, akokōnitainaiāts'iuāie otokōnai'nanists. ⁴⁸ Ki annōk sauum'itapotūkkiūōk, makotots'anissi u'skēttsipōppi ai'sūmsiu nitsin'aim; ⁴⁹ Ki makaumūtūpauaiak'iūssi ot'opokapotūkkimax, ki makopoks'oyimūssi ki mak'opoksīmimūssi ai'simix; ⁵⁰ Annōk' ap'otūkkiūōk otsin'aim ak'oto annik' kustsiku'ik otsauomūsks'kūmosaie, ki annik' itai'ksistsikumiopik otsauomūs'ksinniūssi, ⁵¹ Ki akaiaketsin'iuāie, ki aiakokotsiuāie mōk'itaupīssaie otsitau'pipiāx ksīstapokōmotsitāppiansix: annim' ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kinani.

25

¹ SPOTS' IM istsin'naiisinni aketum'anistsiau ke'pix ake'kuax, anniks'isk mat'tuyixk ot'anakimatsuauēsts, ki itsux'iau mōkota'tsemōsau annōk' ai'akokemiuōk. ² Ki nis'itsix mokōk'iau, ki nis'itsix mat'tsapsiau. ³ Anniks'isk mat'tsapsixk nito'tsimiau ot'anakimatsuauēsts, ki, mattotūkkiu'axau okke'anakimatsis: ⁴ Ki mokōk'ixk ipok'iotscmīau otanakimatsuauēsts okke'anakimatsis, kos'ix itsūp'pitūkkiau. ⁵ Annōk' ai'akokkemiuōk otai'sūmsi, ikōnai'okano'piiāu ki ikōnai'okax. ⁶ Ki itūt'sikiikokoi ikum'iūstutsip, sat'sik, ak'okemiuā ai'puksipu; Sūksik' kōkotatsemōssuai. ⁷ Itūmokōnaipuu'iau am'ox ake'kuax, ki ikōn'itaisūppasuyīnūkiāu otanakimatsuauēsts. ⁸ Ki mat'tsapsix an'istsiauaux mokōk'ix, kok'inan kitōk'keanakimatsuai; tūk'ka, nitan'akimatsinanēsts ūk'aiisīnikaiaiu. ⁹ Ki mokōk'ix an'istsiauaux, Sa; matakakauo'ats ksēstūn'un: Is'tapuk aumūts'kotūkkix kōk'opumattosuai. ¹⁰ Ki otsakiaitapposau mōk'opumattosau, aiakokemi ito'to; ki anniks'isk sopuiap'istotosixk ipok'sipimīauāie okkem'sinni: ki ai'okip. ¹¹ Sako'okhtsi mat'tsapsix nokūt'otoiau ki an'iau, Nin'a, nin'a, kauai'pīxikinān. ¹² Ki an'istsiauaux, kitau'mūnistopuau kimats'ksinopuauats. ¹³ Ūn'nikaie mokōkik', tūk'ka, kimats' ksīnipuauats annik' ksistsiku'ik ki annik' itai'ksistsikumiopik Nin'au okku'i otai'akitotopik. ¹⁴ Spots'im istsin'naiisinni netum'anistsiu nin'au annōk' piuo'ōk, ki ninikōt'tsiuaux otap'otomokix, ki ikotsiu'ax otsinan'ists. ¹⁵ Ki tuks'kai ikotsiu'aie nisitsi'i itawk'pumaupix ki stsik'i na'tokai, ki stsik'i nituks'kai; ki kōnai'tappix itanistokotsiu'ax manist'okotsistutsipiau; ki itau'matto. ¹⁶ Annōk' ikuyiu'ok nisitsi'i itawk'pumaupix itsis'tapu, ki itau'mūtskotūkkiu, ki ikuyiu' stsik'ix nisitsix itawk'pumaupix. ¹⁷ Ki netoi annōk' ikuyiu'ōk na'tokūmi, ikuyiu' stsik'ix na'tokūmīx. ¹⁸ Ki annōk' ikuyiu'ōk nituks'kūmi itsis'tapu, ki itatūn'akiu ksōk'kum, ki ai'ksasattomaie otsin'aim otsixkimim'iaie. ¹⁹ Otai'sūmmosi, am'ox ap'otūkkix otsin'aimoauai itoto'yīnai, ki ipokoks'tūkimīuax. ²⁰ Ki annōk' ikuyiu'ōk nisitsi'i itawk'pumaupix ito'to ki ito'tsīpatopīau stsik'ix nisitsix itawk'pumaupix, ki an'iu, Nin'a, kit'okōk nisitsi'i itawk'pumaupix: Sat'sit nitokuinan' matsis'itsix. ²¹ Otsin'aim an'istsiuāie,

kitökh'stututükki, ökh'sapotükkiuä ki emün'apotükkiuä: kitse'mүнүssatsipiau un'natosësts, kitakınai'atso akauo'iësts: Kitsin'aim otse'tametüksinni i'tsipi'it. ²² Annök' iku'yiuök natoküm itawk'pumaupix ito'to ki an'iu, Nin'a, kit'okok natokümi itawk'pumaupix: Sat'sit, nimat'okuinani mats'istokai itawk'pumaupix. ²³ Otsin'aim an'istsiuäie, kitökh'stututükki, ökh'sapotükkiuä ki emün'apotükkiuä; kitse'mүнүssatsipiau un'natosësts, kitakınai'atso akauo'iësts: Kitsin'aim otse'tametüksinni i'tsipi'it. ²⁴ Annök' ikuyiuök tuks'kümi itawk'pumaupi ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ksino ksësto'a kitse'inai, kiküt'tomaisüppipumattopi kitai'pokiaki, ki kiküttomauanit'apixipi kitomoi'pitükki; ²⁵ Ki nitsiko'pum, ki nitsit'tappo ki nitai'ksasattop ksök'kum kitsinanä itawk'pumaupi: Sat'sit, kitsinan. ²⁶ Otsin'aim an'istsiuäie, kitsaum'apotükkiuä ki kitsistap'apotükkiuä, kitsksinoki nitai'pokiaki niküttomai'süppipumattopi, ki nitomoi'pitükki, ni küttomauanit'apixipi: ²⁷ Kumaukstauokotaiïksixau au'awtsoomütskotükkix nitsix'kimimix, ki nitsitotopi nök'staitokuyitopi nitsinan'ix ki umut'okuyesix. ²⁸ Mattomok'aie itawk'pumaupi, ki kotok' annök iku'yiuök ke'pix itawk'pumaupix. ²⁹ Anniks'isk iku'yixk ak'okotaiu, ki otaksinanoaiu akauo'i: ki annök' itsau'okuyiuök ak'otomoau annik' ooko'ösinik. ³⁰ Ki i'tüp'satüpiksistsis ap'otükkiuä itsau'okuyiuä ski'natsii: ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kinani. ³¹ Otak'itotosi Nin'au okku'i ottsa'pınasinni ipokom'össau otokönatsim'otokatatsix, ak'otümotokhitaupiu otsistsapıssopötsis: ³² Ki akokönipotamoi'piaiau ikönai'okauaua: ki aiakanıstaiaketaipıksıstaiu emük'ikınaikuün manıstai'aketaipıksıstopiak emük'ikınax ki apomük'ikınax: ³³ Ki akotüpi'piuax emük'ikınax onet'otsis ki ap'omükikınax otse'aksıssauotsis. ³⁴ Omüx'ina akotüm'anıstsiuax anniks'isk onetotsis itau'pixk, Puk'sipuk, Nin'a otatsims'imix, ki nın'naiıssinni matsik' annik' kitapıstutomokiik, otsauomap'astutoössi ksök'kum. ³⁵ Nitse'nots, ki kit'okokipuu aau'ösin; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipuu: nitsi'piitappi, ki kito'tokipuu: ³⁶ Nimatsıstotospa, ki kitsis'totosatskokipuu; nitokh'tokos, ki kitsıps'kotokipuu; itai'okiakiopi nitsitau'pi, ki kitsittotaakipuu. ³⁷ Moköm'otsitappix akotüm'anıstsiuäie, Nin'a, tsanıstsi'i kit sits' In o pin an kitau'nots, ki kits is' so pi Q an? Ki kitse'naki, ki kitiitakopinan. ³⁸ Tsanıstsi'i kitsıts'inopinan, kitsi'piitappiısi ki kito'tosının? Ki kimatsıstotospa, ki kitsıstotos'atskopınan? ³⁹ Tsanıstsi'i kitsıts'inopinan kitai'okhtokos, ki kitsitau'pıssi itai'okiakiopi ki kitsito'taatosınan? ⁴⁰ Ki omüx'ina ak'anıstsiuax, kitau'münıstopuu kanıstıtüpıstutsıpuai tuks'küma inüx'tsıma am'ox nıx'okoax, kitanısts'ıstutomokipuu. ⁴¹ Akotüm'anıstsiuax anniks'isk ote'aksısaıtsis itau'pixk, ıs'tapuk emütskax mökseınsau, üksustsınasıi ıs'tapuk, ek'aisepütsıstotomoiıuax au'tutsokiuä ki oto'tokatatsix: ⁴² Tük'ka, nitau'nots, ki kimatsıssok'ıpuaua: nitse'naki, ki kimat'tutukkokıpuaua: ⁴³ Nitsi'pitappi, ki kimat'otokıpuau: nimats'ıstotospa, ki kimatsıstotosats'kokıpuaua: nitokh'tokos, ki nitsitau'pi itai'okiakiopi, ki kimat'sıpsıkotokıpuaua. ⁴⁴ Osto'auai ak'otümanıstsiuäie, Nin'a Tsanıstsi'i kitsıts'inopinan kitau'nots, ki kitse'naksi, ki kit'sıpitappısi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitau'pıssi itai'okiakiopi kökstaikawk'anıstotösınan? ⁴⁵ Ai'akotümanıstsiuax, kitau'münıstopu au kanıst'saiıtüpıstutsıpuai tuks'küma inüx'tsıma amox, kimat'anıstıstutotomokıpuaua. ⁴⁶ Ki am'oxi aksıstüpıtappo'ıau üsk'sıtauksıstototspi: ki moköm'otsitappix akıttappoıau üsk'sıpıtappıssınnı.

26

¹ KI itünıstsiu, Jesus otaıksıste'poattosësts am'östs epo'awsısts, itün'ıstsiuax otüsksnımatsax, ² Kitsksınıpuau aısto'küssi ksıstsıku'ısts ak'ıtstsiu passover, ki Nın'au okka'i itaumüts'kau mök'ıtsıksıstoxösi. ³ Omük'atoıapiekuax, ki aısınakıx, ki matap'pix otsın'aimoıuax itümitüpaumooıau sp'a'toıapiekuün Caiaphas oko'aii. ⁴ Ki

ai'sitsipsattseiau mök'anistokotsisšimmiotoösauaie Jesus, ki mök'itsenitösauaie.
⁵ Ki an'iau, pinits'tsis oye'tani itsiksīs'tsikui ökskakümistsikīniau matap'pix.
⁶ Jesus otsitau'pīssi Bethany, Simon leper oko'ai otsitsipsts'taupīssi,
⁷ Ake'ua itoto'aie, ipa'tükkiu alabaster atūxak'sin puye' itsüp'patomaie,
 akai'inxkīmasiuaie, ki otau'yisaie itsita'suyīnīnmaie otokōn'iaie. ⁸ Ki
 otüksīnīmats'ax otsīnīs'saxaie, ītse'tükkiāx, ki an'iau mauk'etsīnikatopi? ⁹ Am'ok
 ipum'atotopi īs'taiekekaiīxkīmasiuopi, ki kīm'atapsix īs'tauokotauopiauaie.
¹⁰ Jesus otokh'tsīmsi, an'īstsiuax, kumauk'sauaīksīxinoauaiīksīx ake'uā ökh'siu
 nitapīstutu'yipi. ¹¹ Ksēsto'au, kīmatapsix kitūsk'sauopoksemokoaiau; ki
 nēsto'a kīmat'ūsksauopoksemokipuaa. ¹² Am'ok puye' nostūm'i otsīta'suyīnīssi
 itsīstuts'īmaie mökītsopuiapīstutuyīssi nōkitak'itsasi. ¹³ Kitau'mūnīstopuau
 am'oi ökh'sitsīnīksīnni amianīstan'īstopi kōnūs'ksōkkumā, am'ok, am'o ake'uā
 otap'īstutsipi ak'ūtanīstomaie, mök'ītūsksīnoōsi. ¹⁴ Na'tsikoputsix, tuks'kūmā,
 anīstau Judas Iscariot, itappo omūk'atoiapiekuax, ¹⁵ Ki an'iu, tsanīstap'pi
 kitak'okokipuaii, ki nitakitūp'omutskau ksēsto'au? Ki nītsi'tuyīauaie nīp'pii
 ksīxīx'kīmīx. ¹⁶ Ki annik' itot'apsatsim mök'itamūtskōsaie. ¹⁷ Ke'tani
 kūt'taikopūtstsi, īstotom'īksīs'tsikui, ūksīnīmats'ax itoto'iau Jesus, ki
 an'īstsiuaie, Tse'a kit'stapa kōk'sopuiapīstutosīnan kōk'kitsoyīsi passover?
¹⁸ Ki an'iu īs'tapuk akap'ioyīs, ki om'ūmā nīn'auūmā anīstok', Nīn'a, an'iu,
 nītsīksīstīskūm'i aststsi'u: koko'ai nītūs'ksīnīmatsax nitak'opoksoyīmaiau passover.
¹⁹ Ki ūksīnīmats'ax manīstan'īstopiāx itan'īsttutsīmīāx; ki itso'pōūtsīstutsīmīau
 passover. ²⁰ Ki otau'tūkkusi, ipokitau'pīmiuax na'tsikoputsix. ²¹ Ki otau'yīsau,
 an'iu, kitau'mūnīstopuau tuks'kūmā ksēsto'au kītakaumūts'kauki. ²² Ki
 eks'kaiīkikīn'etūkkīau, ki ikōnau'mūtūpanīstsiuaie, Nīn'a nēsto'akats? ²³ Ki
 an'iu, annōk okīt'sīs nitopoksīstapīmakemauok kos'i nitakaumūts'kauk. ²⁴ Nīn'au
 okku'i itanīsts'itappo nītsīn'awpi: ak'ītūpokapiu annōk' nīn'auōk imūts'kaiūōk
 Nīn'au okku'ī! Kūt'taipokaiiūopi annōk' nīn'auōk, īs'taōkhīsiūopi. ²⁵ Judas annī'īsk
 itse'mūtskaukīsk, itūm'anīstsiuaie, Nīn'a nēsto'akats? An'īstsiuaie, kītan'i. ²⁶ Ki
 otau'yīsau Jesus ito'tsīmaie ke'tani ki itatsīm'īstutsīmaie, ki itaumin'īmaie, kī
 ikotsīu'ax ūksīnīmats'ax, ki an'iu, Matsīk', oyīk'; am'oiāuk nostūm'i. ²⁷ Ki
 mat'tuyīuaie kos'i ki thanks ikotūk'kiu, ki ikotsīu'ax, ki an'iu kōnai'sīmattok;
²⁸ Am'okauk nītsa'apūn, mananīsts'etoksīnni itūp'itsīu itsai'kīmskau akai'tappix
 otsauum'itsitappīsiūauēsts mök'sīnīsēsts. ²⁹ Ki kītan'īstopuau nīmatākūtsīmattopa
 am'ok mīniokke sauomo'pokītsipstsīmattomīnanīki manīs'si nīn'a ots'īnnaīsīnni.
³⁰ Ki otīnik'sau natoī'īnīksīnni itūp'sūxīau nītum'moyī Olives. ³¹ Jesus
 itūm'anīstsiuax, nēsto'a kītāk'okōnūsskīmskūkipuau annok'ā koko'ikā:
 tūk'ka, sīn'aip, nitak'auaiakīau annōk' ūks'kūmiūōk emūk'ikīnax, ki
 ot'omūkikīnauāsīnna īsto'mūkikīnax akūneto'iau. ³² Aīksīstatsīpuau'enīki
 kitakitūpotoma'topuau Galilee. ³³ Peter an'īstsiuaie, ikūm'okōnūstsskīmskūkīssau
 ksēsto'a, nīmat'akīstsskīmskūkipa. ³⁴ Jesus an'īstsiuaie, kitau'mūnīsto, Annok'
 koko'ik otsauomit'awkkūmsi nīpuau'ā nīoks' kai kitakani kīmatksīnok'īpa.
³⁵ Peter an'īstsiuaie ökskakūmopoks'enīop, nīmat'akanīpa kīmatksīnopa;
 neto'i ikōnau'aniāx ūksīnīmats'ax. ³⁶ Jesus itūmītūpopokomīuax Gethsemāne
 an'īstop, ki an'īstsiuax otūksīnīmatsax, annom' stau'pīk, nitakīttappo omīm'
 nōkītūt'tsīmōiīkasi. ³⁷ Ki mat'tuyīuax Peter, ki Zebedee otsīstok'īokuyīx,
 ki itaumūtūpīkīkīn'etukki ki itau'mūtūpeīkapītsītau. ³⁸ Itūm'anīstsiuax
 nītsītūpīkīkīnetukki e'īnsīnni: annom' stau'pīk, ki ök'ītūskskatūkkiop. ³⁹ Ki
 pa'tsiīstūpaatsīuax, ki īsstokopi'u ostoksīs', ki itūt'tsīmōiīkau ki an'iu, Nīn'a,
 ikūm'okotsītstīssi am'oi kos'a ūnnīanīstīs'tūpipotoōssi; nīmatākītsītan'ats,
 ksēsto'a kitak'itsītan. ⁴⁰ Ki matskītoto'ax otūksīnīmats'ax, ki ikon'oyīuax

oto'kaniax, ki an'istsiaaie Peter, Awx'ats? Kiküttaukotüskskümmokipa tuks'kai itai'ksistsikumioipi? ⁴¹ Mokök'etsik ki a'tsimoiikak, kökstaitsipissuai issaks'ksinüksinni; sta'aw itsitsi'tatomaie ki ix'isakuyi matsi'uats. ⁴² Ki mats'istapu ki itüt'tsimoiikau, ki an'iu, Nin'a, am'oi kos'a sauomot'aisimmieniki sauomis'tüpipotomokeniki, kitak'itsitan. ⁴³ Ki mat'oto ki mat'okonoyiuax otsok'asax: tük'ka issoksım'au oöps'puauax. ⁴⁴ Ki itskitsuax, ki mats'istapu, ki nioks'kai itüt'tsimoiikau, ki netoi' au'aniu. ⁴⁵ Itüm'itotoiax otüsksinimats'ax ki an'istsiuax okak' annok, ki issik'sistsikok: sat'sik aststsiu' itai'ksistsikumioipix, ki Nin'au okku'i itüp'aumütskau sauum'itsitappix otsu'auësts. ⁴⁶ Nipuak', ökittäppau'op: annök' nitakaumüts'kauök aststsiu'. ⁴⁷ Ki otsa'kiai epuyissi, Sat'sik, Judas, na'tsikoputsix tuks'küma ito'to ki akai'tappix ipokom'iauaie inus'stoanix ki söksis'tsists ipa'tükkix, itototoiau omük'atoiapiekuax ki matap'pix otsin'aimeoauax. ⁴⁸ Ki annök' imüts'kauökaie ikotsiu'ax apsto'sinni, ki an'iu, annök' nitak'sinnauskipkauök, an'nökauk: mi'eenok. ⁴⁹ Ki iköm'itoto Jesus, ki aniu, Hail, Nin'a; ki itsin'nauskipiuaie. ⁵⁰ Ki Jesus an'istsiaaie, Napi'ä, kumauk'sipuksipuksiks? Itümitoto'iauaie ki een'iauaie Jesus, ki mat'tuyiauaie. ⁵¹ Ki sat' sit, anniks'isk ipokom'iskaie Jesus, tuks'küma itsitüpiüks'itsakiauaie otsin'usstoan itsau'tuyiauaie, ki sp'atoiapiekuün tuks'kümi otap'automok ot'auaiakiokaie, ki kök'sinimaie okhtok'isaie. ⁵² Jesus itüm'anistsiaaie, kitsin'usstoanä otsits'tsipi isttsi'is; anniks'isk matap'pix mat'tuyix inus'stoan, inus'stoan itax'enittaiu. ⁵³ Kit'stapa nököttokotsitüp'atsimoiikani nin'ä, ki annok' nökökuyissi otsitsksistsikoputsix legionix otatsim'otokatatsix? ⁵⁴ Tsa akokototümunistsistutsipa natois'inaksists, mök'itünistsissi? ⁵⁵ Neto'ik itai'ksistsikumioipik Jesus an'istsiuax akai'tappix, kiküt'anistsipuksipa'akipuaua kanist'sitappopuau kömos'iepitisi annök' pa'tükkiauök inus'stoax ki söksis'tsists, kök'otoksuai? Anis'tsiksistsikuists kitopokau'pimopuau omük'atoiapioyis köküsksinimats'opuau ki kimatseen'okipuauä. ⁵⁶ Ki am'ostsk ikönaiistutsipi möks'enüpanistosau prophetix osinak'suauësts. Ikönüsksinimatsax itüm'skittsiiu ki ai'tsimmutaiu. ⁵⁷ Ki anniks'isk een'ixkaie Jesus itüp'ipiauaie Caiaphas, sp'atoiapiekuün, itomoi'piawpiau ai'sinakix ki omüks'imix nin'ax. ⁵⁸ Ki Peter piaapüsitüpa'tseuaie sp'atoiapiekuün oko'ai, kiitsipim' ki ipokau'pimiuaax ap'otükkix mökitokönai'nisi. ⁵⁹ Annok', omük'atoiapiekuax ki omüks'imix nin'ax ki ikönau'kökitsimax, istüp'iksistapenüpanissinni ap'satsimiau möks'enitösauaie Jesus; ⁶⁰ Ki matokonim'axau; otsito'tosax akai'tappix aiksistapenüpanix, matokonim'axau. Sako'okhtsim ito'toiau na'tsitappiix ai'tapksisenüpanix, ⁶¹ Ki an'iau, am'o nin'au an'iu nitokot'opüksinip Ap'istotok'iuä otatoi'apioyis ki nitokot'sokapistutsip nioks'kai ksistsiku'i. ⁶² Ki Sp'atoi'apiekuün itsipuu', ki an'istsiaaie, kitakstaie'puyipa? Tsanistapiu'a am'ox kitse'nüpanipiau? ⁶³ Ki Jesus matsepuyiu'ats. Ki Sp'atoi'apiekuün mat'anistsiaaie, kita'tauünisto Äp'istotokiuä ipai'tappiiuä, kök'aniksinnan iküm'ümeniki Christ, Ap'istotokiuä okku'i. ⁶⁴ Jesus an'istsiaaie, kitsemüniani; ki kitan'isto sako'okhtsim kitaks'inoauai'ini Nin'au okku'i, otsitau'pissi otümap'sinni istset'otsisi ki umutsipuk'sipusi Spots'im istsisöksis'tsikuists. ⁶⁵ Sp'atoi'apiekuün itümai'pinotsimësts otsistotos'ists ki an'iu, itüpepo'atomaie Ap'istotokiuä; nitak'otsikipinana stsik'ix e'enüpanix? Sat'sik, kikai'okhtouau oksis'tapiniköttsimani. ⁶⁶ Tsa kit'stapuuä? An'iau, möks'einsi. ⁶⁷ Itüm'itaisokuttüttsiauaie ostöksis'aie, ki oto'auësts itsitauaiak'iauaie: ki stsik'ix omi'tsirikinstspuuësts itsitauaiak'iauaie. ⁶⁸ Ki an'iau, ksësto'a Christ e'enüpanikinan, Tukka' kitauaiak'ioka? ⁶⁹ Annok' Peter sauautsim itau'piu, istokitsim'i pistots'im: ki ake'kuün itoto'aie, ki an'iu, ksësto'a kitopokom'au Jesus Galilee istsitappim'i. ⁷⁰ Ki paiot'anistsiuax matap'pix nimatsksinoau'ats

nimatsksšnipa kitan'ipi ⁷¹ Ki otsitüp'süxsi kitsim'iapioyis, stsik'i ake'kuun nan'nuyenaie ki an'istsiuax anniks'isk matap'pixk itau'pixk, ani'o nin'au noküt'opoksimiuaie Jesus, Nazareth itsitappim'i. ⁷² Ki mata'toünüu, ki an'iu, nimatsksšn oau'ats nin'au. ⁷³ Ki otai'pistsiksšisšummosi anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki an'istsiuaie Peter, E'müniu, ksęsto'akauk tuks'küma: kitse'poawsšs kitse'ęnüpaniki. ⁷⁴ Itümaumütüpipako'sšnepuyiu, ki itaumütüputau'ünüu, nimats'ksšinoau'ats nin'au. Ki nipuau'ä sokit'okumiu. ⁷⁵ Ki Peter šksšnim'aie Jesus ote'poawsšinniaie, annik' itanš'tsiuaie, otsauomokh'kumsi nipuau'a nioks'kai kitak'ani kimatsksšnokšpats. Ki itsüx'iu, ki itsok'auasainiu.

27

¹ OTAP'INÖKKUSI, kőnau'mükatoiapiekuax ki matap'pix otsin'aimoauax itüp'okökšitsšimaiau Jesus möks'ęnitšsuaie; ² Ki otai'šksšipštšsuaie, itünistüppšp'iauaie, ki itüp'aumštskaiauaie Pontius Pilate, anni'isk ninai'isk. ³ Judas, anni'isk otse'mštskaukšisk, otsinno'šsaie, otanš'sax möks'ešnsi, itsisauai'tsitau, ki mat'skittotšipotuyiuax omük'atoiapiekuax ki omüks'imix nin'ax nišp'pix ksšix'kšmix, ⁴ Ki an'iu, nikai'sauumšsitappi nitse'mštskatop mokšm'otsaapšnni. Ki an'iau, Tsanšstappi nitokanšstappikišin'an'a? Kšęsto'a kitak'satsip. ⁵ Ki itsipšts'istšpapiksštsiuax ksšix'kšmix omük'atoiapioyis, ki itsšs'tapu, ki itsiko'köpsiu. ⁶ Ki omük'atoiapiekuax mat'tuyiauax ksšix'kšmix, ki an'iau, matškhšiu'ats šk'itsšuppštsšsau atšim'isokaišs, tük'ka aa'pšnni ipum'attomiau. ⁷ Ki itau'kškotomotšeiaiu ki itopum'attomiau potter otsin'sšmman, pie'tappix mok'itštsšsau. ⁸ Űn'nikaie itšks'unnšstainikšttop a'apšnni ištsin'sšmman. ⁹ Itümeęnüpanišstomaie annik' otan'ipikaie Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauax nišp'pix ksšix'kšmix, umutopum'attopiaie annšk' Israel itünüu űnni mškaništsšxkšmasi; ¹⁰ Ki itopum'attomiauaie potter otsin'sšmman, nanšstšn'ik Ap'šstotokiuä. ¹¹ Ki Jesus paio'tšipuyimiuie, nin'aii; ki nin'auä ai'sšppoštšsatsšsuaie, ki an'iu kikštam'ipa Jews otsin'aimoauai? Ki Jesus an'istsiuaie, kitan'i. ¹² Ki Omük'atoiapiekuax ki omux'inax ote'ęnüpaništsšsuaie, matšepuyiu'ats. ¹³ Pilate itšm'anštsiuaie, kikšttšsauokštoau'axau akauo'yi kitse'nšpanikošts? ¹⁴ Ki tuks'kai epo'awsšn matanštsšiu'atsaie; ki Nin'auä eik'skaietškküu. ¹⁵ Annok' oye'tani nin'aua itšksšaipotoyiuie tukskümi'eęn'naii ot'statauaie matap'pix. ¹⁶ Annik', nannan'attšiau tuks'kümi eęn'naii, Barabbas an'šstau. ¹⁷ Űn'nikaie otokšnau'mošsax, Pilate itünš'tsiuax, Tškkä' kit'statauä köks'ipotomosuai? Tššktau Barabbas, tššktau Jesus, annšk' anšstaušk Christ? ¹⁸ Tškkä' šksšnim'aie umutsiksšssat'sšiušsau, itaumšts'kau. ¹⁹ Otsitau'pšssi okšk'itsšmani ištsiso'pštsšs, otokem'an itšpšt'okšttšsuaie ki an'istsiuaie, pinotokan'šstappikit om'ä mokšm'otsitappiüä: tškkä' akauo'ięsts nit'okuyipšts pu'inasšts ni'papaukanšts annok' ksštsšiku'ik, osto'i itots'tšięsts. ²⁰ Ki omük'atoiapiekuax ki omux'inax eikakšmattšsiauax matap'pix mšk'aukšmšnštsšsuaie Barabbas, ki Jesus möks'ešnsaie. ²¹ Nin'auä an'istsiuax, Tškkä' na'tokšmix kitstatauau'a köks'ipotomošssuai? An'iau Barabbas. ²² Pilate an'istsiuax Tša nitakšnnšstutoau'ats Jesus, anšstaušk Christ. Ikšn'auanštsiuaie, űnnianšstauai'šstais. ²³ Ki nin'auä an'iu, kumauk'anšstauaisksšks? Tsanšstapiu'äts otsaum'itsšstutšksšnni? Ki akauo'yi itsokšepuyiau űnnianšstauai'šstais. ²⁴ Otsinš'si, otsau'otokanšstappikišsšsuaie, ki otai'akitštsšssi äšinata'pii ito'tškkü okke', ki itšs'tššmmiu otsipot'aipuyimšsax matap'pix, ki itünüu', nimat'ototoimoko'ä am'o mokšm'otsitappiää otsa'apšnni: ksęsto'auä sat'sšk. ²⁵ Itšmokšnai'puyiau matap'pix, otsa'apšnni űnnianšstots'tššsaie nęštšn'an ki no'kosšnanix. ²⁶ Itšmipo'tomoyiuax Barabbas: ki otai'ksštštsšpšššsuaie Jesus, emšts'kauiaie šksšksšs'toxšsaie. ²⁷ Ninauä

otseännakem'ix itüp'ip'iauaie Jesus itokõno'paupi, ki itokõnaumoi'piiuaie eën'nakex. 28 Ki itsau'tomoyiauaie otsistotos'istsaie, ki mawks'isokõsimi itsüps'kaiauaie. 29 Otai'amitsinissau ksissiistsümmokõni, itsis'tsümmokiauaie ki apai'i itstom'iauaie onet'otsisaie: ki auanaukopistuksis'akõttisiauaie, ki ai'ksistapanistsiauaie, ki an'iauaie, Hail, Jews otsin'aimoauai! 30 Ki ai'sokotuttsiauaie, ki matsimiau apai'i ki otokõn'iaie itsitau'aiak iauaie. 31 Otai'ksistsiksistapanistüsuaie, asso'kõsimi itsauts'imiauaie, ki otau'ütsisokõsimaie itsüps'kaiauaie, ki itsistap'ip'iauaie mõk'auaiistasuaie. 32 Ki otsüks'au, ikonoyiauaie nän'aii Cyrene iststappim'i, otsinikõsim Simon: isskuopa'atsiauaie otauai'staksin, 33 Ki otsito'tosau Golgotha an'istop, itokõsasiik, müksikinükotokõnik, 34 Ikotsi'auaie moksimatossaiiai' istsipoku'yi ki gall ipa'sokasuyinimiauie: ki otüt'totsisaie, mat'skaksimattom'atsaie. 35 Ki itau'aiistaiiauaie, ki otsistotos'ists, ki aiaketotsipiests, itsi'kõtsotsiests: mõks'eөнүпанistos annik' otan'ipik prophet, itai'aketotsipiests nitsistotos'ists ki itsi'kõtsopnaiaua. 36 Ki ito'piiuaie ki üs'sümmiauaie annim'; 37 Ki itstom'iauaie otokõn'i spots'i ksistapanissinni sinaip', Am'ok Jesus, Jews otsin'aimoauai. 38 Na'tsitappix kõmos'iepitsex ipauai'istauax tuksküm'i onet'otsisi ki stsik'i otse'aksissautsis. 39 Ki anniks'isk itsits'skuixk au'kapsitsipsattsiauaie, ki auauükia'p'ixiauaie, 40 Ki an'iauaie ksõsto'a annõk' ipüxin'imõk omükatoi'apioyis, ki nioks'kai ksistsikuists itsiksist'apistutsimõk, kõmotse'piosit. Iküm'ümeniki Ap'istotokuia okku'i inisa'atoat auai'staksin. 41 Neto'i omük'atoiapiekuax netoi'nitaiksistapanistsiauaie, kiai'sinakix ki omüx'imix ipokaniauaie, 42 Kõmotse'piuax stsik'ix ki matokotsikõmotsepiosiu'ats. Ikümüm'issi Israel otsin'aim, ünianistsinnisa'atos auai'staksin, ki nitakaumai'tauünan. 43 Au'maituyiauaie Ap'istotoki'i: annok' ünianistsikõmotse'piõsaie, maksinan'attüsaie: tük'ka iünüi', nõsto'akauk Ap'istotokuia okku'i. 44 Kõmos'iepitsex ipok'auaistapixk neto'yistsk nokütsitüp'apiximiauests okhpe'kists. 45 Nau'yi itai'ksistsikümüiopi konüs'ksõkkumä itüp'skinatsiu piksu'yi itaiksistsikumüiopi. 46 Ki otsipik'susi itai'ksistsikumüiopi, Jesus aisokse'puyiu. Ki itüni'u, Eli, Eli, lama sabachthani? Annik' ito'kõsasiik, Nitap'istotokim, Nitap'istotokim, kumauk'skõkiks? 47 Stsik'ix itai'puyixk, otokh'tsimsau', an'iauaie, Am'o ninau nan'nikõttisiauaie Elias. 48 Ki tuks'kümä itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksippuyinip, ki ito'kõmüiauaie istsipoku'yi, ki itstom'iaie apai'i, ki ikotsiu'iaie mõksimattosaiaia. 49 Stsik'ix an'iauaie, ki'ka, õk'satsip maks'ikümüipuksipusi mõksikõmotse'piõsaie. 50 Jesus ota'atsoksepuyissi, itaumüts'kaiauaie Sta'aw. 51 Ki Sat'sit, omük'atoiapioyis itsi'koksok'iakiopi ai'aketsinikau, spots'im itots'ipinikau; ki ksõk'kumä itsi'papuyiu, ki ok'otokskuists ai'aketoppiuaie; 52 Ki a ken 'i man ists kau'oppiuaie; ki atsim'six anniks'isk ai'okaxk akaiem ostüm'oauests itsipuaia'ax, 53 Ki ota'atsipuaiksi Jesus, itsux'iauaie aken'imanists, ki itüp'ipimiau atsimakap'ioyisi, ki otsinok'oaiauaie akai'tappiix. 54 Annok' eөнakin'au'ä, ki otopokom'ixk, otopoküs'satükkimaxk Jesus, otsinno'õsau ksõk'kumi otsi'papuyiisi, ki otsinõs'sau annists'isk istutsip'istsk, eks'kaikopumiau, ki an'iauaie am'o emün'iümüiu Ap'istotokuia okku'i. 55 Ki akai'tappix akex' pie'tsi itüs'sümmiauaie, anniks'isk itotopokiuo'ixk Jesus Galilee, ki apotomoyiixkaie: 56 Ki ipokom'iauaie Mary Magdalene, ki Mary, James ki Joses oksis'toauaii, ki Zebedee okku'ix oksis'toauai. 57 Otau'tükkussi, akotsin'auä Arimathæa iststappim'i anistau Joseph, ito'to, tuks'küma Jesus otüskõsinimats'iaie: 58 Itappo' Pilate, ki ikõm'õnistomaie Jesus stüm' i aie. Pilate itümün'iu mõkaumütskatosaie mostüm'i. 59 Ki Joseph otots'issi mostüm'i, itsisso'monimaie ksixistokh'aipistsi, 60 Ki itsipststotomaie otauüt'sinani aken'iman, maniu'iaie, annik' itatün'ipik ok'otokskui: ki omük'okotoki itüp'auapimüiauaie aken'imani istokõtsim'i, ki itsistapu. 61 Ki Mary Magdalene, ki stsik'i Mary, itotau'piauaie aken'imani. 62 Ki annik' ksistsiku'ik otõkhs'apistutosau,

mat'apinökkusi, omük'atoiapiekuax ki Pharisees ikönitoto'iauaie Pilate, ⁶³ Ki an'iau, Nin'a, nitüskksinipinan om'ä ai'pistsiksistutükkiuä otan'ipi, otsakiaitap'piisi, nioks'kai ksistsiku'i nitak'aatsipuu. ⁶⁴ Anit' ökhs'istutsissī aken'imani nioks'kai ksistsiku'ists, otüs'ksinimatsax mökstai'sepiotosax, mökstai'kömosaī'sax, mökstai'anistosauax matap'pix, ük'aipuu: ki sako'ipatsistutüksinni aks'istüpskīts top matom'ipatsistutüksinni. ⁶⁵ Pilate an'istsiuax mattok'au eēn'akex; is'tapuk, mi'istutsik. ⁶⁶ Ki itappo' iau, ki mi'istutsimiau ake'niman, isksküm'iauaie ok'otoksökh'sepistan, ki istsi'iauaie eēn'akex.

28

¹ ISSĪK'SĪSTSIKUYII ksistsiku'i otai'ksiuosaie, otaumütüpapinök'kusaie issik'atoiksistsikui, Mary Magdalene ki stsik'i Mary itoto'iau möks'iniisau ake'nimani. ² Ki, sat'sit, ksök'kumä ai'papuyiu: tük'ka Ap'istotokiua oto'tokatatsīs spots' im itsinnisso'iīnai, ki ito'to ki matskoap'imiaie ok'otoksökh'sepistan ki itop'aiuaie. ³ Ostoksīs'si netoinitai'natsiuaie popos'ists, ki kaii'ksistotosiu neto'i kon'skui: ⁴ Ki üsk'skatükkix stun'noyiauaie, ki ai'papuyeian netoi'nitsiia eix'. ⁵ Ki oto'tokatatsīs an'istsiuax a kex', piniko'puk; nits'ksinip kitap'üssümmauu Jesus annök' kaiis'toksauök. ⁶ Matsinakuaiēm'ats: tük'ka, ük'aipuu otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sik otsit'sipi Nin'ä. ⁷ Ki kipi'tappoak, ki anistok'ax otüs'ksinimatsax otse'insinni ükaipua'atomaie; ki, sat'sit, kitse'tomomattaak Galilee; omim' kitak'itsinnoauu: sat'sik, kikau'anistopuu. ⁸ Ki itsikip'istupaatomiauaie ake'niman ai'kopumau, ki eks'kaetametükkiau; ki auks'kasiau mokitots'ipotosauaie otüs'ksinimatsaxaie otse'poawsiniaie. ⁹ Ki otsitappo'sauax mökitsinnikoösauax otüs'ksinimatsaxaie, süm'mīs, Jesus ito'tatsemiax ki an'istsiuax All hail! Ki ito'toiauaie ki eīn'imiauaie oköt'sistsaie, ki ita'tsimmimmiauaie. ¹⁰ Jesus itüm'itünistsiuax, Pinikopuk; mīs'tapuk, anistok'au nix'okoax mök'ittapposau Galilee, ki omim' nitak'itsinokiau. ¹¹ Annok' otsa'kiaitapposau, süm'mīs, stsik'ix üsk'skatükii itoto'iau akap'ioyīs, ki aitsin'nikoyiauaax omük'atoiapiekuax nitap'ii. ¹² Kiotokönau'moösau ki omüx'inax otokönai'puyisau, ikotsi'auax eēn'akex akaiēm'i itawk'pumaupix, ¹³ Ki an'istsiauaax, ünnik' otüs'ksimmimatsax nitsa'kiaiakasinan, sepioto'iax ki itsikömos'attsiauaie. ¹⁴ Ki nin'a okhtsis'saie, nitaksemunan ki kitakitsikömotse'piopinan. ¹⁵ Mat'toyiauaax itawk'pumaupix, ki otsksinimatseipuaiaiax iia'tutsimiau ki annik' anissin'nik Jews sa'kiauanistomiax. ¹⁶ Nitsi'koputsiax otüs'ksinimatsax itappo'iax Galilee nitum'mo, Jesus otan'istopi. ¹⁷ Ki otsinno'ösauaie itatsim'mimmiauaie: ki stsik'ix sai'etükkiax. ¹⁸ Ki Jesus ito'toax ki ai'sitsipsattsiauaax, ki an'istsiuax, könau'tümapsinni spots'im ki ksök'kum nit'okoko. ¹⁹ Ün'nikaie, is'tapuk, isksinimats'okau könau'mianistsitappii, üs'tapinokau niniköt'tokēsts otsin'ikösimēsts kin'un, ki okku'i, ki atsīm'istaaw: ²⁰ Isksinimats'okau mök'satsisauēsts kitan'istopuuēsts; ki sat'sit, kitüsk'sopoksemopuu anistsiksīs'tsikuists aiksiuo'si ksök'kum.